శ్రీరస్తు.

ఈపుస్తకమునందుండు [illegible]

ఇందులో సకలపురుషార్థ [illegible]ప్రదంబులగు

వ్రతములనాచరించువారికి నత్యంతోపయుక్తంబులగు



వినాయక, సరస్వతీ, వరలక్ష్మీ, అనంతపద్మనాభ, [illegible] సావిత్రీ,

కేదారేశ్వర, ఋషిపంచమీ, అమావాస్యా సోమవతీ,

కృష్ణాష్టమీ, గరుడపంచమీ శ్రీరామనవమీ,

ఈ ౧౧ వ్రతములుమాత్రము స్పష్టముగఁ [illegible]లియునటుల

మహా జూరుపట్టు, రామచంద్రశాస్త్రులచేత

తెనుగు తాత్పర్యసహితముగ

పరిష్కరింపఁ

కడపలోనుండు

[illegible], అప్పమ్మనాయుడు గారి పుత్రులగు

[illegible] తిరుమలనాయుడుగారి ప్రార్థనచే



బళ్లారివాసియగు

చిత్తూరు, లోకనాథమొదలియారు గారి

స్వకీయ కవిరంజనీ ముద్రాక్షర [illegible] ము ద్రించి

ప్రచురింపఁబడిరి

చెన్నపట్టణము, ౧౮[illegible] ౨౦ ॥

---

౨ అణాలు, [illegible]

వ్రతానుక్రమసూచిక.



శ్రీరస్తు.

వినాయకవ్రత[illegible]

శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశి[illegible] |
ప్రసన్నవదనంధ్యాయే త్స[illegible] ||

సుముఖశ్చైకదంతశ్చ కపిలోగజ[illegible]కః | [illegible] రాజోవినాయకః || ధూమకేతుర్గణాధ్య[illegible] | [illegible] తుండశ్శూర్పకర్ణో హేరంబస్స్కందపూ[illegible]జః || [illegible] నామాని యఃపఠేచ్ఛృణుయాదపి | విద్యారంభే [illegible] || సంగ్రామేసర్వకార్యేషు విఘ్నస్తస్యనజా[illegible]

శుభతిథౌ, శోభనే, ముహూర్తే, [illegible] ద్వితీయ[illegible] ర్ధే, శ్వేతవరాహకల్పే, వైవస్వత మన్వంతరే, [illegible] జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే, [illegible] ప్రభవాది, షష్టిసంవత్సరాణాం, మధ్యే, [illegible] తౌ, భాద్రపదమాసే, శుక్లపక్షే, చతుర్థ్యాం, వాసరయుక్తాయాం, శుభనక్షత్ర, శుభయోగ, శుభకరణాద్యనేక గుణవిశిష్టాయాం, అస్యాం, శుభతిథౌ, మమధర్మార్థకామ మోక్ష చతుర్విధ ఫలపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం, పుత్రపౌత్రాభి వృద్ధ్యర్థం, సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం, సిద్ధివినాయక ప్రీత్యర్థం, ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాంకరిష్యే.

భవసంచితపాపౌఘ విధ్వంసనవిచక్షణమ్ | విఘ్నాంధకారభాస్వంతం విఘ్నరాజమహంభజే || ఏకదంతంశూర్పకర్ణం గజవక్త్రంచతుర్భుజం | పాశాంకుశధరం దేవం ధ్యాయేత్సిద్ధివినాయకమ్ || ఉత్తమంగణనాథస్య వ్రతంసంపత్కరం శుభం | భక్తాభీష్టప్రదం తస్మాద్ధ్యాయేత్తంవిఘ్ననాయకం | ధ్యాయేద్గజాననం దేవం తప్తకాంచనసన్నిభమ్ | చతుర్భుజంమహాకాయం సర్వాభరణభూషితమ్ | శ్రీగణాధిపతయేనమః - ధ్యాయామి || అత్రాగచ్ఛజగద్వంద్యసురరాజార్చితేశ్వర | అనాథనాథసర్వజ్ఞ గౌరీగర్భ

సమ్ముద్భవ॥ ఆవాహయామి॥ మౌక్తికైః పుష్యరాగైశ్చ నానారత్న విరాజితం। రత్నసింహాసనం చారుప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతాం॥ ఆసనం సమర్పయామి॥ గౌరీపుత్ర నమస్తేస్తు శంకరప్రియనందన। గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం గంధపుష్పాక్షతైర్యుతం॥ అర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ గజవక్త్ర నమస్తేస్తు సర్వాభీష్టప్రదాయక। భక్త్యాపాద్యం మయాదత్తం గృహాణ ద్విరదానన॥ పాద్యం సమర్పయామి॥ అనాథనాథ సర్వజ్ఞ గీర్వాణపరిపూజిత। గృహాణాచమనం దేవ తుభ్యం దత్తం మయాప్రభో॥ ఆచమనీయం సమర్పయామి॥ దధిక్షీరసమాయుక్తం మధ్వాజ్యేన సమన్వితం। మధుపర్కం గృహాణేదం గజవక్త్ర నమోస్తుతే॥ మధుపర్కం సమర్పయామి॥ స్నానం పంచామృతైర్దేవ గృహాణ గణనాయక। అనాథనాథ సర్వజ్ఞ గీర్వాణగణపూజిత॥ పంచామృతస్నానం సమర్పయామి॥ గంగాదిసర్వతీర్థేభ్య ఆహృతైరమలైర్జలైః। స్నానం కురుష్వ భగవన్నుమాపుత్ర నమోస్తుతే॥ శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి॥ రక్తవస్త్రద్వయం చారు దేవయోగ్యం చ మంగళం। శుభప్రదం గృహాణ త్వం లంబోదర హరాత్మజ॥ వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి॥ రాజితం బ్రహ్మసూత్రం చ కాంచనం చోత్తరీయకమ్। గృహాణ సర్వధర్మజ్ఞ భక్తానామిష్టదాయక॥ ఉపవీతం సమర్పయామి॥ చందనాగరుకర్పూరకస్తూరీకుంకుమాన్వితం। విలేపనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతాం। గంధాన్ సమర్పయామి॥ అక్షతాన్ ధవళాన్ దివ్యాన్ శాలీయాన్ తండులాన్ శుభాన్। గృహాణ పరమానంద ఈశపుత్ర నమోస్తుతే। అక్షతాన్ సమర్పయామి॥ సుగంధీని సుపుష్పాణి జాతీకుందముఖాని చ। ఏకవింశతిపత్రాణి సంగృహాణ నమోస్తుతే॥

పుష్పాణిపూజయామి॥ అథాంగపూజా- గణేశాయనమః, పాదౌ పూజయామి - ఏకదంతాయనమః, గుల్ఫౌ - శూర్పకర్ణాయనమః, జానునీ- విఘ్నరాజాయనమః, జంఘే - ఆఖువాహనాయనమః, ఊరూ హేరంబాయనమః, కటిం - లంబోదరాయనమః. ఉదరం - గణనాథాయనమః, నాభిం - గణేశాయనమః, హృదయం - స్థూలకంఠాయ, కంఠం, స్కందాగ్రజాయ, స్కంధౌ, పాశహస్తాయ, హస్తౌ, గజవక్త్రాయ, వక్త్రం ॥విఘ్నహంత్రే - నేత్రే - శూర్పకర్ణాయ - కర్ణౌ ॥ఫాలచంద్రాయ-లలాటం,, సర్వేశ్వరాయ, శిరః, విఘ్నరాజాయనమః, సర్వాణ్యంగానిపూజయామి॥ అథైకవింశతిపత్రపూజా॥ సుముఖాయనమః, మాచీపత్రం సమర్ప-

హామి, గణాధిపాయ, బృహతీపత్రం । ఉమాపుత్రాయ, బిల్వపత్రం, జాననాయ, దూర్వాయుగ్మం, హరసూనవే, దత్తూరపత్రం, లంబోద రాయ, బదరీపత్రం, గుహాగ్రజాయ, అపామార్గపత్రం, గజకర్ణాయ, తుల పత్రం, ఏకదంతాయ, చూతపత్రం, వికటాయ, కరవీరపత్రం, భిన్నదం తాయ, విష్ణుక్రాంతపత్రం ॥ వటవేనమః, దాడిమీపత్రం, సర్వేశ్వరాయ, దేవదారుపత్రం, ఫాలచంద్రాయ, మరువపత్రం, హేరంబాయ, సింధువా రపత్రం, శూర్పకర్ణాయ, జాజీపత్రం, సురాగ్రజాయ, గండలీపత్రం, ఇభ వక్త్రాయ, శమీపత్రం, వినాయకాయ, అశ్వత్థపత్రం, సురసేవితాయ, అర్జున పత్రం, కపిలాయ, అర్కపత్రం, శ్రీగణేశ్వరాయనమః, ఏకవింశతి పత్రాణి పూజయామి.

అష్టోత్తరశతనామః

గజాననాయనమః.	మహోత్కటాయనమః	నమః.
గణాధ్యక్షాయనమః.	మహావీరాయనమః.	మః.
విఘ్నరాజాయనమః.	మంత్రిణేనమః.	గమ్యాయనమః.
వినాయకాయనమః.	మంగళసుస్వరాయన	భవాత్మజాయనమః.
ద్వైమాతురాయన	ప్రమదాయనమః.	పురాణపురుషాయన
ద్విముఖాయనమః.	ప్రథమాయనమః.	పూష్ణేనమః.
ప్రముఖాయనమః.	ప్రాజ్ఞాయనమః.	పుష్కరోత్క్షిప్తవార
సుముఖాయనమః.	ప్రమోదాయనమః.	అగ్రగణ్యాయనమః.
కృతినేనమః.	మోదకప్రియాయన	అగ్రపూజ్యాయనమః.
సుప్రదీపాయనమః.	విఘ్నకర్త్రేనమః.	అగ్రగామినేనమః.
సుఖనిధయేనమః.	విఘ్నహంత్రేనమః.	మంత్రకృతేనమః.
సురాధ్యక్షాయనమః.	విశ్వనేత్రేనమః.	చామీకరప్రభాయన
మహాగణపతయేనమః.	శ్రీపతయేనమః.	సర్వోపాస్యాయన
మాన్యాయనమః.	వాక్పతయేనమః.	సర్వకర్త్రేనమః.
మహాకాలాయనమః.	శృంగారిణేనమః.	సర్వనేత్రేనమః.
మహాబలాయనమః.	ఆశ్రితవత్సలాయన	సర్వసిద్ధిప్రదాయనమః.
హేరంబాయనమః.	శివప్రియాయనమః.	సర్వసిద్ధయేనమః.
లంబజఠరాయనమః.	శీఘ్రకారిణేనమః.	పంచహస్తాయనమః.
హ్రస్వగ్రీవాయనమః.	శాశ్వతాయనమః.	పార్వతీనందనాయ

వస్యూదరాయన
ప్రభవేనమః.
కుమారగురవేనమః.
అక్షోభ్యాయనమః.
కుంజరాసురభంజనా
కాంతిమతేనమః.
ధృతిమతేనమః.
కామినేనమః.
కపిత్థపనసప్రియాయ
బ్రహ్మచారిణేనమః.
బ్రహ్మరూపిణేనమః.
బ్రహ్మవిద్యాధిపాయనమః.
జిష్ణవేనమః.
విష్ణుప్రియాయనమః.
భక్తజీవితాయనమః.
జితమన్మథాయనమః.
ఐశ్వర్యకారణాయ

బలాన్వితాయనమః.
జ్యాయసేనమః.
యక్షకిన్నరసేవితాయ
గంగాసుతాయనమః.
గణాధీశాయనమః.
గంభీరనినదాయనమః.
వటవేనమః.
జ్యోతిషేనమః.
ఆక్రాంతపదచిత్ప్రభవే
అభీష్టసిద్ధిదాయనమః.
మంగళప్రదాయనమః.
అవ్యక్తరూపాయన
అప్రాకృతపరాక్రమాయ
సత్యధర్మిణేనమః.
సఖ్యేనమః.
సారాయనమః.
సరసాంబునిధయే

మహేశాయనమః.
విశదాంగాయనమః.
మణికింకిణిమేఖలాయ
సమస్తదేవతామూర్త
సహిష్ణవేనమః.
సతతోద్ధితాయనమః.
విఘాతకారిణేనమః.
విష్వగ్దృశేనమః.
విశ్వరక్షావిధానకృతే
కల్యాణగురవేనమః.
ఉన్మత్తవేషాయనమః.
పరజయినేనమః.
సమస్తజగదాధారాయ
సర్వైశ్వర్యప్రదాయ
శ్రీవిఘ్నేశ్వరాయనమః.

దశాంగంగుగ్గులోపేతంసుగంధంసుమనోహరం। ఉమాసుతనమ
స్తుభ్యంగృహాణవరదోభవ॥ ధూపమాఘ్రాపయామి॥ సాజ్యంత్రివర్తిసం
యుక్తంవహ్నినాద్యోతితంమయా। గృహాణమంగళందీపమీశపుత్రనమో
స్తుతే॥ దీపందర్శయామి॥ సుగంధాంత్సుకృతాంశ్చైవమోదకాన్ఘృతపాచి
తాన్। నైవేద్యంగృహ్యతాందేవచణముద్గైఃప్రకల్పితాన్॥ భక్ష్యంభోజ్యం
చలేహ్యంచచోష్యంపానీయమేవచ। ఇదంగృహాణనైవేద్యం మయాదత్తం
వినాయక॥ నైవేద్యంసమర్పయామి॥ సదానందవిఘ్నేశ పుష్కలానిధ
నానిచ। భూమ్యాంస్థితానిభగవన్స్వీకురుష్వవినాయక॥ సువర్ణపుష్పంసమ
ర్పయామి॥ పూగీఫలసమాయుక్తంనాగవల్లీదళైర్యుతం। కర్పూరచూర్ణ
సంయుక్తంతాంబూలంప్రతిగృహ్యతాం॥ తాంబూలంసమర్పయామి॥ ఘృ
తవర్తిసహస్రైశ్చకర్పూరశకలైస్తథా। నీరాజనంమయాదత్తంగృహాణవర
దోభవ॥ నీరాజనంసమర్పయామి॥ అథదూర్వాయుగ్మపూజా, గణాధి

...ాయనమః । దూర్వాయుగ్మంపూజయామి, ఉమాపుత్రాయనమః । దూ
ర్వాయుగ్మం, ఆఖువాహనాయ, దూర్వా, వినాయకాయ, దూర్వా,
ఈశపుత్రాయ, దూర్వా । సర్వసిద్ధిప్రదాయకాయ, దూర్వా ॥ ఏకదంతాయ
దూర్వా । ఇభవక్త్రాయ, దూర్వా ॥ మూషకవాహనాయ, దూర్వా
కుమారగురవే, దూర్వాయుగ్మం ॥ గణాధిపనమస్తేస్తు. ఉమాపుత్రాఘనా
శన ॥ వినాయకేశతనయసర్వసిద్ధిప్రదాయక ॥ ఏకదంతైకవదనతథామూష
కవాహన । కుమారగురవేతుభ్యమర్పయామిసుమాంజలిం । మంత్రపుష్పం
సమర్పయామి ॥ ప్రదక్షిణంకరిష్యామిసతతంమోదకప్రియ । నమస్తేవిఘ్నరా
జాయనమస్తేవిఘ్ననాశన ॥ ప్రదక్షిణనమస్కారాన్, సమర్పయామి ॥ అ
ర్ఘ్యంగృహాణహేరంబసర్వభద్రప్రదాయక । గంధపుష్పాక్షతైర్యుక్తంపాత్ర
స్థంపాపనాశన । పునరర్ఘ్యంసమర్పయామి ॥ యంబ్రహ్మా, వినాయకాయ ॥
నమస్తుభ్యంగణేశాయనమస్తేవిఘ్ననాశన । ఈప్సితంమేవరందేహిపరత్రచ
పరాంగతిం ॥ ప్రార్థనా ॥ వినాయకనమస్తుభ్యంసతతంమోదకప్రియ । నిర్వి
ఘ్నంకురుమేదేవ సర్వకార్యేషుసర్వదా ॥ వాయనదానం ॥ గణేశఃప్రతిగృ
హ్ణాతిగణేశోవైదదాతిచ । గణేశస్తారకోద్వాభ్యాంగణేశాయనమోనమః ॥
ప్రతిగ్రహమంత్రం । వినాయకస్యప్రతిమాంవస్త్రయుగ్మసమన్వితాం । తు
భ్యందాస్యామివిప్రేంద్రయథోక్తఫలదోభవ ॥ ప్రతిమాదానం । ప్రసీదదేవ
దేవేశప్రసీదగణనాయక । ప్రదక్షిణంకరోమీశపుత్రవిఘ్నేశసర్వదా । ప్రద
క్షిణంకరోమిత్వాంమమత్వంసన్నిధోభవ । యానికానిచపాపానిజన్మాంతర
కృతానిచ । తానితానిప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే । యస్యస్మృత్యాచనా
మోక్త్యాతపఃపూజాక్రియాదిషు । న్యూనంసంపూర్ణతాంయాతి సద్యో
వందేతమచ్యుతం ॥ పూజావిధానం సంపూర్ణం.

కథారంభః.

ఆసీత్పురాచంద్రవంశే రాజాధర్మ ఇతిశ్రుతః । స్వరాజ్యేదైవయో
గేనజ్ఞాతిభిఃకుటిలైర్హృతే । అనుజైర్భార్యయాసార్ధంజగామగహనంవనం ।
బహువృక్షసమాకీర్ణంనానామృగసమన్వితం ॥ బహుపక్షికులోపేతంవ్యాఘ్ర
భల్లూకసేవితం ॥ తత్రతత్రసమావిష్టామునయోబ్రహ్మవాదినః । ఆదిత్యసన్ని
భాస్సర్వేసర్వేవహ్నిసమప్రభాః ॥ తేజోమండలసంకాశావాయుపర్ణాంబుభ
క్షకాః । అగ్నిహోత్రరతానిత్యమతిథీనాంచపూజకాః ॥ ఊర్ధ్వబాహుని
రాలంబాస్సర్వేమునిగణాస్తథా । తాన్పశ్యన్ధర్మరాజోపిసంభ్రమో

సప్రీతః॥ సూతాశ్రమంసమాసాద్యసూతందృష్ట్వాసుసంభ్రమం । నత్వా చభార్యయాసార్ధమనుజైస్సముపావిశత్ ॥

పూర్వకాలమందు చంద్రవంశమునబుట్టి ప్రసిద్ధుడై యున్న ధర్మరాజు దైవయోగమువలన కుటిలులైన దాయాదులచేత రాజ్యమునుబోగొట్టుకొని తమ్ములైన భీమార్జునులతోడను భార్యయైన ద్రౌపది తోడనుం గూడ ననేకవృక్షములచేతను వ్యాఘ్రభల్లూకాద్యనేక విధములైన మృగములచేతను హంసచక్రవాకాది బహువిధపక్షులచేతను నిండి నిబిడీకృతంబై యున్న వనమునకుంబోయి యక్కడక్కడ నుండెడు బ్రహ్మవాదులను సూర్యాగ్నిసమానతేజోవంతులును, వాతపర్ణజలాహారులును అగ్నిహోత్రపరులును అతిథిపూజకులు నూర్ధ్వబాహువులును నిరాలంబులునునగు మునీంద్రులనుజూచుచు ధర్మరాజునంభార్యతో గూడుకొన్నవాడై సూతునియాశ్రమంబునకు బోయి యాయనకు నమస్కరించి భార్యతోనుం దమ్ములతోనుం గూడ నా సూతాశ్రమమును బ్రవేశించి ధర్మరాజు పలుకుచున్నాడు.

ధర్మ ఉవాచ ॥ సూతసూరి మహాప్రాజ్ఞ సర్వశాస్త్రవిశారద । వయంచభార్యయాసార్ధంజ్ఞాతిభిఃపరిపీడితాః ॥ స్వరాజ్యంసకలంచైవపుత్రాశ్చాపహృతాహినః ॥ తవదర్శనమాత్రేణసర్వదుఃఖంవినాశితం । మహోపరికృపాంకృత్వా వ్రతంబ్రూహిదయానిధే ॥

టీక, సర్వశాస్త్రవిచక్షణుండును మహాప్రాజ్ఞుండును కరుణానిధియునునైన యోసూతుడా మేముభార్యతోగూడ దాయాదులచేత మిక్కిలి బాధింపబడితిమి మాయొక్క సకలరాజ్యమును పుత్రసంపత్తులును జ్ఞాతులచేత నపహరింపబడినవి. ఇపుడు మీయొక్క దర్శనముచేత సమస్తదుఃఖము పోగొట్టబడినది మామీదకృపజేసి మాకు రాజ్యము సిద్ధింపజేయునట్టి యొక్క వ్రతమాన తిమ్మనియడుగగా సూతుండు పలుకుచున్నాడు.

సూత ఉవాచ ॥ వ్రతంసంపత్కరంనౄణాంసర్వసౌఖ్యప్రవర్ధనం। శృణుధ్వంపాండవాస్సర్వే వ్రతానాముత్తమంవ్రతం । రహస్యంసర్వపాపఘ్నంపుత్రపౌత్రాభివర్ధనం।వ్రతంసాంబశివేనైవస్కందస్యోద్బోధితంపురా॥

వినుండు పాండవులారా మనుష్యులకు సర్వసంపత్కరంబును సకలసౌఖ్యాభివర్ధనంబును వ్రతములలోనుత్తమంబును సకలపాపవినాశకరంబును।పుత్రపౌత్ర ప్రవర్ధనంబునునగు రహస్యమయినవ్రతము పూర్వకాలమందు కుమారస్వామికి శివునిచేనుపదేశింపబడెను. అదియెట్లనిన.

వినాయకవ్రతకల్పః

కైలాసశిఖరేరమ్యే నానాగణనిషేవితే । మందరవిటపీప్రాంతే మణివిభూషితే । హేమసింహాసనాసీనం శంకరంలోకశంకరం । పప్రచ్ఛ షణ్ముఖస్తుష్టో లోకానుగ్రహకాంక్షయా ॥

ప్రమథాదిగణసేవితంబును నానారత్నవిభూషితంబును రమణీయంబునగు కైలాసగిరి శిఖరమునందు మందారవృక్షసమీపంబున స్వర్ణసింహాసనమందు గూర్చున్నలోకసౌఖ్యకరుండైన సాంబమూర్తిని లోకుల ననుగ్రహించవలయుననునిచ్ఛచేత సంతుష్టుడైన కుమారస్వామి పృచ్ఛసె, అదియెట్లనిన.

స్కంద ఉవాచ ॥ కేనవ్రతేనభగవన్ సౌభాగ్య మతులంభవేత్ । పుత్రపౌత్రధనంలబ్ధ్వా మనుజస్సుఖమేధతే । తన్మేవదమహాదేవ వ్రతానాముత్తమం వ్రతం ॥

మహాదేవుండవు భగవంతుండవునునైన యో సాంబమూర్తీ మనుష్యుడేవ్రతముచేతనసమానమైన సౌభాగ్యంబునుపుత్రసంపదలును పొంది సుఖము ననుభవింపుచున్నాడు, అట్టియుత్తమ వ్రతమును నాకానతిమ్మనిన నీశ్వరుడిట్లనియె.

ఈశ్వర ఉవాచ ॥ అస్తివ్రతంమహాభాగ గణనాథప్రపూజనం । సర్వసంపత్కరశ్రేష్ఠ సౌభాగ్యకామార్థసిద్ధిదం । మాసేభాద్రపదేశుక్లచతుర్థ్యాం వ్రతమాచరేత్ । ప్రాతస్స్నాత్వాశుచిర్భూత్వా నిత్యకర్మసమాచరేత్ । స్వశక్త్యాగణనాథస్య స్వర్ణంరౌప్యమథాకృతిం । అథవా మృన్మయీంకుర్యాద్విత్తశాఠ్యంనకారయేత్ ॥

ఓయికుమారుడా సర్వసంపత్కరంబును నుత్తమంబునుదీర్ఘాయుష్య కామార్థసిద్ధిప్రదంబునునగు గణపతిపూజయను నొకవ్రతముగలదు, ఆవ్రతము భాద్రపద శుక్లచతుర్థినాడాచరించవలసినది, ఆ దినంబున చేయవలసినవియెట్లనిన, ప్రాతఃకాలమందుస్నానముజేసి శుద్ధవస్త్రధరుండై నిత్యకర్మములదీర్చి వారివారిశక్త్యనుసారముగా బంగారుచేతనైనను వెండిచేతనైనను ధనలోభముచేయక విఘ్నేశ్వరప్రతిమనేర్పరచవలసినది.

శ్లో ॥ స్వగృహస్యోత్తరేదేశే మంటపంకారయేత్తతః । తన్మధ్యేష్టదళం పద్మం యవైర్వాతండులైర్వా ॥ ప్రతిమాంతత్రసంస్థాప్య పూజయిత్వాసురుస్తుతిః । శ్వేతగంధాక్షతైఃపుష్పైః దూర్వాంకురసమన్వితైః ॥ ధూపదీపైశ్చనైవేద్యైర్మోదకైఘృతపాచితైః । ఏకవింశతిసంఖ్యాని

[illegible]

మధ్యఫలాపూపైర్నైవేద్యం కారయేత్సతః। నృత్తగీతైశ్చవాద్యైశ్చపురాణపఠనాదిభిః తర్పయేద్గణనాథంచవిప్రాన్ దానేనశ్రోత్రియాన్ ॥ బంధుభిస్సహ భుంజేచ స్వయంభుంజీత మూత్రైలవర్జితం । ఏవం యఃకురుతేమర్త్యః గణనాథప్రసాదతః । సిద్ధ్యంతిసర్వకార్యాణి నాత్రకార్యావిచారణా ॥

స్వర్గం వెలా త్రిపదాశముల నెలకమంటపంబుగా నేర్పరచి యామంటపంబున పడమటివైపు సన్నిధిగా నిపోసి గంధముఅష్టదళపద్మాకృతిగా నేర్పరచియుంచుట గణేశప్రతిమను ప్రతిష్ఠించి శ్వేతగంధాక్షతలచేతను వినాయకునకు శ్రీగంబూజించి ధూపదీపంబులచే సమర్పించి నేతిలోవండినకుడుములు మొదలైన పిండివంటలును టెంకాయలు అంటిపండ్లు నేరేడిపండ్లు వెలగపండ్లు చెఱకుబిల్లలు మొదలైన ఫలములును ప్రత్యేకముగా దినుసుకు ఇరువదియొకటి ప్రకారము నైవేద్యముజేసి నృత్తగీతవాద్యాదులతోడను పురాణపఠనాదులతోడను కూడ గణపతిబూజను సమాప్తి నొందించి యథాశక్తిగా వేదవిదులైన బ్రాహ్మణులకు తాంబూలదక్షిణలిచ్చి బంధువులతోగూడ తైలవర్జితముగా ఘృతపక్వములైన భక్ష్యభోజ్యాదులతోడ భోజనంబు చేయవలసినది, ఈ ప్రకారముగా నెవ్వడు గణపతిబూజ జేయుచున్నాడో వానికి గణపతి యనుగ్రహమువలన సకలకార్యములు సిద్ధించుననుటకు నెంతమాత్రము సంశయము లేదు.

తతః ప్రభాతే విమలే పునఃపూజాంసమాచరేత్ । మాంజీకృష్ణాజినం దండ ముపవీత కమండలం । పరిధానం తథాపగ్యా ద్యథావిభవముత్తమం । ఉపాయనం తతోదద్యా దాచార్యాయ స్వశక్తితః । అన్యేభ్యో సదక్షిణాందద్యాద్బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః ॥

మరునాడు ప్రాతఃకాలమందు పునఃపూజ చేయవలసినది మాంజీకృష్ణాజినము దండము యజ్ఞోపవీతము కమండలము వస్త్రము వారివారి శక్త్యనుసారముగా గణనాథునికి సమర్పించవలసినది, గురువునకు వస్త్రమాల్యాదులును సదక్షిణతాంబూలంబును యథాశక్తిగా నిచ్చి యితరబ్రాహ్మణులకును దక్షిణతాంబూల భోజనాదులచేత తృప్తిజేయవలసినది.

త్రైలోక్యేపి ఖ్యాతంచైతద్వ్రతానాముత్తమోత్తమం । అన్యైశ్చ దేవమునిభి గంధర్వైఃకిన్నరైస్తథా । చీర్ణమేతద్వ్రతంసర్వైః పురాకల్పేషడానన । ఇతిప్రత్యాయశశ్వేణషణ్ముఖాయోదితంపురా । ఏవంకుర్యాద్యమనాగ్రాజ గణనాథప్రపూజనం । విజయస్తే భవేన్నిత్యం సత్యంసత్యం

ఓ యుధిష్ఠిరుడా! మూడులోకములయందును ప్రసిద్ధమైన సకలవ్రతములలో నుత్తమమైన యీవ్రతము పూర్వకాలమందు దేవముని గంధర్వకిన్నరులచేత నాచరింపబడినదిగాని సామాన్యమయినదికాదు, అని యీప్రకారముగా సాంబమూర్తిపుత్రుడైన కుమారస్వామికి ఈవ్రతము నుపదేశించెనుగనుక, ఓధర్మరాజా నీవును ఈగణనాథపూజ యను నీవ్రతము నాచరించితి వేని నిశ్చయముగా నీకు శత్రుజయము గలుగును నేను సత్యముగా జెప్పుచున్నాను, అని యీప్రకారము సూతుండు చెప్పెను.

ఏతద్వ్రతం హరిశ్చాపి దమయంతీ పురాకరోత్ । కృష్ణో జాంబవతీం ప్రాదాత్స్యమంతకమణిం తథా। దమయంతీ నలం చైవ వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః॥

పూర్వకాలమందు యీవ్రతమును దమయంతీ యాచరించిన నళమహారాజును పెండ్లియాడెను. శ్రీకృష్ణస్వామి యాచరించి జాంబవతిని స్యమంతకమణితో గూడ పొందెను, అది యెటులనిన.

సత్రాజిత్తను రాజు సూర్యునివలనచేత స్యమంతకమణిని సాధించి శ్రీకృష్ణదర్శనార్థమై ద్వారకకుం బోవ సూర్యునివలె ప్రకాశించుచున్నవానిని జూచి మోదరుండడుగగా దానిసత్రాజిత్తివ్వక తనయూరికిబోయెను. కొన్నిదినములకు ప్రసేనుడను సత్రాజిత్తుని తమ్ముడా మణిని ధరించి వేటకుబోవ నొకసింహము వానిచంపి యామణి నెత్తుకొని పోవుచుండ నాసింహమును జాంబవంతుండు చంపి యామణిని తనగుహకు దీసికొనిపోయెనది యెల్లవారలకుం దెలియకుండె. జనులందరు శ్రీకృష్ణుడు సత్రాజిత్తు తమ్మునిం జంపి స్యమంతకమణి నపహరించెనని చెప్పుకొనుచుండగా శ్రీకృష్ణుండు తాను వినాయకునిచే శపింపబడి చవితిచంద్రుని క్షీరఘటమునందు జూచుటచే దనకీ యపవాదము సిద్ధించెనని బలభద్రునితో జెప్ప నతండు చవితిచంద్రునకు వినాయకుడేల శాపంబిచ్చెనని యడుగగా అన్న వినాయకుండు కైలాసంబున నొకనాడు గుజ్జురూపుండై వెలుగుచుండ నతనిజూచి చంద్రుండు నగగా వినాయకుండు చంద్రుజూచి నిను చవితిదినంబున నెవ్వరేని యెవరు జూచిరేని వారికపవాదము సిద్ధించునని శపింప చంద్రుడతిదీనుండై వేడి వినాయకుడు చంద్రునకు శంభుడానతిచ్చిన ప్రతికారము భాద్రపదశుద్ధచతుర్థి దినమందు నన్ను యథావిధినర్చించి వ్రతంబును సలుపువారికి సంభవించిన యపవాదము తొలగి శత్రుజయమును మోక్షసామ్రాజ్యసిద్ధియు ధనకనకవస్తువాహనాద్యనేక వస్త్రాభరణపుత్రపౌత్రగోమహిష్యాభివృద్ధియుం గలుగునని వినాయకుడు చంద్రునకు జెప్పిన నిట్టివ్రతము జంద్రుడు

మొదలగువారు జేసిరిగాననీవ్రతమును జేయవలయునని కృష్ణుండు బలభద్రునితోజెప్పిన బలభద్రుండుదనపురంబునంచాటించి కృష్ణుండు మొదలగువారా వ్రతమునుసలిపిరి పిమ్మటకృష్ణుండువినాయకుని ప్రసాదముచే జాంబవంతుని యుద్ధకుబోవ నతండాస్యమంతకమణియును జాంబవతియను తనకూతురు నిచ్చిన నారత్నమును కృష్ణుండుసత్రాజిత్తునకిచ్చి యపవాదమునొలంగించుకొనిన సత్రాజిత్తుసత్యభామయను కూతురును కృష్ణునకిచ్చిన నతండు జాంబవతిని సత్యభామనుం పెండ్లాడి యథేచ్ఛగానుండెను.

శక్రేణపూజితఃపూర్వం వృత్రాసురవధేతథా । రామదేవేనగచ్ఛ చ్ఛ సీతామార్గణేపురా । భగీరథేనతద్వచ్ఛ గంగానయనే పురా । అమృతోత్పాదనార్థాయ తథాదేవాసురైరపి । కుష్ఠవ్యాధియుతేనాపి సాంబెనారాధితఃపురా । ఏవముక్తస్తుసూతేన సానుజఃపాండునందనః । పూజయామాస దేవస్యపుత్రంత్రిపురఘాతినః । శత్రుసంఘంనిహత్యాశుప్రాప్తవాన్రాజ్యమోజసా ॥

వృత్రాసురవధ చేయబోవునపుడింద్రుండును సీతాదేవిని వెతుకునపుడు రాముండునుగంగను భూమికి దెచ్చునపుడు భగీరథుండును అమృతోత్పాదనము సేయునపుడు దేవాసురులును కుష్ఠవ్యాధి నివృత్తికొరకు సాంబుండును, ఈగణపతిపూజ జేసిరని యీప్రకారము సూతుండుచెప్పగా ధర్మరాజుతమ్ములతోగూడ నీవ్రతమునాచరించి పరాక్రమముచే శత్రువులనుజయించి రాజ్యమునుపొందెను.

పూజయిత్వామహాభాగం గణేశంసిద్ధిదాయకం । సిద్ధ్యంతిసర్వకార్యాణిమనసాచింతితాన్యపి । తేనఖ్యాతింగతోలోకే నామ్నాసిద్ధివినాయకః । విద్యారంభేపూజితశ్చే ద్విద్యాలాభోభవేద్ధ్రువం । జయంతుజయకామశ్చ పుత్రార్థీలభతేసుతాన్ । వరకామాచభర్తారం సౌభాగ్యంచసువాసినీ । విధవాపూజయిత్వాతువైధవ్యంనాప్నుయాత్క్వచిత్ । బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోవైశ్యశ్శూద్రోవాద్యథవాస్త్రియః । అర్చకశ్చాపిభక్త్యాచ వ్రతంకుర్యాద్యథావిధి । సిద్ధ్యంతిసర్వకార్యాణి గణనాథప్రసాదతః । పుత్రపౌత్రాభివృద్ధించ గజాంతైశ్వర్యమాప్నుయాత్ ॥

మనస్సున తలచినకార్యము లన్నియువినాయక పూజవలన సిద్ధింపుచున్నది, కాబట్టిగణేశుడు సిద్ధివినాయకుడని లోకమందు ప్రసిద్ధిసొందెను, విద్యారంభకాలంబున పూజించినవిద్యాలాభము నిశ్చయముగాగలుగును జయమునుగోరినవారికి జయంబునుపుత్రులుగోరినవారికి పుత్రులును

పతినిగోరినకన్యకకుపతియును సౌభాగ్యమునుగోరినముత్తయిదువకు సౌభాగ్యంబును గలుగును విధవప్రాఁడుచేసిన మఱిరే జన్మమందును వైధవ్యమునుపొందదు, కాఁబట్టిబ్రాహ్మణులు క్షత్రియులు వైశ్యులు శూద్రులు స్త్రీలు బాలురు వీరందఱు యథాశక్తిగా భక్తితో నీవ్రతము నాచరించిన శ్రీగణపతి యనుగ్రహమువల్ల సకలకార్యసిద్ధిని పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిని పొందుదురు సెన్కానంతటిసైశ్వర్యమునఁబొందుచు సుఖముగ నుందురు.

ఇతిస్కాందపురాణే స్కందమహేశ్వర సంవాదే,

వినాయకవ్రతకల్పస్సంపూర్ణః.

అథ సరస్వతీవ్రతకల్పారంభః

ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయాం, శుభతిథౌ, మమ ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధ పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సకలవిద్యా పారంగతత్వసిద్ధ్యర్థం, వర్షేవర్షేప్రయుక్త శ్రీసరస్వతీదేవతా ప్రీత్యర్థం శ్రీసరస్వతీదేవతా ప్రీత్యర్థం, కల్పోక్తప్రకారేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచార పూజాంకరిష్యే, తదంగత్వేన కలశపూజాంకరిష్యే, ఇతిసంకల్ప్య కలశపూజాంకుర్యాత్ ॥

పుస్తకేషు యథాదేవీ క్రియతేపూజనం మయా । తథాత్వత్ప్రకుర్వేత ధ్యానమావాహనాదికం । ధ్యానమేవప్రకుర్వీత సాధకోవిజితేంద్రియః । ప్రణవాసనసమారూఢాం తదర్థత్వేననిశ్చితాం । అంకుశంచాక్షసూత్రంచ పాశంవీణాంచధారిణీం ॥ ముక్తాహారసమాయుక్తాం మోదరూపాం మనోహరాం । సితేనదర్పణాభేన వస్త్రేణోపరిభూషితాం । సుస్తనీంవేదవేద్యాంచచంద్రార్ధకృతశేఖరాం । జటాకలాపసంయుక్తాంపూర్ణచంద్రనిభాననాం । త్రిలోచనాంమహాదేవీంస్వర్ణనూపురధారిణీం ॥ కటకైస్స్వర్ణరత్నాఢ్యైర్ముక్తా వలయభూషితాం । కంబుకంఠీంసుతామ్రోష్ఠీం సర్వాభరణభూషితాం । కేయూరైర్మేఖలాద్యైశ్చ ద్యోతయంతీంజగత్త్రయం ॥ శబ్దబ్రహ్మాత్మికాందేవీం ధ్యానకర్మసమాహితః ॥ ధ్యాయామి ॥ అత్రాగచ్ఛ జగద్వంద్యే సర్వలోకైకపూజితే । మయాకృతామిమాం పూజాం గృహాణ జగదీశ్వరి ॥ ఆవాహయామి ॥ అనేకరత్నసంయుక్తం సువర్ణేన విరాజితం । ముక్తామణ్యంకితం చారు చాసనం తేదదామ్యహం ॥ ఆసనం సమర్పయామి ॥ గంధపుష్పాక్షతైస్సార్ధం శుద్ధతోయేనసంయుతం । శుద్ధస్ఫటికతుల్యాంగి పాద్యంతేప్రతిగృహ్యతాం ॥ పాద్యంసమర్పయామి ॥ భక్తాభీష్టప్రదేదేవి దేవదే

నాదివందితే । ధాత్రప్రియే జగద్ధాత్రి దదామ్యర్ఘ్యం గృహాణమే ॥ అర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥ పూర్ణచంద్రసమానాభే కోటిసూర్యసమప్రభే । భక్త్యా సమర్పితంవాణి గృహాణాచమనీయకం ॥ ఆచమనీయం సమర్పయామి ॥ కమలభవనజాయే కోటిసూర్యప్రకాశే విశదశుచివిలాసే కోమలేహార యుక్తే దధిమధుఘృతయుక్తక్షీరరంభాఫలాఢ్యం సురుచిరమధుపర్కం గృహ్యతాం దేవవంద్యే ॥ మధుపర్కం సమర్పయామి ॥ దధిక్షీరఘృతోపేతం శర్కరామధుసంయుతం । పంచామృతస్నానమిదం స్వీకురుష్వ మహేశ్వరి ॥ పంచామృతస్నాన సమర్పయామి ॥ శుద్ధోదకేనసుస్నానం కర్తవ్యం విధిపూర్వకం । సువర్ణకలశానీతైర్నానాగంధ సువాసితైః ॥ శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి ॥ శుక్లవస్త్రద్వయం దేవి కోమలం కుటిలాలకే । మయిప్రీత్యా త్వయావాణి బ్రహ్మాణి పరిగృహ్యతాం ॥ వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి ॥ శబ్దబ్రహ్మాత్మికే దేవి శబ్దశాస్త్రకృతాలయే । బ్రహ్మసూత్రం గృహాణత్వం బ్రహ్మశక్త్యాదిపూజితే ॥ యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి ॥ కటకమకుటహారైర్నూపురైరంగదాద్యైర్వివిధసుమణియుక్తైర్మేఖలారత్నహారైః । కమలదళవిలాసే కామదే సంగృహాణ । ప్రకటితకరుణార్ద్రే భూరిశోభూషణాని ॥ ఆభరణాని సమర్పయామి ॥ చందనాగరుకస్తూరీకర్పూరాద్యైశ్చ సంయుతం । గంధంగృహాణవరదే విధిపత్ని నమోస్తుతే ॥ గంధం సమర్పయామి ॥ అక్షతాన్ ధవళాన్ దివ్యాన్ శాలీయాంస్తండులాన్ సితాన్ । గృహాణ వరదే దేవి బ్రహ్మశక్తి శుభాక్షతాన్ ॥ అక్షతాన్ సమర్పయామి ॥ స్థాద్యావనాదిపుష్పైశ్చ మల్లికాభిర్మనోహరైః । కరవీరైర్మనోరమ్యైః బకులైః కేతకైశ్శుభైః ॥ పున్నాగైర్జాతికుసుమైర్మందారైశ్చ సుశోభితైః । నీలోత్పలైశ్శుభైశ్చాన్యైస్తత్కాలతరుసంభవైః ॥ కల్పితానిచ మాల్యాని గృహాణామరవందితే ॥ పుష్పైః పూజయామి ॥ అథాంగపూజా, బ్రహ్మాణ్యై నమః ॥ జంఘే పూజయామి ॥ బ్రహ్మణ్యామూర్తయే నమః ॥ గుల్ఫౌ పూజయామి, జగత్స్వరూపిణ్యై నమః ॥ జంఘే పూజయామి, జగదాద్యాయై నమః ॥ జానునీ పూజయామి, చారువిలాసిన్యై నమః ॥ ఊరూ పూజయామి, కమలభూమయే నమః ॥ కటిం పూజయామి, జన్మహీనాయై నమః ॥ జఘన పూజయామి, గంభీరనాభయే నమః ॥ నాభి పూజయామి హరిపూజ్యాయై నమః ॥ ఉదరం పూజయామి, లోకమాత్రే నమః ॥ స్తనౌ పూజయామి, విశాలవక్షసే నమః ॥ వక్షస్థలం పూజయామి, గానవిచక్షణాయై నమః ॥ కంఠం పూజయామి, స్కందపూజ్యాయై నమః ॥ స్కంధౌ పూజయామి, ఘనబాహవే నమః ॥ బాహూ పూ

యామి, పుస్తకధారిణ్యై నమః । హస్తౌపూజయామి, శ్రోత్రియుజేఢ
నమః । శ్రోత్రంపూజయామి, వేదస్వరూపాయైనమః ॥ వక్త్రంపూ
యామి, సువాసాయై, నాసికాంపూజయామి, బింబసమానోష్ఠ్యైనమః॥
ష్ఠౌపూజయామి, కమలచక్షుషేనమః । నేత్రేపూజయామి, తిలకధారి
ణ్యైనమః ॥ ఫాలంపూజయామి. చంద్రమూర్తిన్యైనమః ॥ చికురాన్
పూజయామి, సర్వప్రదాయై శ్రీసరస్వత్యై నమః॥ శిరఃపూజయామి, బ్రహ్మ
రూపిణ్యై నమః ॥ సర్వాణ్యంగానిపూజయామి ॥

దశాంగంగుగ్గులోపేతంసుగంధంచమనోహరం । ధూపంగృహాణ
కల్యాణి భక్తింత్వంచ్యాచలాంకురు ॥ ధూపమాఘ్రాపయామి ॥ ఘృతాక్త
వర్తిత్రయోద్దీపితం దీపమంబికే । గృహాణచిత్స్వరూపేత్వం కమలాసనవల్ల
భే ॥ దీపందర్శయామి ॥ అపూపాన్ వివిధాన్ స్వాదూన్ శాలిపిష్టోపపాచి
తాన్ । మృదులాన్ గుడసమ్మిశ్రాన్ సజీరకమరీచికాన్ ॥ కదళీపనసామ్ర
కంసుపక్వానిఫలానిచ ।కందమూలవ్యంజనాదిసోపదంశంమనోహరం ।
అన్నంచతుర్విధోపేతం క్షీరాన్నం సఘృతందధి । శీతోదకం చ సుస్వాదు
కర్పూరైలాదివాసితం । భక్ష్యభోజ్యసమాయుక్తంనైవేద్యంప్రతిగృ
హ్యతాం॥ నైవేద్యంసమర్పయామి॥తాంబూలంచసకర్పూరం పూగనాగ
దళైర్యుతం । గృహాణదేవదేవేశితత్త్వరూపినమోస్తుతే॥తాంబూలంసమర్ప
యామి॥ నీరాజనంగృహాణత్వంజగదానందదాయిని । జగత్తిమిరమార్తాం
డమండలేతేనమోనమః ॥ నీరాజనంసమర్పయామి ॥ శారదే లోకమాతస్త్వ
మాశ్రితాభీష్టదాయిని పుష్పాంజలింగృహాణత్వంమయాభక్త్యాసమర్పితం॥

యాకుందేందుతుషారహారధవళా యాశుభ్రవస్త్రావృతా । యా
వీణావరదండమండితకరా యాశ్వేతపద్మాసనా ॥ యాబ్రహ్మాచ్యుతశంకర
ప్రభృతిభిర్దేవైస్సదాపూజితా సామాంపాతుసరస్వతీ భగవతి నిశ్శేషజా
డ్యాపహా ॥ మంత్రపుష్పంసమర్పయామి ॥ పాహిపాహిజగద్వంద్యే నమ
స్తేభక్తవత్సలే । నమస్తుభ్యంనమస్తుభ్యంనమస్తుభ్యంనమోనమః ॥ చతు
ర్దశ ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి ॥ పాశాంకుశధరావాణీ
వీణాపుస్తకధారిణీ । మమవక్త్రేవసేన్నిత్యం దుగ్ధకుందేందునిర్మలా । చతు
ర్దశసువిద్యాసు రమతేయాసరస్వతీ ॥ చతుర్దశ సులోకేషు సామేవాచి
సిత్సదా ॥ ప్రార్థనా ॥ లడ్డుకాన్ ఘృతసంయుకాన్ చతుర్దశ మనోహ

న్యూష్యాంవరతేభక్తవత్సలే । ఉపాయనంప్రదాస్యామివిద్యావృద్ధింకురుష్వమే ॥ భారతీప్రతిగృహ్ణాతుభారతీయంపితాతిచ । భారతీతారకోభాభ్యాం భారత్యైతేననమోనమః ॥

ఇత్యుపాయనం, పూజావిధానం సంపూర్ణం.

కథారంభః.

శ్రీసూతః ॥ శృణుధ్వంమునయస్సర్వే వ్రతానాముత్తమంవ్రతం । దుర్గాలక్ష్మీమహాదేవ్యాః పూజయాపిప్రయత్నతః ॥ ఆశ్వయుజ్యాసితేపక్షే ప్రతిపచ్ఛుభవాసరే । తదారభ్యప్రయత్నేననవరాత్రిషుపూజయేత్ । అథవామూలనక్షత్రేసమారభ్యప్రపూజయేత్ ॥ తతోప్యశక్తోపిమహేంద్రనవమ్యాంతుప్రపూజయేత్ । ఏతద్వ్రతంనరఃకృత్వాసర్వసిద్ధిమవాప్నుయాత్ । నిత్యైశ్వర్యసమాయుక్తోదుర్గాలోకమవాప్నుయాత్ ॥

సూతుడు శౌనకాదిమునులనుగూర్చి చెప్పుచున్నాడు.

ఓఋషీశ్వరులారా వినుండు సకలమైనవ్రతములలోను త్తమమైనవ్రతమును చెప్పుచున్నాను. ఆశ్వయుజమాసము ప్రతిపచ్ఛుభదినమునందు శుక్లపాడ్యమి మొదలుకొని తొమ్మిదిరాత్రులు దుర్గాలక్ష్మీ సరస్వతులను ప్రయత్నముచేత పూజచేయవలెను, అటుగాకపోయెనేని మూలానక్షత్రము మొదలుకొని పూజచేయవలెను. ఓబ్రాహ్మణులారా అట్లుచేయుటకు శక్తుండుకాకపోయెనేని నవమినాడు పూజచేయవలెను, ఈ వ్రతమును మనుష్యుడాచరించి సకలసిద్ధులనుబొందినిరంతరైశ్వర్యములతోగూడుకొన్నవాడై దుర్గా లోకమును పొందునని చెప్పెను.

ఋషయః ॥ పురాకేనకృతంహ్యేతత్ కేనవాప్తంమహాత్సుఖం । ఏతద్బ్రూహిమహాభాగకృపాస్మాసుతవాస్తిచేత్ ॥

టీక, ఈరీతినసూతుడు చెప్పగాఋషీశ్వరులడుగుచున్నారు పూర్వమెవరిచేత నీవ్రతము చేయబడినది యెవరిచేతను మహత్తరమైనసుఖము బొందబడ్డది ఓమహాత్ముడైనసూతుడామాయందునీకుదయగలిగినట్టులయ్యెనేని యీ వ్రతమాహాత్మ్యమును లెస్సగా తెలియజెప్పుమాయని యడిగిరి.

శ్రీసూతః ॥ శ్రోతవ్యంచ ప్రయత్నేన కృతంవ్రత మనుత్తమం । పురాకృతయుగేచాసీత్ సుకేతురితివిశ్రుతః ॥ రాజాపరమధర్మాత్మా ప్రజాపాలనతత్పరః । నిత్యైశ్వర్యసమాయుక్తోహస్త్యశ్వరథసంకులః ॥

సూతుడు చెప్పుచున్నాడు. ఓబ్రాహ్మణులారా ఉత్తమమైనయీవ్రతమును చెప్పుచున్నాను వినవలెను పూర్వముకృతయుగమందుమహాధర్మాత్ము

ప్రజాపరిపాలనము చేయుట యందుమిక్కిలియాసక్తిగలవాడనుని ంతప్రైశ్వర్యములతో గూడుకొన్నవాడనునగులుగుఱ్ఱములురథములుగ వాడునైనసుకేతుడనెడురాజుగలడు ॥ శ్లో॥ సస్యభార్యా శాలంకీపురా గ్రాప్తియావనా । సాహస్రాన్నా మ్నా సువేదీతిసర్వసుగిణ్యసంయుతా॥

ఆనాసికిశాలనులైన నేత్రములుకలదియు మంచిరూపవతి యును యౌవనము పొందియుండు నటిదియును సకలశుభములతో కూడుకొని యున్నటిదియును సువేదియనుపేరుగలది యునునైనభార్యగలడు ॥ మూ॥ ... శుభలక్షణ యాంచా... ... ॥ టీ. ఈరాజుకు ఏమియు లేదు ... ... పుత్రోత్ధము ... ॥ మూ॥ సోపిరాజా ... ... ॥ టీ. ఆరాజు ... గజములతో కూడుకొన్నవాడైనను ... ఆకల్పి... ॥ ప్రజయాజ్ఞాత ... సుకేతు ... ॥ టీ. ఆసుకేతుడనెడురాజు ... ... మిక్కిలి యుద్ధముచేసినవాడాయెను అప్పుడాజ్ఞాతి ... మొంఘల మునుపశి ... ॥ మూ॥ పలాయమాన ... సువేదీసహ ... యాత్ । ... వనాంతరములు ... వనాంతర ప్ర విశ్యాఘ... ॥ టీ. అట్టిరాజు ... సువేదిబలా త్కారముగా ... బృందావనమునకు పోయియావనగహ్వరమున ప్రవే శించియాడంపకు ... ఆకలిచే పీడితులై యుండిపిమట బాణములచేత కొట్టుబడ్డయారాజువ్యాధినిపొందినవాడాయెను. మూ॥ సచచారయి... శక్రపపీయుక్తావనా ... । సాపి ... మహతావిలలాపసుదుఃఖితా। టీ. పిమ్మట యారాజు సంచరించుటకు శక్తుడు కానివాడాయెను కనుకనాసువేది యు ... దినవెరిమిటితో కూడుకొన్నదైయా వనమధ్యమునందు మిక్కిలి దుఃఖపడినది యాయెను. మూ॥ సాపిస్యప్నే ఘవాహయితాశ్చ ... వ నాద్వనం ... ॥ టీ. అట్లు నడువలేనిపెనిమిటినియాసువేది తనమెడమీదనెక్కించుకొని యావనము

నసంచరించుచునుండగా నాపెయొక్క శోకమునశింపజేసెడునిమిత్తమైయాం
గీరసుడనెడుమునీశ్వరుండామెదగ్గిరికివచ్చినవాడాయెను. మూ॥దృష్ట్వాతు
శోకసంతప్తాంపతివాహభరాన్వితాం। దయాళురాహతాంవీక్ష్య మాంరో
దీర్భద్రమస్తుతే॥ టీ,ఆప్రకారముగావచ్చిమిక్కిలిదుఃఖముచేదపించుచున్న
పెనిమిటినిమోయుచునుండెడుఆసువేదినిజూచిమిక్కిలిదయగలవాడై దుః
ఖపడవలదునీకుమిక్కిలిశుభమగుచున్నదనిచెప్పినవాడై యాపెనుమఱియు
నడుగుచున్నాడు. మూ॥కౌయువాందంపతీయాతౌ బహుదుఃఖసమన్వితౌ।
రాజ్యబంధుజనైర్హీనా వాత్మత్యామేనచపీడితౌ। ఏకాకినౌసమాయాతౌకిం
కార్యంవనగహ్వరే। ఏతద్బ్రూహిమహాభాగే మాశోకంకర్తుమర్హసి।
రక్షిష్యామినసందేహఃఘోరదుఃఖార్ణవాదహం॥ టీ,విశేషమయినదుఃఖము
లతోకూడుకొన్న వారలునురాజ్యముచేతను బంధుజనులచేతను విడువబడ్డ
వారలునుమిక్కిలియాకలిచేతపీడితులైనవారలునుఒంటిగానుండెడువార
లనునైనమీరెవరెందునకువచ్చితిరీవనగహ్వరమందెందుకున్నారు ఈసం
గతులన్నియు చెప్పుమా నీవు దుఃఖపడవద్దు యీ దుఃఖసముద్రమునుండి
నిన్నురక్షించుచున్నానుఇందునకెంతమాత్రమునుసందేహములేదనియాతి
రుననాయాంగీరసుడడిగెను. మూ॥సువేద్యువాచ। భగవన్దేవదేవేశముని
నాథమహామతే। రాజ్యబంధువిహీనోయంస్వజనైశ్చనిరాకృతః। కేనో
పాయేనవైభ్రష్టం స్వరాజ్యంకేనహేతునా। పుత్రసంపత్తిమేవాథప్రా
ప్నుయాత్కేనవైసుఖమ్॥ టీ,, అట్లాయాంగీరసుండడుగాసువేదిచెప్పుచు
న్నది ఓ భగవంతుడవైమహామతివైన మునిశ్రేష్ఠుండ యీనాపెనిమిటిరా
జ్యబంధువిహీనుడునుజ్ఞాతులచేతనిరాకరింపబడ్డవాడు నాయెను ఏయుపా
యముచేతరాజ్యమునుపుత్రసంపత్తినిసుఖమునుపొందును. మూ॥ తద్బ్రూ
హిమేమహాభాగకృపాళోదీనవత్సల। టీ,మహాత్ముడవునుదయగల వాడవును
దీనులయందువాత్సల్యమునుగలవాడవునునైనయోమునిశ్రేష్ఠా దానినినాకుచె
ప్పుమాయనియడిగెను. మూ॥ఆంగీరసఉవాచ। శీఘ్రమేహిమయాసాకం
పంచవట్యాంశుభేతటే। దుర్గాస్థానంమహాక్షేత్రమత్రసన్నిహితాసదా। త
స్యాంసంపూజ్యతేదేవిపుత్రపౌత్రాదిసంపదః॥ రాజ్యంచమహదైశ్వర్యంపు
నఃప్రాప్తాభవిష్యతి॥ టీ,త్వరగానీవునాతోగూడరమ్ము పంచవటీతటమునం
దుదుర్గసన్నిహితయైయున్నదియాపంచవటియందుదుర్గాదేవినీ చేతపూజ
చేయపడ్డట్టాయెనేనిపుత్రపౌత్రాది సంపదలనురాజ్యమును మహదైశ్వర్యా
మునుతిరిగిపొందెదవని చెప్పెను. మూ॥సాపితద్వచనంశ్రుత్వాచకారగమనే

ముద్ధ్వా సంగత్వా పంచవటీతటమ్ । తత్ర స్నానం కృతవతీ వేదికా పతినా సహ ॥ తద్బ్రాహ్మణేన సంయుక్తా దుర్గాదేవీం సరస్వతీమ్ ॥ ఆంగీరసో మహాతేజాః కారయామాస పూజనం ॥ టీ॥ ఆమాటవిన్నదై ఆమెయును పోవ నిశ్చయించి తనపతిని మోసుకొనుచును ఆ మునీశ్వరునితో గూడ బహుదూరము పోయి యా పంచవటీతటమును పొంది తన పెనిమిటితో గూడ స్నానము చేసి దుర్గయను సరస్వతిని పూజచేసెను, ఆ దుర్గా సరస్వతీపూజ నామె చేత జేయించినవాడాయెను ॥ మూ॥ ప్రతిపత్సమారభ్య నవమ్యంతం సుభక్తితః । కుంకుమాగురుకస్తూరీ కర్పూరైశ్చ సమన్వితమ్ ॥ నానావిధైశ్చ పుష్పైశ్చ రక్తవస్త్రాదిభిః క్రమాత్ । పూజయిత్వా మహాదేవీం షోడశైరుపచారకైః ॥ టీ॥ అంతట పాడ్యమి మొదలుకొని నవమివరకును కుంకుమాగరుకస్తూరీ కర్పూరములతోడ గూడుకొన్నట్టుగా నానావిధ పుష్పముల చేతను రక్తవస్త్రముల చేతను క్రమముగా షోడశోపచారముల చేతను పూజచేసెను.

మూ॥ దశమేహని సంప్రాప్తే ప్రాతః స్నాత్వా మహామతిః । హవనం కారయామాస పాయసాన్నేన మంత్రితం । దుర్గాదేవీ త్రిమంత్రేణ దకార హవనం ముదా ॥ టీ॥ ఈ ప్రకారము తొమ్మిదిదినములు గడిపి పదియవదినము రాగా ఉదయాన లేచి స్నానము చేసి దుర్గాదేవియనెడు మంత్రము చేత మంత్రితమైనట్టుగా పాయసాన్నము ఆంగీరసుండు హవనమును చేయించగా నాసువేదిని యుహవనము జేసినదాయెను. మూ॥ ఆంగీరసం మహాభాగం దంపతీపూజనం ముదా । దశదానాన్యథో కృత్వా బ్రాహ్మణానాం విశేషతః । వ్రతం శమాప్య విధివదాశ్రమం పునరాగమత్ ॥ టీ॥ పిమ్మట మహాత్ముడైన యాంగీరస మహాముని నిదంపతీపూజ చేసినదై బ్రాహ్మణులకు దశదానములు చేసి యీప్రకారము వ్రతమును సమాప్తి చేసి యక్కడినుండి యాంగీరసుని యాశ్రమమును పొందినదాయెను. మూ॥ తస్యా వ్రతస్య మాహాత్మ్యాదంతర్వత్నీ బభూవహ । దశమే మాసి సంప్రాప్తే సుషువే లోకసుందరం ॥ టీ॥ ఆవ్రత మహాత్మ్యమువలన నాసువేది గర్భమును ధరియించి పదియవ నెలరాగా లోకసుందరుడైన కొమరుని గన్నదాయెను. మూ॥ పుత్రసంజననం దృష్ట్వా ఋషిరాంగీరసో మునిః । జాతకర్మాదిసంస్కారం చకార భగవానృషిః ॥ సూర్యప్రతాప నామేతి నామ శస్య చకార హ ॥ టీ॥ ఆయాంగీరస మహామునీశ్వరుడు ఆమెకు కొమారుడు కలుగుట జూచి జాతకర్మాదిసంస్కారములను చేసి సూర్యప్రతాపుడని పేరుపెట్టినవాడాయెను. మూ॥ శుక్లపక్షే యథా చంద్రో వర్ధతే చ దినే దినే । తథైవ వవర్ధతే బాలో మాత్రాపి త్రాపి పోషితః ॥ టీ॥ అంతట నా చిన్నవాడు శుక్లపక్షమునం దుదినదినమునకు

సుచంద్రుఁడెట్టు వృద్ధిఁ బొందు సూర్యునివలెనే తల్లిదండ్రులచేత పోషింపఁబ
డి వృద్ధిఁ బొందెను. శ్లో॥ సబాలో యౌవనం ప్రాప్య సర్వశాస్త్రవిశారదః।
ఋషిపుత్రప్రభావేన మహాబలపరాక్రమః। బాలశ్చ సత్రే సంపన్నో హ్య
ష్టాదశమహాఋషీన్। జగత్యాం శత్రుదేశేషు సంయుద్ధం కృతవాన్ తదా॥
తేన ధ్వస్తం శత్రుసైన్యం పలాయనపరం హ్యభూత్॥ టీ॥ ఆబాలుఁడు యౌ
వనమును బొంది సకలశాస్త్రపారంగతుఁడై యోగీశ్వరునిచేత నిచ్చఁబడ్డ
ప్రభావమువలన మహాబలపరాక్రమములుగలవాఁడై యామునీశ్వరుల నడిగి
వారియాజ్ఞనుపొంది తనశత్రువులైనవారి స్థలములకుఁ బోయి వారితో యుద్ధ
ము చేసి వారిని జయించినవాఁడాయెను. వారు అతిచ్ఛిన్నులై ... పారిపోయిరి. శ్లో॥ స్వరాజ్యం ప్రాప్తవాన్ బాలో మాతాపితృసమన్వి
తః। కృష్ణేన మేచకసా దేవ్యాస్తు ... । తేన పుత్రేణ
దేవపుత్రేణ ... । ... సమాప్యాపి ... ం
గతం॥ టీ॥ ఆబాలుఁడు తల్లిదండ్రులతోఁ గూడ రా
జ్యమునుపొందెను, ఆసుదినమును ప్రతిసంవత్సరమునుగా సరస్వతీవ్రతము
ను చేసి యాబ్రాహ్మణుని యొక్క ప్రభావముచేతను పుత్రపౌత్రులతోఁ గూడ కొ
న్నాళ్లు ఈలోకమందు సకలసౌఖ్యములను బొంది ... ంతమున స్వర్గ
మునుబొందెను. శ్లో॥ ... దినే
... ॥ టీ॥ అందువలన నీవ్రతమును సకలజనులు వారి
... దినము ... వారు పాపముచేఁ
దూషింపఁబడినవారై సద్గతిఁ బొందుదురు.

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే సరస్వతీవ్రతకల్పసంపూర్ణః.

శ్రీ సరస్వత్యై నమః.

శమీపూజనం॥ శమీవృక్షం సమాసాద్య శమీపూజాం కృత్వా ...
... ధ్యాయేత్। ధ్యానమంత్రః। శమీ శమయతే పాపం శమీ శత్రువినా
శినీ। అర్జునస్య ధనుర్ధారీ రామస్య ప్రియదర్శినీ॥౧॥ శమీ కమలపత్రా
క్షీం శమీ కంటకధారిణీం। ... సర్వ ... వర్ధనీ॥౨॥ ... ధారణే। ...
ప్రతీచ్యామిహ ... ॥౩॥ ... ॥౪॥ ...
యక్షిణీం ... ప్రాణ్య ... సినీం। ... ధరాయ్యై ...
మాం శమీం నమామ్యహం॥

శ్రీ గణాధిపతయే నమః.

వరలక్ష్మీ వ్రతకల్ప ప్రారంభః.

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥

ప్రారబ్ధస్య కార్యస్య నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం, గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య షోడశోపచారైః, గణాధిపతిపూజాం కుర్యాత్, విఘ్నేశ్వరపూజాం వా కుర్యాత్.

సంకల్పః

శుభతిథౌ. శోభనే. ముహూర్తే. ఆద్య బ్రహ్మణః, ద్వితీయపరార్ధే శ్వేతవరాహకల్పే. వైవస్వతమన్వంతరే కలియుగే, ప్రథమపాదే, జంబూద్వీపే భరతవర్షే. భరతఖండే అస్మిన్ వర్తమానే, వ్యావహారిక, చాంద్రమానేన, ప్రభవాది షష్టిసంవత్సరాణాం మధ్యే, సంవత్సరే, దక్షిణాయనే, వర్షర్తౌ శ్రావణమాసే శుక్లపక్షే శుభతిథౌ, భార్గవవాసరయుక్తాయాం, శుభనక్షత్రే, శుభయోగే. ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం. శుభతిథౌ, అస్మాకం సహకుటుంబానాం, క్షేమస్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థ కామమోక్ష చతుర్విధపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం, ఇష్టకామ్యార్థసిద్ధ్యర్థం. సత్సంతాన సౌభాగ్య శుభ ఫలావాప్త్యర్థం, వర్షే వర్షే ప్రయుక్త మహాలక్ష్మీ ముద్దిశ్య మహాలక్ష్మీ వరలక్ష్మీ ప్రీత్యర్థం, భవిష్యోత్తర పురాణ కల్పోక్త ప్రకారేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం కరిష్యే.

తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. కలశం గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య. కలశస్యోపరి హస్తం నిధాయ॥ శ్లో॥ కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్రస్సమాశ్రితః। మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మ మధ్యే మాతృగణాః స్మృతాః। కుక్షౌ తు సాగరాస్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః ఆయాంతు శ్రీ పూజార్థం దురితక్షయ కారకాః। గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి। నర్మదే సింధు కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు। ఏవం కలశపూజాం కృత్వా వరలక్ష్మీ పూజామారభేత్॥ వరలక్ష్మీ ధ్యానమ్ ॥ పద్మాసనే పద్మకరే సర్వలోకైకపూజితే। నారాయణప్రియే దేవి సుప్రీతా భవ సర్వదా। షోడశోపచారపూజాప్రారంభః॥ క్షీరోదార్ణవసంభూతే కమలే కమలాలయే। సుస్థిరా భవ మే గేహే సురాసుర నమ

స్కృతే ॥ శ్రీవరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః ॥ ధ్యాయామి ॥ సర్వమంగళమాం
గళ్యేవిష్ణువక్షస్థలాలయే । ఆవాహయామి దేవీత్వాం సుప్రీతాభవసర్వ
దా ॥ శ్రీవరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః ॥ ఆవాహయామి ॥ సూర్యాయుతనిభ
స్ఫూర్తేస్ఫురద్రత్నవిభూషితే ।సింహాసనమిదం దేవిస్థీయతాంసురపూజితే ॥
శ్రీవరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః,రత్నసింహాసనంసమర్పయామి ॥ శుద్ధోదకంచ
పాత్రస్థంగంధపుష్పాదిమిశ్రితం । అర్ఘ్యందాస్యామితే దేవి గృహాణసురపూ
జితే ॥ శ్రీ వరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః ॥ అర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥ సువాసిత
జలంరమ్యం సర్వతీర్థసముద్భవం । పాద్యంగృహాణదేవిత్వం సర్వదేవనమ
స్కృతే ॥ శ్రీవరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః, పాద్యంసమర్పయామి, సువర్ణకల
శానీతంచందనాగరుసంయుతం । గృహాణాచమనం దేవిమయాదత్తంశుభ
ప్రదే॥శ్రీ వరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః, ఆచమనీయంసమర్పయామి॥పయోదధి
ఘృతోపేతంశర్కరామధుసంయుతం । పంచామృతస్నానమిదం గృహాణ
కమలాలయే । శ్రీ వరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః ॥ పంచామృతస్నానంసమర్ప
యామి ॥ గంగాజలంమయానీతం మహాదేవ శిరస్థితం । శుద్ధోదకస్నానమి
దంగృహాణవిధుసోదరి ॥ శ్రీ వరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః ॥ శుద్ధోదకస్నానంస
మర్పయామి ॥ సురార్చితాంఘ్రియుగళే దుకూలవసనప్రియే । వస్త్ర
యుగ్మంప్రదాస్యామిగృహాణహరివల్లభే ॥ శ్రీవరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః ॥
వస్త్రయుగ్మంసమర్పయామి ॥ కేయూరకంకణేదివ్యే హారనూపురమేఖ
లాః । విభూషణాన్యమూల్యానిగృహాణఋషిపూజితే ॥ శ్రీవరలక్ష్మీ దేవతా
యైనమః ॥ ఆభరణానిసమర్పయామి ॥ తప్తహేమకృతంసూత్రంముక్తాదా
మవిభూషితం । ఉపవీతమిదం దేవిగృహాణత్వంశుభప్రదే ॥ శ్రీవరలక్ష్మీ దేవ
తాయైనమః ॥ ఉపవీతం సమర్పయామి ॥ కర్పూరాగరుకస్తూరీ రోచనా
దిభిరన్వితం । గంధందాస్యామ్యహం దేవిప్రీత్యర్థంప్రతిగృహ్యతాం॥శ్రీవర
లక్ష్మీ దేవతాయైనమః,గంధంసమర్పయామి॥ అక్షతాన్ధవళాన్దేవశాలీయాన్
తండులాన్శుభాన్ । హరిద్రాకుంకుమోపేతా న్గృహ్యతామబ్ధిపుత్రికే।
శ్రీ వరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః, అక్షతాన్సమర్పయామి॥ మల్లికాజాతికుసుమై
శ్చంపకైర్వకులైస్తథా । శతపత్రైశ్చకల్హారైఃపూజయామిహరిప్రియే॥ శ్రీ
వరలక్ష్మీ దేవతాయైనమః, పుష్పాణిపూజయామి, అథాంగపూజా, చంచ
లాయైనమః, పాదౌపూజయామి, చపలాయైనమః, జానునీపూజయామి
పీతాంబరధరాయైనమః, ఊరూపూజయామి, కమలవాసిన్యైనమః, కటిం
పూజయామి, పద్మాలయాయైనమః, నాభింపూజయామి, మదన మాత్రే

మః, స్తనౌపూజయామి. లలితాయైనమః. భుజద్వయంపూజయామి. కంబు
కంఠ్యైనమః, కంఠంపూజయామి. సుముఖాయైనమః, ముఖంపూజయామి,
యైనమః, ఓష్ఠౌపూజయామి, సునాసికాయైనమః, నాసికాంపూజయా
మి, సునేత్ర్యై నమః, నేత్రేపూజయామి, రమాయైనమః. కర్ణౌపూజయామి,
మలాయైనమః, శిరఃపూజయామి, వరలక్ష్మ్యైనమః, సర్వాంగానిపూజ
యామి.

అష్టోత్తరశతనామపూజా.

్రకృత్యైనమః.
కృత్యైనమః.
ద్యాయైనమః.
ర్వభూతహితప్రదాయైనమః.
్రద్ధాయైనమః.
భూత్యైనమః.
రభ్యైనమః.
మాత్మికాయైనమః.
చేనమః.
ద్మాలయాయైనమః.
ద్మాయైనమః.
చయేనమః.
వాహాయైనమః.
ధాయైనమః.
ధాయైనమః.
న్యాయైనమః.
రణ్మయ్యైనమః.
క్ష్మ్యైనమః.
త్యపుష్టాయైనమః.
ావర్యైనమః.
ిత్యైనమః.
త్యైనమః.
ప్తాయైనమః.
హాయైనమః.

వసుధాయైనమః.
వసుధారిణ్యైనమః.
కమలాయైనమః.
కాంతాయైనమః.
కామాక్ష్యైనమః.
క్రోధసంభవాయైనమః.
అనుగ్రహప్రదాయైనమః.
బుద్ధయేనమః.
అనఘాయైనమః.
హరివల్లభాయైనమః.
అశోకాయైనమః.
అమృతాయైనమః.
దీప్తాయైనమః.
లోకశోకవినాశిన్యైనమః.
ధర్మనిలయాయైనమః.
కరుణాలోకమాత్రేనమః.
పద్మప్రియాయైనమః.
పద్మహస్తాయైనమః.
పద్మాక్ష్యైనమః.
పద్మసుందర్యైనమః.
పద్మోద్భవాయైనమః.
పద్మముఖ్యైనమః.
పద్మనాభప్రియాయైనమః.
వరారోహాయైనమః.

పద్మమాలాధరాయైనమః.
దేవ్యైనమః.
పద్మిన్యైనమః.
పద్మగంధిన్యైనమః.
పుణ్యగంధాయైనమః.
సుప్రసన్నాయైనమః.
ప్రసాదాభిముఖ్యైనమః.
ప్రభాయైనమః.
చంద్రవదనాయైనమః.
చంద్రాయైనమః.
చంద్రసహోదర్యైనమః.
చతుర్భుజాయైనమః.
చంద్రరూపాయైనమః.
ఇందిరాయైనమః.
ఇందుశీతలాయైనమః.
ఆహ్లాదజనన్యైనమః.
పుష్ట్యైనమః.
శివాయైనమః.
శివకర్యైనమః.
సత్యైనమః.
విమలాయైనమః.
విశ్వజనన్యైనమః.
తుష్ట్యైనమః.
దారిద్ర్యనాశిన్యైనమః.
ప్రీతిపుష్కరిణ్యైనమః.
శాంతాయైనమః.
శుక్లమాల్యాంబరాయైనమః.
శ్రియైనమః.
భాస్కర్యైనమః.
బిల్వనిలయాయైనమః.
యశస్విన్యైనమః.
వసుంధరాయైనమః.
ఉదారాంగాయైనమః.
హరిణ్యైనమః.
హేమమాలిన్యైనమః.
ధనధాన్యకర్యైనమః.
సిద్ధయేనమః.
స్త్రైణసౌమ్యాయైనమః.
శుభప్రదాయైనమః.
నృపవేశ్మగతానందాయైనమః.
వరలక్ష్మ్యైనమః.
వసుప్రదాయైనమః.
శుభాయైనమః.
హిరణ్యప్రాకారాయైనమః.
సముద్రతనయాయైనమః.
జయాయైనమః.
మంగళాయైనమః.
దేవ్యైనమః.
విష్ణువక్షస్థలస్థితాయైనమః.
విష్ణుపత్న్యైనమః.
ప్రసన్నాక్ష్యైనమః.
నారాయణసమాశ్రితాయైనమః.
దారిద్ర్యధ్వంసిన్యైనమః.
దేవ్యైనమః.
సర్వోపద్రవవారిణ్యైనమః.
నవదుర్గాయైనమః.
మహాకాళ్యైనమః.
బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మికాయైనమః.
త్రికాలజ్ఞానసంపన్నాయైనమః.
భువనేశ్వర్యైనమః.

శతాంగంగగ్గులో పేతంసుగంధంబమనోహరం। ధూపందాస్యామి దేవేశి వరలక్ష్మీ గృహాణతం॥ శ్రీవరలక్ష్మీదేవతాయైనమః। ధూపంసమర్పయామి॥ ఘృతాక్తవర్తిసంయుక్తమంధకారవినాశకం। దీపం దాస్యామి తే దేవి గృహాణముదితాభవ॥ శ్రీవరలక్ష్మీదేవతాయైనమః॥ దీపందర్శయామి॥ నైవేద్యం షడ్రసోపేతం దధిమధ్వాజ్యసంయుతం। నానాభక్ష్యఫలోపేతం గృహాణహరివల్లభే॥ శ్రీ వరలక్ష్మీదేవతాయైనమః। నైవేద్యం సమర్పయామి। ఘనసారసుగంధేనమిశ్రిత పుష్పవాసితం। పానీయంగృహ్యతాందేవి శీతలం సుమనోహరం॥ శ్రీ వరలక్ష్మీదేవతాయైనమః॥ పానీయం సమర్పయామి॥ పూగీఫలసమాయుక్తం నాగవల్లీదళైర్యుతం। కర్పూరచూర్ణసంయుక్తంతాంబూలంప్రతిగృహ్యతాం। వరలక్ష్మీదేవతాయైనమః। తాంబూలంసమర్పయామి। నీరాజనంసమానీతం కర్పూరేణసమన్వితం। తుభ్యందాస్యామ్యహం దేవిగృహ్యతాంవిష్ణువల్లభే॥ శ్రీ వరలక్ష్మీదేవతాయైనమః॥ నీరాజనంసమర్పయామి॥ పద్మాసనేపద్మకరేసర్వలోకైకపూజితే। నారాయణప్రియేదేవిసుప్రీతాభవసర్వదా। శ్రీవరలక్ష్మీదేవతాయైనమః మంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥ యానికానిచపాపానిజన్మాంతరకృతానిచ। తానితాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే॥ శ్రీ వరలక్ష్మీదేవతాయైనమః। ప్రదక్షిణంసమర్పయామి॥ నమస్తేలోకజనని నమస్తేవిష్ణువల్లభే। త్రాహిమాంభక్తవరదే వరలక్ష్మ్యైనమోనమః॥ శ్రీ వరలక్ష్మీదేవతాయైనమః। నమస్కారాన్ సమర్పయామి।

అథదోరగ్రంథిపూజా

కమలాయైనమః॥ ప్రథమగ్రంథింపూజయామి - రమాయైనమః। ద్వితీయగ్రంథింపూజయామి - లోకమాత్రేనమః। తృతీయగ్రంథింపూజయామి - విశ్వజనన్యైనమః॥ చతుర్థగ్రంథింపూజయామి, మహాలక్ష్మ్యైనమః। పంచమగ్రంథింపూజయామి- క్షీరాబ్ధితనయాయైనమః। షష్ఠగ్రంథింపూజయామి - విశ్వసాక్షిణ్యైనమః। సప్తమగ్రంథింపూజయామి- చంద్రసోదర్యైనమః। అష్టమగ్రంథింపూజయామి - హరివల్లభాయైనమః॥ నవమగ్రంథింపూజయామి దోరబంధనమంత్రం॥ బధ్నామిదక్షిణేహస్తేనవసూత్రం శుభప్రదం। పుత్రపౌత్రాభివృద్ధించ సౌభాగ్యం దేహిమే రమే। ఈ మంత్రము చదువుచుదోరముకట్టుకోవలసినది। వాయనవిధిః। ఏవంసంపూజ్య కల్యాణీం వరలక్ష్మీంస్వశక్తితః। దాతవ్యం ద్వాదశాపూపం వాయనంహి

ద్విహోతవే ॥ వాయనదానమంత్రం ॥ ఇందిరాప్రతిగృహ్ణాతి ఇందిరావై దదాతిచ ॥ ఇందిరాతారకోభాభ్యామిందిరాయైనమోనమః ॥

ఇతివరలక్ష్మీపూజావిధానంసంపూర్ణం.

అథవరలక్ష్మీవ్రతకథా ప్రారంభః.

శ్లోకాః ॥ కైలాసశిఖరేరమ్యే నానాగణనిషేవితే । మందారవిటపి ప్రాంతేనానామణివిభూషితే ॥ పాటలాశోకపున్నాగఖర్జూరవకుళాన్వితే కుబేరవరుణేంద్రాదిదిక్పాలైశ్చ సమావృతే । నారదాగస్త్యవాల్మీకిపరాశర సమావృతే । రత్నపీఠేసుఖాసీనం శంకరంలోకశంకరం ॥ పప్రచ్ఛగౌరీ సంతుష్టాలోకానుగ్రహకామ్యయా ॥

వరలక్ష్మీవ్రతకథ.

అర్థము. నారదుడు మొదలైన ఋషిశ్రేష్ఠులచేతను కుబేరుడు మొదలగు దిక్పాలకులచేతను ప్రమథాదిగణములచేతను సేవింపబడి పాటలీవృక్షములు, అశోకవృక్షములు, సురపొన్నలు, పొగడలు, మల్లెలు, మామిళ్లు మొదలయిన సమస్తవృక్షములతో గూడుకొనియున్న కైలాసపర్వత శిఖరమునందుండెడు మందారవృక్ష సమీపమున వజ్రవైడూర్యగోమేధికపుష్యరాగ మరకత మాణిక్య మౌక్తికాది నానామణులచేత నేర్పరచబడియుండెడు పీఠమునందు సుఖాసీనుడైయున్న శ్రీమహాదేవునితో సమస్తజనులకు క్షేమముకలుగజేయుటకు పార్వతీదేవి యొకప్రశ్న చేయుచున్నది.

శ్లో ॥ భగవన్సర్వలోకేశ సర్వభూతహితేరత । యద్రహస్యమిదం పుణ్యం తదాచక్ష్వమమానఘ ॥

అర్థము, సమస్తప్రపంచమునకు ప్రభువై సమస్తజనులకు క్షేమమును గలుగజేయునట్టియో పరమేశ్వరుడా అత్యంతరహస్యమై యొక పుణ్యకరమైనవ్రతమును నాకు దెలుపుమని ప్రశ్నచేయగా పరమేశ్వరుడు చెప్పుచున్నాడు.

శ్లో ॥ ఈశ్వరఉవాచ ॥ వ్రతానాముత్తమంనామ సర్వసౌభాగ్యకారణం । సర్వసంపత్ప్రదం శీఘ్రం పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం । వరలక్ష్మీవ్రతం నామవ్రతమస్తిమనోహరం । శుక్లేశ్రావణికేమాసేపూర్ణిమోపాంత్యభార్గవే । యదాతునారీవర్తేత తద్వ్రతేతస్యాః ఫలంశృణు ॥ అర్థము, ఓ పార్వతీ సమస్తవ్రతములలో సర్వోత్తమమైనదియునతిశ్రేష్ఠమైనదియునగు

వరః ములనుపుత్రపౌత్రాభివృద్ధినిగలుగఁజేసెడు, వరలక్ష్మీవ్రతమను పేరుగ
గిన యొకయుత్తమవ్రతముకలదు, ఆ వ్రతమును శ్రావణశుక్లపూర్ణిమకు
ముందుగా జేరియుండెడు, శుక్రవారమునందు ఓ స్త్రీ భక్తితో నాచరించు
చున్నదో ఆ స్త్రీ కినత్యంతమైన ఫలముగలుగుచున్నది వినుమాయని చెప్పగా
వరలపార్వతీదేవి యడుగుచున్నది, పార్వత్యువాచ ॥ శ్లో ॥ విధినా కేన
ర్తవ్యంతత్ర కానామ దేవతా । కయాచారాధితా పూర్వం సాభూత్సంతుష్ట
మానసా ॥ అర్థము. ఓ శంకరుడా ఆవ్రతము నేవిధి ప్రకారము నెర వేర్చవలెను,
ఆరాధించవలసిన దేవత యేదిము యెవరిచేత నా దేవత పూజింపబడ్డదై సం
తుష్టిని జెందిన దాయెనని యడుగగా ఈశ్వరుడు చెప్పుచున్నాడు, ఈశ్వ
రవాచ ॥ శ్లో ॥ వరలక్ష్మీవ్రతంపుణ్యం వక్ష్యామిశృణుపార్వతి । కుండినా నా
మనగరం సర్వమండనమండితం । హేమప్రాకార సంయుక్తం చామీకర
గృహోజ్జ్వలం । తత్ర భూద్బ్రాహ్మణీకాచిన్నామ్నా చారుమతీస్మృతా ।
పతిభక్తిమతీ సాధ్వీ శ్వశ్రూశ్వశురయోర్మతా । కళావతీ సావిదుషీ సతతం
మంజుభాషిణీ । తస్యాః ప్రసన్నచిత్తాయా లక్ష్మీస్స్వప్నగతా తదా ॥ అర్థము,
ఓ పార్వతీ ఆ పుణ్యాకరమయిన వరలక్ష్మీవ్రతప్రభావమును చెప్పుచున్నాను
చెప్పగా వినుమా, కుండినము నెడు పేరుగల యొకపట్టణముగలదు. ఆ పట్ట
ణము స్వర్ణమయమైన ప్రాకారముకలది, అందుగల గృహములు స్వర్ణమయ
ములుగా నేయుండును ఆపట్టణము నందు చారుమతియను యొక బ్రాహ్మణ
స్త్రీ గలదు ఆమె పెనిమిటిని దేవునితో సమానముగా పూజచేయుచు నత్త
మామలవిషయముగా మిక్కిలి యడుకువతో శుశ్రూష చేయుచు నెల్లప్పుడు
ప్రియముగాను మెల్లగాను మాట్లాడుచును సమస్త విద్యలయందును సమర్థురా
లుగానుండును, ఇట్లు నిష్కల్మషమానసురాలయినయా చారుమతీదేవికి యొక
దినమునందు స్వప్నములో శ్రీ మహాలక్ష్మీ ప్రత్యక్షమై చెప్పుచున్నది. శ్లో॥ ఏహి
కల్యాణి భద్రంతే వరలక్ష్మీస్సమాగతా । నభోమాసే పూర్ణిమాయాం నాతి
క్రాంతే భృగోర్దినే । మత్పూజాతత్రకర్తవ్యా వరందాస్యామి కాంక్షితం
ఇత్యుక్త్వా వరలక్ష్మీం సాతుష్టావ పరయాముదా ॥ అర్థము, ఓ చారుమతీ ఇట్లు
రమ్మా నీకు క్షేమముగలుగును గాక నేను వరలక్ష్మీ దేవిని నీకు ప్రత్యక్షమైతిని.
శ్రావణమాసమునందువచ్చెడు పున్నమకుముందుగా చేరియుండెడు శుక్ర
వారమునందు నన్ను భక్తితో పూజచేయుమా, అట్లు పూజ చేసితివేని నీవు
కోరినవరములను నీకు నిచ్చుచున్నాను, అని వరలక్ష్మీదేవి చెప్పగా నే యా
చారుమతి స్వప్నములోనే ఆమెను స్తోత్రము చేయుచున్నది ॥ శ్లో ॥ నమస్తే

సర్వలోకానాంజనన్యై పుణ్యమూర్తయే। శరణ్యే త్రిజగద్వంద్యే విష్ణువక్షస్స్థలాలయే। త్వయావలోకితస్సద్యస్సర్వస్సర్వగుణాన్వితః। సశ్లాఘ్య స్సంకుటుంబీచ సశూరస్సచపండితః। జన్మాంతరసహస్రేషు కిమ్మయా సుకృతం కృతం। అత స్త్వత్పాదయుగళం వక్ష్యామి హరివల్లభే। అర్థము, సమస్తలోకములకు తల్లిమారుగానుండి కాపాడేదానవై సమస్త జనులచేత పూజింపబడుచును శ్రీమహావిష్ణువక్షస్స్థలమందు వసియించియుండెదు, ఓ మహాలక్ష్మి నీకు వందనము సమర్పించుచున్నాను ఏమనుజుడు నీకటాక్షము చేత చూడబడుచున్నాడో వాడు తత్క్షణమునందే ధనసంపన్నుడుగా నందఱిచేత కొనియాడదగిన వాడుగాను పుత్రపౌత్రులతో జేరి బహుకుటుంబిగాను మహాపండితుడుగాను అవుచున్నాడు, నేను తొల్లి యెన్ని వేలజన్మముల యందు జేసిన యేపుణ్యఫలముచేత నీపాదారవిందములను చూచునట్లు నాకు భాగ్యము సంభవించెను॥ శ్లో॥ ఏవంస్తుతా సా కమలా ప్రాదాత్తస్యై బహూన్వరాన్। తతశ్చారుమతీ సాధ్వీ స్వప్నాదుత్థాయ సంభ్రమాత్। తత్స్వప్నం కథయామాస బంధూనాం పురతస్తదా॥ అర్థము, ఇట్లు చారుమతీదేవి చేసిన నానావిధస్తోత్రముల నాలకించి, ఆ వరలక్ష్మీదేవి చాలాసంతోషించి చారుమతికి యనేకవరముల నిచ్చి యంతర్ధానమైపోయెను, అంతట చారుమతి నిద్రమేలుకొని యతిత్వరగా తానుకన్న స్వప్నవృత్తాంతము నంతయు బంధువులకు విశదంబుగా దెలిపెను. శ్లో॥ శ్రుత్వాతే బాంధవాస్సర్వే సాధుసాధ్వితి చాబ్రువన్। తథైవ కరవామేతి తదాగమన కాంక్షిణః॥ అర్థము, ఆపిమ్మట బంధువులందఱు నాచారుమతీదేవి పలుకులాలకించి యాస్వప్నము సర్వోత్తమమైనది యాప్రకారము మనము నుచేయుదమని చెప్పిరి. శ్లో॥ భాగ్యోదయేన సంప్రాప్తే వరలక్ష్మీదినే తథా। స్త్రియః ప్రసన్నహృదయా నిర్మలాశ్శుభ్రవాససః। స్నాతసైస్తండులైః పూర్ణే కుంభే చ పటపల్లవైః। సాయం చారుమతీముఖ్యాశ్చక్రుః పూజాం ప్రయత్నతః॥ అర్థము, అంతట కొన్ని దినములకు వారిభాగ్యోదయము వలన నా వరలక్ష్మీవ్రతదినము రాగానే యాస్త్రీలందఱు నానంద భరితాంతరంగులై నానా విధములైన పరిశుద్ధ వస్త్రములు ధరియించుకొని క్రొత్తబియ్యము చేతనిండింపబడి మఱ్ఱిచిగుళ్లు గలకలశము నేర్పరచి యాకలశమునందు వరలక్ష్మీదేవి నావహింపజేసి చారుమతి మొదలగు సకలస్త్రీలు నతిభక్తితో సాయంకాలమునందు పూజచేసిన వారైరి॥ శ్లో॥ పద్మాసనే పద్మకరే సర్వలోకైకపూజితే। నారాయణప్రియే దేవి సుప్రీతా భవ సర్వదా। ఇత్యాదిమంత్రైస్సకలానుపచారాన్ యథాక్ర

నాత్ । కృత్వాతుదక్షిణాం హస్తేనవసూత్రందధుః స్త్రియః ॥ హావిష్యంభక్ష్య
తంచైవ వరలక్ష్మ్యైన్యవేదయన్ ॥ అర్థము, శ్రీమన్నారాయణ మూర్తికి
ప్రియురాలై యెల్లప్పుడు పద్మమందువసించి పద్మములను హస్తమందు
ధరించి సమస్తజనుల చేత నెల్లప్పుడునారాధింపబడుచుండెడు, ఓమహాలక్ష్మి
యెల్లప్పుడు నాకుప్రసన్నురాలవు కమ్మాయను నర్థమును దెలియజేసెడు
పద్మాసనేపద్మకరే అను శ్లోకము చేత నావాహనము చేసి యాశ్లోకము మొద
లగు కల్పోక్తమంత్రముల చేత పూజను నెరవేర్చిరి, ఇట్లుపూజించిన పిమ్మట
కుడిహస్తమున దోరముసుకట్టుకొని నానావిధభక్ష్య భోజ్యాది పదార్థ
ములను వరలక్ష్మీదేవికిని వేదన చేసినవారయిరి. శ్లో ॥ గంధాదిభిరలంకృత్య
సుశీలంవృద్ధభూసురం । తస్మైదత్వావాయనంచ ద్వాదశాపూపసంయుతం ।
తతోదేవీసమీపేతుహావిష్యంచరుశ్రీరంగనాః ॥ అర్థము, పిమ్మట వేదశాస్త్ర
సంపన్నుడగుబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుని గంధపుష్పాక్షతల చేతనతిభక్తితో పూజించి
యాబ్రాహ్మణునికి పండ్రెండు కుడుములను వాయనదానము చేసి యావర
లక్ష్మీనియుంచియున్న మంటపసమీపమునని వేదనము చేసిన భక్ష్యభోజ్యము
లన్నా స్త్రీలందఱునుభుజియించిరి. శ్లో ॥ అఖిలశ్రీప్రసాదేనముక్తామాణిక్య
భూషితాః । నూపురాక్రాంతచరణా మణికాంచనభూషితాః । పుత్ర
పౌత్రైః పరివృతాధనధాన్యసమృద్ధిభిః । అన్నదానరతానిత్యా- బంధుపోషణ
తత్పరాః । స్వంస్వంసద్మసమాజగ్ముర్హస్త్యశ్వరథసంకులం ॥

అర్థము, అంతట వరలక్ష్మీదేవియనుగ్రహమువలన నాస్త్రీలందఱును
మహాభాగ్యసంపన్నులై నానావిధాభరణభరితలై పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగల
వారలై యెల్లప్పుడునుబంధువులు మొదలైనసమస్తజనులకునన్నపానములు
మొదలైనయుపచారముల చేత తృప్తిజేయుచు నానందభరితలై లక్ష్మీప్రసా
దము వలనగలిగిన యేనుగులు గుఱ్ఱములు మొదలయినసమస్తసంపదలతో
గూడుకొని వారివారి యిండ్లకుపోయి చేరిరి. శ్లో ॥ అన్యోన్యం కథయా
మాసుశ్శ్రీతంచారుమతీముఖాత్ । ఇదంసత్యమిదంసత్యంనరోభద్రాణి
పశ్యతి । వయంచారుమతీముఖ్యా ఉపలబ్ధమనోరథాః । పుణ్యాచారుమతీ
ధన్యా భూయోభాగ్యవతీచిరం । స్వయంయస్మైమహాలక్ష్మ్యా బోధితంహి
వ్రతోత్తమం । ఇతిచారుమతీంసాధ్వీంతుష్టువుస్తత్రయోషితః । వరలక్ష్మీవ్రతం
నామ తదాదిభువి విశ్రుతం ॥ ఏతత్తేసర్వమాఖ్యాతం వ్రతానాముత్తమం
వ్రతం ॥ అర్థము, పిమ్మటవారిలో నొకరు చెప్పుకొన్న దేమంటే చారుమతీ
దేవివలన వినబడిన యీవ్రతము సకలవ్రతములలోను సర్వోత్తమనదియై

యిది సత్యము దీనియందు లేశమాత్రము సందేహము లేదు, మనుష్యుడు దీని వల్లనే సమస్తశ్రేయమును పొందుచున్నాడు, ఈ చారుమతి మొదలైన మన మందరము సమస్తములయిన కోరికలను పొందితిమి, శ్రీ మహాలక్ష్మి తనంతట నే వచ్చి స్వప్నములో నీ చారుమతీదేవికి నిట్టి యుత్తమవ్రతమును తెలియచెప్పి యున్నది గాన యీ చారుమతీ దేవి ధన్యురాలు చాలా పుణ్యవంతు రాలని ఈ తీరున నామెను నానావిధములయిన స్తోత్రముల చేత పొగడు చున్నవారయిరి. అది మొదలుకొని వరలక్ష్మీవ్రతము భూమియందు సకల మైనవారి చేత నాచరింపబడి ప్రసిద్ధమైయున్నది. ఓ పార్వతీ యిది సర్వోత్తమమైనదిగాన నీవ్రతమును సవిస్తారము నీకు జెప్పినవాడనైతిని

శ్లో॥ యఇదం శృణుయాద్వాపి శ్రావయేద్వా సమాహితః। సిద్ధ్యంతి సర్వకార్యాణి వరలక్ష్మీప్రసాదతః॥

అర్థము, ఈ పుణ్యమగు వరలక్ష్మీవ్రతకథను విన్నవారును తాము విని యితరులకు లెస్సగా తెలియ చెప్పినవారును వరలక్ష్మీ యనుగ్రహము వలన సకలమైనకార్యసిద్ధిని పొందినవారలై శ్రేయమును బడయుదురు.

ఇతి భవిష్యోత్తరపురాణే పార్వతీ పరమేశ్వరసంవాదే
వరలక్ష్మీవ్రతకల్పస్సంపూర్ణః.

ఇట్టి భవిష్యోత్తర పురాణము లో పార్వతీపరమేశ్వరులకు నడిచిన సంభాషణలో పరమేశ్వరుడు పార్వతికి తెలియ చెప్పిన వరలక్ష్మీవ్రతకల్పము ముగిసెను.

వరలక్ష్మీవ్రతకథస్సంపూర్ణము.

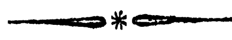
శు.

అనంతవ్రతకల్పారంభః



శుభతిథౌ, శోభనే, ముహూర్తే, ఆద్యబ్రహ్మణః, ద్వితీయపరార్థే, శ్వేతవరాహకల్పే, వైవస్వతమన్వంతరే, కలియుగే, ప్రథమపాదే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే, అస్మిన్వర్తమానే, వ్యావహారికప్రభవాదిషష్టి, సంవత్సరాణాం, మధ్యే, సంవత్సరే, దక్షిణాయనే, వర్షర్తౌ, భాద్రపదమాసే, శుక్లపక్షే, చతుర్దశ్యాం, శుభతిథౌ, వాసరయుక్తాయాం, శుభనక్షత్ర, శుభయోగ, శుభకరణాద్యనేకగుణ విశిష్టాయాం, శుభతిథౌ, అస్మాకం, సహకుటుంబానాం క్షేమస్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభి

స్యర్థ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షచతుర్విధఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం సంత్సంతాన
సౌభాగ్యశుభఫలావాప్త్యర్థం, వర్షే వర్షే ప్రయుక్తశ్రీమదనంతపద్మ
నాభ దేవతాముద్దిశ్య శ్రీమదనంతపద్మనాభ దేవతాప్రీత్యర్థం పద్మపురా
ణోక్తప్రకారేణ యావచ్ఛక్త్యాధ్యానావాహనాదిషోడశోపచార పూజాం
రిష్యే ॥



కలశ పూజా.

తదంగత్వేనకలశ పూజాంకరిష్యే॥ కలశం గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య
లశస్యోపరిహస్తం నిధాయ ॥ శ్లో ॥ కలశస్యముఖే విష్ణుః కంఠేరుద్రస్సమా
శ్రితః । మూలేతత్రస్థితో బ్రహ్మామధ్యేమాతృగణాస్థితాః । కుక్షౌతు సాగరా
స్సర్వే సప్తద్వీపావసుంధరా । ఋగ్వేదోథయజుర్వేదస్సామవేదోహ్యథ
ర్వణః ॥ అంగైశ్చసహితాస్సర్వే కలశాంబుసమాశ్రితాః । ఆయాంతు
దేవపూజార్థం దురితక్షయకారకాః ॥ గంగేచయమునేచైవ గోదావరి సర
స్వతి । నర్మదేసింధుకావేరిజలేస్మిన్సన్నిధింకురు ॥ ఏవంకలశ పూజాం
కృత్వాతయా కరిష్యమాణా నంతవ్రత పూర్వాంగయమునా పూజాం
రిష్యే ॥



యమునా పూజా

శ్లో ॥ వాణాపసంహారేత్రింద్రనీలసమప్రభే । ధ్యానేకరోమి...
ష్ణుహూపేనమోస్తుతే ॥ యమునాయైనమః ॥ ధ్యాయామి ॥ యమునేదేవి
నమస్తుభ్యం సర్వకామప్రదాయిని । ఆవాహయామిభక్త్యాత్వాం ॥ సాన్నిధ్యం
కురుసువ్రతే ॥ ఆవాహయామి ॥ యమునేదేవినమస్తుభ్యం సర్వకామ ప్రదా
యిని । రత్నసింహాసనం దేవిస్వీకురుష్వమయార్పితం ॥ ఆసనంసమర్పయామి ॥
...ర్వేసముద్రాస్సరితస్తీర్థానిజలదానదాః । ఆయాంతు దేవి పూజార్థం
దురితక్షయకారకాః ॥ అర్ఘ్యంసమర్పయామి ॥ సింహాసనసమారూఢే దేవ
శక్తిసమన్వితే । పాద్యంగృహాణదేవేశిసర్వలక్షణసంయుతే ॥ పాద్యంసమర్ప
యామి ॥ హారవైడూర్యసంయుక్తే సర్వలోకహితేశివే । గృహాణాచమనం
దేవి శంకరార్ధశరీరిణీ ॥ ఆచమనీయంసమర్పయామి ॥ దేవపాదేనమస్తుభ్యం
సర్వలోకహితప్రియే । సర్వపాపప్రశమనితుంగభద్రేనమోస్తుతే ॥ స్నానం
సమర్పయామి ॥ గురుపాదే నమస్తుభ్యం సర్వలక్షణ సంయుతం । సువ్రతం
కురుమేదేవితుంగభద్రేనమోస్తుతే ॥ వస్త్రం సమర్పయామి ॥ కృష్ణవేణి
నమస్తుభ్యం కృష్ణవేణి సులక్షణే । మధుపర్కం గృహాణేదం మయాదత్తం
శుభప్రదే ॥ మధుపర్కంసమర్పయామి ॥ నందిపాదేనమస్తుభ్యంశంకరార్ధ

శరీరిణి । సర్వలోకహితే తుభ్యంభీమరథ్యై నమో స్తుతే ॥ ఆభరణానిసమర్ప యామి । సహ్యాపాదసముద్భూతే సర్వకామఫలప్రదే । సర్వలక్షణసంయుక్తే భవనాశిని తేనమః ॥ ఉత్తరీయం సమర్పయామి ॥ కృష్ణపాద సముద్భూతే గంగే త్రిపథగామిని ॥ జటాజూటసముద్భూతే సర్వకామ ఫలప్రదే ॥ గంధాన్ సమర్పయామి ॥ గోదావరి నమస్తుభ్యం సర్వాభీష్టప్రదాయిని । స్వీకురుష్వ జగద్వంద్యే అక్షతాన్ నమలాన్ శుభాన్ ॥ అక్షతాన్ సమర్పయామి ॥ మం దారైః పారిజాతైశ్చ పాటలాశోకచంపకైః । పూజయామితి పశ్చైవర దేభక్తవత్సలే ॥ పుష్పాణిపూజయామి ॥



అథాంగపూజా.

చంచలాయైనమః ॥ పాదౌపూజయామి - సుజంఘాయైనమః ॥ జం ఘేపూజయామి - చపలాయైనమః ॥ జానునీ పూజయామి - పుణ్యాయై నమః ॥ ఊరూపూజయామి - కమలాయైనమః ॥ కటిం పూజయామి - గోదావర్యైనమః ॥ స్తనౌపూజయామి - భవనాశిన్యైనమః ॥ కంఠ పూజ యామి - తుంగభద్రాయైనమః ॥ ముఖంపూజయామి - సుందర్యైనమః ॥ లలాట పూజయామి - దేవ్యైనమః ॥ నేత్రేపూజయామి - పుణ్యశ్రవణ కీర్తనాయైనమః ॥ కర్ణౌపూజయామి - సువాసికాయైనమః ॥ నాసికాం పూజయామి - భాగీరథ్యైనమః ॥ శిరఃపూజయామి యమునాయైనమః, సర్వాణ్యంగానిపూజయామి ॥ దశాంగగుగ్గులూపేతశ్చందనాగరుసంయు తః । యమునాయైనమస్తుభ్యంధూపోయంప్రతిగృహ్యతాం ॥ ధూపం సమర్ప యామి ॥ ఘృతవర్తిసమాయుక్తదీపంత్రైలోక్యతిమిరాపహే ॥ గృహాణమంగళం దేవిసర్వేశ్వరినమో స్తుతే ॥ దీపం సమర్పయామి ॥ సర్వభక్ష్యైశ్చభోజ్యై శ్చరసైష్షడ్భిస్సమన్వితం ॥ నైవేద్యంగృహ్యతాం దేవియమునాయైనమో నమః ॥ నైవేద్యం సమర్పయామి ॥ పానీయంపావనంశ్రేష్ఠం గంగాదిసరి దుద్భవం । హస్తప్రక్షాళనార్థం వై గృహాణసురపూజితే ॥ హస్తప్రక్షాళనం సమర్పయామి ॥ కర్పూరవాసితంచూర్ణంక్రముకాద్యైస్సమన్వితం । తాంబూలం గృహ్యతాం దేవియమునాయైనమో స్తుతే ॥ తాంబూలం సమర్పయామి నీరాజనం - మంత్రపుష్పం - ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ ॥ యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యాతపఃపూజా క్రియాదిషు । న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యోవందేతమచ్యుతం ॥

యమునాపూజావిధానంసంపూర్ణం.

అనంతరం శ్రీమదనంత పద్మనాభం ధ్యాయేత ॥ శ్లోకాః ॥ కృత్వాపద్మర్ఛయం దేవం పరిధానసమన్వితం । ఫణైస్సప్తభిరావిష్టం పింగళాక్షం చతుర్భుజం ॥ దక్షిణాగ్రకరే పద్మం శంఖం తస్యాప్యధఃకరే । చక్రమూర్ధ్వం కరే వామే గదాం తస్యాప్యధఃకరే ॥ దధానం సర్వలోకేశం పీతాంబరధరం హరిం ॥ దుగ్ధాబ్ధిశయనం ధ్యాత్వా చైవమావాహయేత్సుధీః ॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయేత్యనేన మంత్రేణ పూర్వోక్తవిశేషణ విశిష్టం శ్రీమదనంతం ధ్యాయేత్ ॥ ధ్యానం ॥ ఆగచ్ఛానంత దేవేశ తేజోరాశే జగత్పతే ॥ ఇమాం మయాకృతాంపూజాంగృహాణ సురసత్తమ ॥ ఆవాహనం ॥ అనంతాయ నమస్తుభ్యం సహస్రశిరసే నమః । రత్నసింహాసనం చారు ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతాం ॥ ఆసనం సమర్పయామి । తస్యాగ్రతో దృఢంసూత్రం కుంకుమాక్తం సుదోరకం । చతుర్దశగ్రంథియుక్తముపకల్ప్య ప్రపూజయేత్ ॥ దోరస్థాపనం ॥ అనంతగుణరత్నాయ విశ్వరూపధరాయ చ । అర్ఘ్యం దదామి తే దేవ నాగాధిపతయే నమః ॥ అర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥ సర్వాత్మన్ సర్వలోకేశ సర్వవ్యాపిన్ సనాతన । పాద్యం గృహాణ భగవన్ దివ్యరూప నమోస్తు తే ॥ పాద్యం సమర్పయామి ॥ దామోదర నమస్తేస్తు నరకార్ణవతారక । గృహాణాచమనం దేవ మయా దత్తం హి కేశవ ॥ ఆచమనీయం సమర్పయామి ॥ అనంతానంత దేవేశ హ్యనంతఫలదాయక । దధిమధ్వాజ్యసంమిశ్రం మధుపర్కం దదామి తే ॥ మధుపర్కం సమర్పయామి ॥ అనంతగుణగంభీర విశ్వరూపధరానఘ । పంచామృతైశ్చ విధివత్స్నపయామి దయానిధే ॥ పంచామృతస్నానం ॥ గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి । నర్మదే సింధు కావేరి జలేస్మిన్ సన్నిధిం కురు ॥ జలం ప్రకల్పయే తీర్థం సర్వపాప ప్రముక్తయే । శుద్ధోదకస్నానం । శ్రీధరాయ నమస్తుభ్యం విష్ణవే పరమాత్మనే । పీతాంబరం ప్రదాస్యామి హ్యనంతాయ నమోస్తు తే ॥ వస్త్రం సమర్పయామి ॥ నారాయణ నమస్తేస్తు త్రాహి మాం భవసాగరాత్ । బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహాణ పురుషోత్తమ ॥ ఉపవీతం సమర్పయామి ॥ శ్రీగంధం చందనోన్మిశ్రం కుంకుమాదిభిరన్వితం ॥ విలేపనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతాం ॥ గంధాన్ సమర్పయామి ॥ శాలీయాన్ తండులాన్ రమ్యాన్ మయా దత్తాన్ శుభావహాన్ । అక్షయానంత గోవింద హ్యక్షతాన్ స్వీకురు ప్రభో ॥ అక్షతాన్ సమర్పయామి ॥ కరవీరైర్జాతికుసుమైశ్చంపకైర్వకుళైశ్శుభైః । శతపత్రైశ్చ కల్హారైరర్చయేత్పురుషోత్తమం ॥ పుష్పాణి పూజయామి ॥

అథాంగపూజా

అనంతాయనమః । పాదౌపూజయామి - శేషాయనమః। గుల్ఫౌ పూజయామి- కాలాత్మనేనమః। జంఘేపూజయామి-విశ్వరూపాయనమః॥ జానునీ పూజయామి - జగన్నాథాయనమః । గుహ్యం పూజయామి- పద్మనాభాయనమః । నాభిం పూజయామి - సర్వాత్మనే నమః । కుక్షిం పూజయామి - శ్రీవత్సవక్షసేనమః । వక్షస్థలం పూజయామి - చక్రహస్తాయనమః।హస్తౌ పూజయామి-ఆజానుబాహవేనమః। బాహూ పూజయామి - శ్రీకంఠాయనమః । కంఠంపూజయామి- చంద్రముఖాయ నమః । ముఖంపూజయామి - వాచస్పతయేనమః । వక్త్రంపూజయామి- కేశవాయనమః । నాసికాంపూజయామి - నారాయణాయనమః॥ నేత్రే పూజయామి-గోవిందాయనమః । శ్రోత్రేపూజయామి- అనంతపద్మనాభాయనమః । శిరఃపూజయామి-శిష్ణవేనమః॥ సర్వాంగానిపూజయామి॥

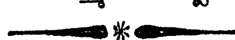
అష్టోత్తరశతనామ పూజా.

శ్రీ కృష్ణాయనమః.
కమలనాథాయనమః.
వాసుదేవాయనమః.
సనాతనాయనమః.
వసుదేవాత్మజాయనమః.
పుణ్యాయనమః
లీలామానుషవిగ్రహాయనమః
శ్రీవత్సకౌస్తుభధరాయ నమః.
యశోదావత్సలాయ నమః.
హరయేనమః
చతుర్భుజాత్తచక్రాసిగదాశంఖాద్యాయుధాయ నమః
దేవకీనందనాయనమః
శ్రీశాయనమః
నందగోపప్రియాత్మజాయనమః
యమునావేగసంహారిణేనమః
బలభద్రప్రియానుజాయనమః
పూతనాజీవితహరాయనమః
శకటాసురభంజనాయనమః
నందవ్రజజనానందినేనమః
సచ్చిదానందవిగ్రహాయనమః
నవనీతవిలిప్తాంగాయనమః
నవనీతనటాయనమః
అనఘాయనమః
నవనీతనవాహారాయనమః
ముచుకుందప్రసాదకాయనమః
షోడశస్త్రీసహస్రేశాయనమః
త్రిభంగినేనమః
మధురాకృతయేనమః
శుకవాగమృతాబ్ధీందవేనమః
గోవిందాయ నమః
యోగినాంపతయేనమః
వత్సవాటచరాయనమః
అనంతాయనమః

ధేనుకాసురభంజనాయనమః
తృణీకృతతృణావర్తాయనమః
యమళార్జునభంజనాయనమః
ఉత్తాలతాలభేత్రేనమః
తమాలశ్యామలాకృతయేనమః
గోపగోపీశ్వరాయనమః
యోగినేనమః
కోటిసూర్యసమప్రభాయనమః
ఇలాపతయేనమః
పరంజ్యోతిషేనమః
యాదవేంద్రాయనమః
యదూద్వహాయనమః
వనమాలినేనమః
పీతవాససేనమః
పారిజాతాపహారకాయనమః
గోవర్ధనాచలోద్ధర్త్రేనమః
గోపాలాయనమః
సర్వపాలకాయనమః
అజాయనమః
నిరంజనాయనమః
కామజనకాయనమః
కంజలోచనాయనమః
మధుఘ్నేనమః
మధురానాథాయనమః
ద్వారకానాయకాయనమః
బలినేనమః
బృందావనాంతసంచారిణేనమః
తులసీదామభూషణాయనమః
స్యమంతకమణేర్హర్త్రేనమః
నరనారాయణాత్మకాయనమః
కుబ్జాకృష్ణాంబరధరాయనమః

మాయినేనమః
పరమపురుషాయనమః
ముష్టికాసురచాణూరమల్లయుద్ధవిశారదాయనమః
సంసారవైరిణేనమః
కంసారయేనమః
మురారయేనమః
నరకాంతకాయనమః
అనాదిబ్రహ్మచారిణేనమః
కృష్ణావ్యసనకర్శకాయనమః
శిశుపాలశిరశ్ఛేత్రేనమః
దుర్యోధనకులాంతకాయనమః
విదురాక్రూరవరదాయనమః
విశ్వరూపప్రదర్శకాయనమః
సత్యవాచేనమః
సత్యసంకల్పాయనమః
సత్యభామారతాయనమః
జయినేనమః
సుభద్రాపూర్వజాయనమః
జిష్ణవేనమః
భీష్మముక్తిప్రదాయకాయనమః
జగద్గురవేనమః
జగన్నాథాయనమః
వేణునాదవిశారదాయనమః
వృషభాసురవిధ్వంసినేనమః
బాణాసురకరాంతకాయనమః
యుధిష్ఠిరప్రతిష్ఠాత్రేనమః
బర్హిబర్హావతంసకాయనమః
పార్థసారథయేనమః
అవ్యక్తాయనమః
గీతామృతమహోదధయేనమః

కాళీయఫణమాణిక్యరంజితశ్రీపదాంబుజాయనమః
దామోదరాయనమః
యజ్ఞభోక్త్రేనమః
దానవేంద్రవినాశకాయనమః
నారాయణాయనమః
పరబ్రహ్మణేనమః
పన్నగాశనవాహనాయనమః
జలక్రీడాసమాసక్తగోపీవస్త్రాపహారకాయనమః
పుణ్యశ్లోకాయనమః
తీర్థపాదాయనమః
వేదవేద్యాయనమః
దయానిధయేనమః
సర్వదేవాత్మకాయనమః
సర్వగ్రహరూపిణేనమః
పరాత్పరాయనమః
శ్రీమదనంతపద్మనాభస్వామినే నమః



దోరపూజా - కృష్ణాయనమః । ప్రథమగ్రంథింపూజయామి-విష్ణవేనమః ॥ ద్వితీయగ్రంథింపూజయామి- జిష్ణవేనమః । తృతీయగ్రంథింపూజయామి - కాలాయనమః । చతుర్థగ్రంథింపూజయామి-బ్రహ్మణేనమః। పంచమగ్రంథిం పూజయామి - భాస్కరాయనమః ॥ షష్ఠగ్రంథిం పూజయామి - శేషాయనమః । సప్తమగ్రంథింపూజయామి - సోమాయనమః। అష్టమగ్రంథింపూజయామి-ఈశ్వరాయనమః-నవమగ్రంథింపూజయామి-విశ్వాత్మనేనమః ॥ దశమగ్రంథిం పూజయామి - మహాకాలాయ నమః । ఏకాదశగ్రంథింపూజయామి - సృష్టిస్థిత్యంతకారిణేనమః । ద్వాదశగ్రంథిం పూజయామి - అచ్యుతాయనమః ॥ త్రయోదశగ్రంథిం పూజయామి అనంతపద్మనాభాయనమః ॥ చతుర్దశ గ్రంథిం పూజయామి ॥ వనస్పతిభవైర్దివ్యైర్నానాగంధైశ్చసంయుతః । ఆఘ్రేయసర్వదేవానాంధూపోయంప్రతిగృహ్యతాం ॥ ధూపంసమర్పయామి । సాజ్యంత్రివర్తిసంయుక్తం వహ్నినాద్యోతితంమయా।గృహాణమంగళందీపంత్రైలోక్యతిమిరాపహం। దీపంసమర్పయామి । నైవేద్యంగృహ్యతాందేవభక్తింమేహ్యచలాంకురు । ఈప్సితంమేవరందేహి పరత్రచపరాంగతిం । నైవేద్యం సమర్పయామి ॥ అన్నంచతుర్విధంభక్ష్యైరసైష్షడ్భిస్సమన్వితం । మయానివేదితంతుభ్యం స్వీకురుష్వజనార్దన । పూగీఫలసమాయుక్తంనాగవల్లీదళైర్యుతం । కర్పూరచూర్ణసంయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతాం ॥ తాంబూలం సమర్పయామి ॥ నమస్సర్వహితార్థాయజగదాధారమూర్తయే । సృష్టిస్థిత్యంతరూపాయహ్యనంతాయనమోనమః । నీరాజనంసమర్పయామి ॥ మంత్రపుష్పంసమర్పయామి । యానికానిచపాపానిజన్మాంతరకృతానిచ । తాని

కాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే । ప్రదక్షిణం ॥ నమస్తే దేవదేవేశ నమస్తే ధరణీధర । నమస్తే సర్వనాగేంద్ర నమస్తే పురుషోత్తమ । నమస్కారాన్ సమర్పయామి ॥ దారిద్ర్యనాశనార్థాయ పుత్రపౌత్రప్రవృద్ధయే ॥ అనంతాఖ్యమిదం సూత్రం ధారయామ్యహముత్తమం ॥ దోరగ్రహణం ॥ అనంత సంసార మహాసముద్రమగ్నం సమభ్యుద్ధర వాసుదేవ । అనంతరూపిణా వినియోజయస్వహ్యనంతసూత్రాయ నమో నమస్తే । దోర నమస్కారః । సంసారగహ్వరగుహాసు సుఖం విహర్తుం వాంఛంతి యే కురుకులోద్భవ శుద్ధసత్వాః । సంపూజ్య చ త్రిభువనేశమనంతరూపం బధ్నంతి దక్షిణకరే వరదోరకం తే । దోరబంధనం ॥ అనంతానంత దేవేశ హ్యనంత ఫలదాయక । సూత్రగ్రంథిషు సంస్థాయ విశ్వరూపాయ తే నమః । జీర్ణదోరవిసర్జనం - ఉపాయనదానశ్లోకః ॥ అనంతః ప్రతిగృహ్ణాతి హ్యనంతో వై దదాతి చ । అనంతస్తారకోద్వాభ్యామనంతాయ నమో నమః । ఇతిపూజావిధానం ॥

కథాప్రారంభః

సూ ॥ అరణ్యే వర్తమానాస్తే పాండవా దుఃఖకర్శితాః । కృష్ణం దృష్ట్వా మహాత్మానం ప్రణిపత్య యథాక్రమం ॥ అర్థము, అరణ్యవాసము చేయుచున్న ధర్మజ భీమార్జున నకుల సహదేవులు మిక్కిలి కష్టపడుచున్నవారై మహానుభావుడైన శ్రీకృష్ణమూర్తిని జూచి నమస్కరించి ధర్మరాజు ఒక వాక్యమడుగుచున్నాడు. శ్లో ॥ యుధిష్ఠిరః । అహం దుఃఖేన సంతప్తో భ్రాతృభిః పరివారితః । కథం ముక్తిర్భవేదస్మాకమనంతాద్దుఃఖసాగరాత్ । అర్థము, ఓకృష్ణమూర్తీ తమ్ములైన భీమార్జున నకుల సహదేవులతో గూడుకొని నేను వనవాసము చేత మిక్కిలి దుఃఖమనుభవించుచున్నాను, ఈ దుఃఖమనెడు సముద్రమువలన నేనేతీరున కడతేరుదునో చెప్పుమయ్యా. శ్లో ॥ శ్రీకృష్ణః ॥ అనంతవ్రతమిత్యస్తి సర్వపాపప్రణాశనం । సర్వసిద్ధిప్రదం న్రాణాం స్త్రీణాంచైవ యుధిష్ఠిర । అర్థము, ధర్మరాజా స్త్రీలకు పురుషులకు సకల కార్యసిద్ధి చేయునట్టిదియు సకలపాపములను పోగొట్టునట్టిదియు ననంతవ్రతమనియొక్క వ్రతముగలదు. శ్లో । అనంతకీర్తిదం న్రాణామనంత శ్రీకరం శుభం । అనంతపుత్రసుఖదమనంతాభీష్టదాయకం । అర్థము, మనుష్యులకు నపరిమితమైన కీర్తిని నైశ్వర్యమును మంగళమును అనేక పుత్రసౌఖ్యమును అనేక ాంక్షలనిచ్చునట్టి యనంతవ్రతముగలదు. శ్లో ॥ శుక్లపక్షే చతుర్దశ్యాం మాసి భాద్రపదే శుభే । తస్యానుష్ఠానమాత్రేణ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । అర్థము, భాద్రపదమాసమందు శుక్లపక్షచతుర్దశియందీ వ్రతము చేయవలసిన

డ్వ్రతవ్రతముచేసినమాత్రముచేతనేసకలపాపములునివారితములైపోవుచున్నవి. శ్లో॥ యుధిష్ఠిరః॥ కృష్ణకోయంత్వయాఖ్యాతః కోనంతఇతివిశ్రుతః॥ కింశేషోనాగరాజోవాఅనంత స్తక్షకోపివా॥ అర్థము, ఓకృష్ణమూర్తీమీరుచెప్పినయనంతుడను పేరుగలదైవమెవరునాగలోకాధిపతియైన యాదిశేషుడా అనంతుడను పేరుగల సర్పమా తక్షకుడను పేరుగల సర్పమా చెప్పవయ్యా. శ్లో॥ పరమాత్మాథవానంత ఉతబ్రహ్మాసఉచ్యతే। కోయందేవోనంతసంజ్ఞస్తత్వంమేబ్రూహికేశవ॥ అర్థము, అదిగాక పోయినపరబ్రహ్మమా సృష్టికర్తయైనబ్రహ్మదేవుడా యీయనంతుడను పేరుగలదైవమెవరో యథార్థముగ జెప్పవలయు.

శ్లో॥ అనంతఇత్యహంపార్థవిశ్వరూపంనిబోధమే। ఆదిత్యగ్రహచారేణయఃకాలఉపపద్యతే। కలాకాష్ఠాముహూర్తాదిదినరాత్రిశరీరవాన్। పక్షర్తుమాసవర్షాదియుగకల్పవ్యవస్థయా। యోయంకాలోమయాఖ్యాతః సోనంతఇతిసంజ్ఞితః। సోహంకాలోవతీర్ణోత్రభువోభారాపనుత్తయే। దానవానాంవినాశాయవసుదేవకులేభవం॥ మాంవిద్ధ్యనంతంత్వంపార్థ కృష్ణంజిష్ణుంహరింశివం॥ బ్రహ్మాణంభాస్కరంశేషంసర్వవ్యాపినమీశ్వరం॥ విశ్వరూపంమహాత్మానంసృష్టిస్థిత్యంతకారణం॥ అనంతపద్మనాభంచనారసింహంచవామనం। ప్రత్యయార్థంమయాపార్థమమరూపంప్రదర్శితః। పూర్వమేవపరబ్రహ్మయోగిధ్యేయమనుత్తమం। విశ్వరూపమనంతంచయస్మిన్నింద్రాశ్చతుర్దశ। వసవోష్టౌద్వాదశార్కా రుద్రాఏకాదశాస్తథా। సప్తర్షయస్సముద్రాశ్చ పర్వతాస్సరితోద్రుమాః। నక్షత్రాణిదిశోభూమిఃపాతాళంభూర్భువాదికం। మాకురుష్వాత్ర సందేహం మహామే వయుధిష్ఠిర॥ అర్థము. అనంతుడనువాడను నేనుసూర్యగమనముచేత కళయని కాష్ఠయని ముహూర్తమనిపగలనిరాత్రియని పక్షమని మాసమని ఋతువని సంవత్సరమనియుగమనికల్పమని యీ సంజ్ఞలచేత నొప్పుచున్నకాలమేదికలదో అది నాయొక్క స్వరూపమనితెలుసుకొనుము నేను కాలస్వరూపుడనై యనంతుడనెడుపేరుగలవాడనై భూభారమునుతగ్గించుటకొఱకును రాక్షస సంహారముకొఱకును వసుదేవునింటబుట్టితిని ఓధర్మరాజా నీవునన్ను కృష్ణునిగాను జిష్ణునిగాను హరినిగానుశివునిగాను బ్రహ్మనుగానుసూర్యునిగాను ఆదిశేషునిగాను సర్వవ్యాపకుడైన పరమేశ్వరునిగాను సర్వరూపునిగానుసృష్టిస్థితిలయములకు కారణభూతునిగాను అనంత పద్మనాభుడనెడు పేరుగలవానిగాను నృసింహావతారునిగాను వామనావతారునిగాను తెలుసుకొనుము, ఏనా

హృదయమందు పదునలుగురింద్రులును అష్టవసువులును ఏకాదశరుద్రులును ద్వాదశాదిత్యులును సప్తఋషులును సముద్రములును భూమియు కొండలు నదులును వృక్షములును నక్షత్రములును దిక్కులును పాతాళమును భూర్భువస్వర్లోకాదులు నున్నవి. అటువంటి నా రూపమును నమ్మకము కలుగునట్లు మీకు కనుపరచితిని అనంతుడను నేనే కాని మరియొకడు కాదు యీ విషయమై సంశయింపవలదు.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ ॥ శ్లో ॥ కింపుణ్యం కింఫలం తస్య కిందానం కస్య పూజనం । కేనచాపి పురాచీర్ణం మర్త్యలోకే ప్రకాశితం ॥ ఏతత్సర్వం సమస్తార్థం విస్తరేణ మే బ్రూహి కేశవ ॥ అర్థము, ఆవ్రత మాహాత్మ్యమును చెప్పుము స్వామీ ఆవ్రతము నాచరించు వారికి నేమిఫలము గలుగు చున్నది యేమి దానము చేయవలెను ఏదైవమును పూజ చేయవలెను, భూలోకము నందీ వ్రతము నెవరాచరించి ప్రసిద్ధిపరచిరి దాని విస్తరించి నాకు చెప్పవలసినది అని యడుగగా శ్రీకృష్ణుండిట్లనియె.

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ॥ శ్లో ॥ ఆసీత్ పురా కృతయుగే సుమంతో నామ వైద్విజః । వసిష్ఠగోత్రే చోత్పన్నః సురూపాంచ భృగోస్సుతాం । దీక్షాం నామ మహో యేమే తాం వేదోక్తవిధినా తతః । తస్యాం కాలేన సంజాతా దుహితానంతలక్షణా । శీలానామ సుశీలాచ వర్ధతే సా పితుర్వేశ్మని । మాతాచ తస్యా కాలేన జ్వరదాహేన పీడితా । వినష్టా సా నదీతీరే స్వర్గపురం యయౌ ॥ ఇంటినా ధర్మరాజా కృతయుగమందు సుమంతుడను నొకబ్రాహ్మణుడుగలడు అతడు వసిష్ఠ గోత్రోద్భవుడు అధ్యయన శాస్త్రసంపన్నుడు, అతడు భృగుమహర్షి కొమార్తెయైన దీక్షయనుకన్యను వేదోక్తప్రకారముగా వివాహము చేసుకొనెను, ఆ దీక్షాదేవి గర్భమందు మంచి గుణములు గలిగినకన్యకపుట్టెను, ఆమెశీలయనుపేరు వహించి మాతృగృహమునందు పెరుగుచుండెను దీక్షాదేవికొన్నాళ్లకు తాపజ్వరముచేత స్వర్గలోకముపొందెను.

శ్లో ॥ సుమంతోపి తతో న్యాం వైధర్మలోప భయాత్పునః । ఉపయేమే విధానేన కర్కశాం నామ నామతః । దుశ్శీలాం కర్కశాం చండీం నిత్యం కలహకారిణీం ॥ అర్థము, సుమంతుడనుఅగ్నిహోత్రాదివైదిక కర్మములకు లోపము గాకుండుటకై వేదోక్తవిధిచేత కర్కశయను పేరుగల కన్యకను వివాహము చేసుకొనెను, ఆ స్త్రీయాచారహీనురాలును కఠినచిత్తురాలును గయ్యాళియు నెల్లప్పుడు కలహకారిణియునై యుండెను. శ్లో ॥ సాపి శీలా పితుర్గేహే గృహార్చనరతాభవత్ । కుడ్యస్తంభతుసూత్రేషు దేహళీ తోరణా

విష్ణోః । చాతుర్వర్ణ్యాంతరంగైశ్చ రక్తపీతైస్సితాసితైః । స్వస్తికైః పద్మసంఖ్యైశ్చ పూరయంతీ ముహుర్ముహుః ॥ అర్థము, ఆశీలయను కొమార్తె తల్లిలేకపోవుటచేత గోడలు స్తంభములు గుమ్మములు నడవ తిన్నెలు బహిర్ద్వారము మొదలైన స్థలములయందు అలంకారములు సేయుట యందాసక్తి గలదై యెఱుపు పసుపు తెలుపు నలుపు నీలాగు విధములైన చూర్ణముల చేత స్వస్తికము వలెను పద్మము వలెను శంఖము వలెను ముగ్గులు పెట్టుచు దేవతా పూజలు సేయుచునుండెను. శ్లో ॥ పితా దృష్ట్వా సుమంతోऽపి స్త్రీచిహ్నం యావనే స్థితాం । తస్మై దేయా మయా బాలేత్యచింతయదతీవ సః ॥ అర్థము, తండ్రియైన సుమంతుడా బిడ్డ దాని వివాహ యోగ్యవయస్సును జూచి యీ కన్యనెవరికిచ్చి వివాహము సేయుదునని మిక్కిలి చింతింపుచుండెను.

శ్లో ॥ మునిః కౌండిన్యనామా వై వివాహేచ్ఛుశ్చరన్నాగతః తస్మై ప్రదేయా కన్యేతి సుమంతేనాపి నిశ్చితం ॥ అర్థము, కౌండిన్య మహాముని కొంతకాలము తపస్సు చేసి పిమ్మట వివాహము చేసుకొనవలయునని యిచ్ఛ గలవాడై తిరుగుచు సుమంతుని యింటికి వచ్చెను. అప్పుడా సుమంతుడతని తపోమహిమయు దివ్యజ్ఞాన సంపత్తియుఁ జూచి యా మునికి తన కొమార్తె నిచ్చి పెండ్లి చేయవలెనని తలంచెను. శ్లో ॥ తతో దత్వా మునీంద్రాయ కౌండిన్యాయ శుభే దినే ॥ స్వగృహ్యోక్త విధానేన వివాహమకరోత్తతః ॥ అర్థము పిమ్మట నొక శుభదినంబున తన కులాచార మార్గముల వేదోక్త విధి చేతనా కౌండిన్య మునికి తన కూతురినిచ్చి వివాహము చేసెను. శ్లో ॥ నిర్వర్త్యోద్వాహికం సర్వం ప్రోక్తవాన్ కర్కశాం ద్విజః । కించిద్వైవాహికం దేయం జామాతుః పారితోషికం ॥

అర్థము, అప్పుడు వివాహమరివయు నెరవేర్చి పరితోషణార్థమై వివాహ కాలమునకు అల్లునికి యివ్వదగిన వస్త్రాభరణాదులేదైన కొంచెము యివ్వవలెనని కఠినచిత్తురాలైన తలభార్యనడిగినవాడాయెను.

మూ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా కర్కశా క్రుద్ధా ప్రవిశ్య గృహమండపం । కవాటం సుస్థిరం బద్ధ్వా ప్రభాషే గమ్యతామితి ॥ భోజ్యావశిష్ట చూర్ణేన బాధేయం చ చకార సః ॥ అర్థము, ఆకర్కశ పెనిమిటి చెప్పిన మాటవిన్నదై యింటిలో పలికిబోయి తలుపు గడియ వేసుకొని యిక్కడ నేమియు లేదు పొమ్మని చెప్పగ నా సుమంతుండు చాల చింతించి తోవబత్తెమునకైనని వ్వక పంపుట యుక్తము గాదని తలంచి పెండ్లికి గాను చేయబడి మిగిలియున్న సత్తుపిండి తోవబత్తెము

మూ॥ కౌండిన్యోపివివాహ్యైనాంపథిగచ్ఛన్‌శనైశ్శనైః శీలాం
శీలామాదాయనవోఢాంకగోరథేవచ॥ గచ్ఛన్‌మధ్యాహ్నవేళాయాం
సుత్తీర్య్వసరిత్తటే। కర్తుంరూధ్యాహ్నికంకర్మజలాశయముపాగమత్॥
ర్థ, కౌండిన్యుడును సదాచారసంపత్తిగలశీలయనెడుకన్యను పెండ్లి చేసు
ని పెండ్లికూతురితో గూడ బండిమీదనెక్కి తిన్నతిన్నగా తన యాశ్రమ
ను గురించి పోవుచు మధ్యాహ్న వేళయందొక నదీతీరంబున బండిది
ధ్యాహ్నికక్రియలాచరించుటకై జలాశయ సమీపమునకు బోయెను.
మూ॥ దదర్శశీలాసా స్త్రీణాంసమూహం రక్తవాససాం। చతుర్దశ్యా
ర్చయంతం భక్త్యాదేవంపృథక్ పృథక్॥ అర్థము, నాటిదినము ననంత
ద్మనాభచతుర్దశి గావున నెఱ్ఱనిచీరెలు కట్టుకొని యనేకమంది స్త్రీలు
క్కలిభక్తితో వేఱు వేఱుగా ననంతపద్మనాభస్వామిని పూజ సేయు
ండగా నా శీలయను కౌండిన్యునిభార్యవారిని చూచెను. మూ॥ ఉప
వ్యాశనైశ్శిలాప ప్రచ్ఛ స్త్రీకదంబకం। నార్యఃకిమేతన్మేబ్రూత కింనామ
ఈదృశం॥ అర్థము. ఆశీల వారిదగ్గిరికిబోయి యో వనితలారా మీరు
య్యుచున్నపూజ యెటువంటిది యే దేవునిపూజించుచున్నారుదీనిపేరేమి
కు జెప్పుండని యా స్త్రీలనందరిని నడిగిన దాయెను. మూ॥ తాఊచు
ర్యషితస్సర్వా అనంతవ్రతమిత్యథ। సాబ్రవీదహమప్యేతత్కరిష్యేవ్ర
ముత్తమం॥ అర్థము, ఆ స్త్రీలందరు ననంతవ్రతమిది యనంతమైన ఫల
నిచ్చునని చెప్పిరి పిమ్మట నీ యుత్తమమైన వ్రతమును జేయవలయునని
యాశీలయడిగెను. మూ॥ విధానంకీదృశంతత్ర కోదేవః కస్యపూజనం॥
రితపుణ్యాంగనాస్సర్వ ఏతద్విస్తార్యతత్త్వతః॥ అర్థము, ఈ వ్రతము
రుచవలసినవిధి యేలాగునో యీవ్రతమునకు దేవత యెవరో పూజ
యెవరికి చేయవలెనో పుణ్యాత్ములైన యో వనితలార యది యంతయు
యథార్థముగ విస్తరించి చెప్పవలెనని యడిగెను. స్త్రియఊచుః॥ శుక్ల
క్షేనభస్యేతుచతుర్దశ్యాంప్రపూజయేత్। అనంతంసరితస్తీరేశు
వహారేఃకథాం॥ అర్థము, భాద్రపదశుద్ధ చతుర్దశి నాడు నదీతీర
ందు ననంతపద్మనాభస్వామిని పూజచేసి యీ యనంతవ్రతకథ వినవల
నది. శ్లో॥ స్నాత్వానద్యాంనమస్కృత్యధౌతవస్త్రధరశ్శుచిః। శుచౌ
శేసమాలిప్య గోమయేనవిచక్షణః॥ అర్థము, పూజచేయవలసినక్రమ
ట్లనిన, నదిలో స్నానము చేసి యిష్టదేవతానమస్కారము చేసి శుద్ధవస్త్ర
...కొని శుచియై పరిశుభ్రమైన స్థలమంతయు గోమయము చేతనలికించి

భక్తికలవాడై. శ్లో॥ మండలం కారయేత్తత్ర సర్వతోభద్ర సంజ్ఞకం। పద్మమష్టదళోపేతం మధ్యేకర్ణికయాన్వితం॥ అర్థము, సర్వతోభద్ర మనుపేరు గలదియును నడుమ మిద్దెలతో గూడుకొన్నదియు నెనిమిది దళ ములతోగూడుకొని నదియునగు తామర పుష్పమువలె మండలము నిర్మిం చవలయును. శ్లో॥ విధినాపరితఃకుర్యాత్తతశ్శోభోపశోభితం। శ్వే తండులచూర్ణేన పంచవర్ణేన కారయేత్॥ అర్థము, పంచ వర్ణపు ముగ్గుల చేతను తెల్లబియ్యపు పిండిచేత వింత వింతలుగా నా వేదికకు చుట్టుక నలంకరించి ముగ్గులు పెట్టించవలసినది. మూ॥ తస్యాగ్రతః పా శ్వేతు కుంభంసంస్థాపయేద్బుధః। తన్మధ్యేచార్చయేద్దేవ మనంతంసర్వ తోముఖం॥ అర్థము, ఆ వేదికకు దక్షిణపువైపున నుదక కలశముంచి యా వేదిక నడుమను సర్వవ్యాపకుడైన యనంతపద్మనాభ స్వామినినిలి పి పూజచేయవలసినది. శ్లో॥ కృత్వాదర్భమయందేవం శ్వేతద్వీపేస్థితంహరిం సమన్వితంస ప్తఫణైఃపింగళాక్షంచతుర్భుజం॥ అర్థము, సముద్రమధ్యం బున శ్వేతద్వీపమందున్నట్టుగాను ఏడు శిరస్సులతో గూడి యున్నట్టుగాను. ఎరుపు తెలుపు కలిసిన వర్ణముగల నేత్రములు గలిగియున్నట్టుగాను నాలు గుభుజములు గలిగియున్నట్టుగాను భావించుచు ననంతపద్మనాభ స్వామిని దర్భతో చేయవలసినది. శ్లో॥ దక్షిణాగ్రకరేపద్మం శంఖంతస్యాప్యధః కరే। చక్రమూర్ధ్వకరేవామే గదాతస్యాప్యధః కరే॥ అర్థము, కుడి చేత తామర పువ్వును నెడమచేత శంఖమును మూడవ చేత చక్రమును నాలవచేత గదయునున్నట్టుగా ధ్యానముచేయవలెను. మూ॥ ఏవంధ్యాన మనంతస్య కథితంబ్రహ్మవిత్తమైః। కుంభేచ మండలేచైవ బింబేచైవ సమర్చ యేత్॥ అర్థము, ఈప్రకారముగ ననంత పద్మనాభస్వామి యొక్క ధ్యానము బ్రహ్మవేత్తలయిన పెద్దలచేత జెప్పబడినది గనుక సిరీతిగా నా కల శమందు నామండలమందును ప్రతిమయందను పూజచేయవలసినది.

మూ॥ అర్చయేద్దేవ దేవేశంమండలేధూపదీపకైః। దివ్యపుష్పైశ్చనై వేద్యైఃప్రత్యేకంచచతుర్దశ॥ అర్థము, ఆ మండల మందు స్వామిని నిల్పిప్రాణప్రతిష్ఠచేసి దివ్యమైన పుష్పములచేత పూజచేసి ధూపదీప ములు సమర్పించి పదునాలుగు విధములైన నైవేద్యములిచ్చి నమస్కార ములుచేయవలసినది. మూ॥ తస్యాగ్రతోదృఢంసూత్రంకుంకుమాక్తం సదోరకం। చతుర్దశగ్రంధియుక్తముపకల్ప్యప్రపూజయేత్॥ అర్థము, పదునాలుగు ముళ్లువేసి నట్టియు కుంకుమతో తడిపి యున్నట్టియు క్రొత్త

నేర నూ పద్మనాభస్వామి కొఱకిచ్చుంచ వలసినది. మూ॥ పంచప్రస్థ ప్రమాణేనగోధూమానాం ప్రయత్నతః॥ అష్టావింశతిసంఖ్యానిగుడమిశ్రాణి కారయేత్॥ అర్థము, అయిదుపళ్ల గోధుమపిండితో నిరువదియెనిమిది యతిరసములు చేయవలసినది. మూ॥ అర్ధంవిప్రాయ దాతవ్యమర్థం భోక్తవ్యమాత్మనా। పూజాద్రవ్యాణిసర్వాణిస్యుశ్చతుర్దశసంఖ్యయా॥ అర్థము, చేసిన యిరువదియెనిమిది యతిరసములలో సగము బ్రాహ్మణునకు వాయనమివ్వవలసినది లెక్కన సగము తాను భోజనము చేయవలసినది పూజాద్రవ్యములన్నియును బదునాలుగేసి యుండవలెను.

మూ॥ బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చాద్భుంజీయాత్స్వశక్తిమానసః। ధ్యాత్వానారాయణందేవ మనంతంవిశ్వరూపిణం॥ అర్థము, ఆ పిమ్మట బ్రాహ్మణసమారాధన చేయవలసినది, స్వశక్తిమగలవాడై విశ్వరూపియైన నారాయణమూర్తియైన యనంతపద్మనాభస్వామిని ధ్యానము చేయవలసినది. మూ॥ వర్షేవర్షేనవంసూత్రం యత్నేనైవతుధారయేత్। తతశ్చతుర్దశే వర్షేకుర్యాదుద్యాపనంబుధః॥ అర్థము, ఈప్రకారమున ననంతవ్రతము నాచరించుచు ప్రతిసంవత్సరము క్రొత్తతోరము కట్టుకొనుచు పదునాలుగు సంవత్సరములుకాగానే పదునాలవ సంవత్సరమందుద్యాపన చేసి తిరుగా వ్రతమునాచరించుచుండవలసినది. మూ॥ భుక్త్వాతతోవ్రజేద్గేహమిదం ప్రోక్తంవ్రతంతవ। ఇత్యుక్తాతాభిర్నార్యాభిస్తత్సాహాయ్యేనధీమతీ। సాశీలాతద్వ్రతం చక్రేకరేబధ్వా సుదోరకం। పాథేయశేషంవిప్రాయ దత్వా భుక్త్వాగతస్థితః॥ అర్థము, పూర్వోక్తప్రకారము బ్రాహ్మణసమారాధనమైన తర్వాతతానును భోజనముచేసి యింటికి పోవలసినది, ఈ యనంతవ్రతక్రమము నీకు తెలియజెప్పితిమని యా స్త్రీలు చెప్పగావిని బుద్ధిమంతురాలైన యా శీల తానును వారిసాహాయ్యమువలన నీ వ్రతమునాచరించి తోరమునుగట్టుకొనితో వచ్చుస్యమునకుతెచ్చుకొనియున్న సత్తుపిండి బ్రాహ్మణునికి వాయనమిచ్చి తానును భోజనముచేసి సంతుష్టురాలై భోజనాపునే సంతుష్టుడైన తనపెనిమిటితోగూడ బండినెక్కి తమయాశ్రమమునకు పోయెను. శ్లో॥ తస్మిన్ క్షణే తస్యవ్రతస్యప్రసాదాద్భ్రాతిరుత్తమా। అష్టైశ్వర్యంవ్రతేనైవసంజాతంలోకసమ్మతం॥ అర్థము, ఆశ్రమమునకుపోయిన క్షణమందే యనంతస్వామియొక్క యనుగ్రహము వలననవంతమైనశ్రేష్ఠమై లోకసమ్మతమైన యష్టైశ్వర్యములును ప్రతిపత్తిహేతుచేతనే కలిగెను.

శ్లో॥ తస్యాశ్రమంశ్రియాయుక్తంధనధాన్యసమన్వితం। ఆగతాతిథిసత్కారశోభితంశాంతసత్త్వవత్॥ అర్థము, ఆ కౌండిన్యముని యాశ్రమము సకలైశ్వర్యములతోడను ధనధాన్యములతోడను నతిథిపూజలతోడను మిక్కిలి శాంతమైన జంతువులతోడను గూడుకొని మిక్కిలిప్రకాశింపుచుండెను. శ్లో॥ తద్దృష్ట్వాబాంధవాస్సర్వే ప్రహర్షంపరమంగతాః। అనంతవ్రతమాహాత్మ్యంఖ్యాతంసర్వత్రభూరిశః॥ అర్థము, అప్పుడు బంధువులందఱు వారికైశ్వర్యమువచ్చుటజూచి మహాసంతోషమునుబొందిరి, యదిమొదలుకొని యీయనంతవ్రతమాహాత్మ్యము సకలదేశములయందు మిక్కిలిప్రసిద్ధిబొందినదాయెను. శ్లో॥ సాపిమాణిక్యకాంచీభిర్నూపురైశ్చ విభూషితా॥ దివ్యస్రగ్వస్త్రసంపన్నా సావిత్రీ ప్రతిమాబభౌ॥ అర్థము, ఆశీలయును నవరత్నఖచితమైన యొడ్డాణములతోడను దివ్యమయిన పుష్పమాలికలు వస్త్రములు మొదలైన యలంకారములతోడను సాక్షాత్కరించిన సావిత్రియుబోలె ప్రకాశించుచుండెను. శ్లో॥ కదాచిదుపవిష్టేన కౌండన్యేనదురాత్మనా। శీలాయహస్తమూలేతుదృష్ట్వాబద్ధంసుదోరకం॥ అర్థము, ఒకానొకసమయమందు నిద్దరుంగూర్చుండియుండగా దుష్టచిత్తుడైన కౌండిన్యుడు శీలయొక్క సందిటనున్నదోరముజూచెను. శ్లో॥ కిమిదందోరకంశీలేకస్యవశ్యాయతేధృతం। మమవాన్యస్యవాచాథకిమర్థం బ్రూహితత్త్వతః॥ అర్థము, ఓ చిన్నదానా సందిట నొకదోరముకట్టుకొంటివి యెందునిమిత్తము నన్నువశ్యముచేసుకొనుటకాలేక యెవరిని వశ్యముచేసుకొనునిమిత్తముకట్టుకొంటివో యథార్థముగ జెప్పుమనియడిగెను. శ్లో॥ సత్యంప్రోవాచసాశీలా హ్యనంతోయంమయాధృతః। తస్యప్రసాదాత్సంజాతా ధనధాన్యాదిసంపదః॥ అర్థము, అనంతపద్మనాభస్వామిని ధరించినాను, ఆ స్వామియనుగ్రహమువలన నేమనకీధనధాన్యములు మొదలయిన సంపదలు గలిగెనవని యాశీల యథార్థముచెప్పెను. శ్లో॥ లభంతేసంపదస్సర్వే తదిదం హిమయాధృతం। తస్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వా సాక్షేపం త్రోటితం రుషా॥ అర్థము, సకలమైనమనుష్యులే వ్రతముయొక్క దోరమువలన ధనధాన్యాదిసంపదలును పొందుచున్నారో అట్టి యీ దోరముధరించితినని చెప్పగా నా కౌండిన్యమహాముని మిక్కిలి కోపముతోగూడ నాక్షేపించుచు ఆ దోరమును తెంచివేసెను. శ్లో॥ కోనంతఇతిదేవోయంబ్రువాణాతేన పాండవ। క్షిప్తంజ్వాలాకులేవహ్నౌ హాహాకృత్వాప్రధావతీ॥ శీలాగృహీత్వా తత్సూత్రం క్షీరమధ్యేన్యవిక్షిపత్। తేనకర్మ విపాకేన

కస్యసాశ్రీ॥క్షయంగతా ॥. అర్థము, అనంతుడనగనే దేవుడని చెప్పు
మను, ఓ ధర్మరాజా ధగధగమండుచుండెడు నిప్పులో నా దోరమువడ
వేయగా నపుడు ఆశీల హాహాయనుచును పరుగెత్తిపోయి నిప్పులోపడిన
సూత్రమును దెచ్చి పాలలో తడిపి పెట్టెను, ఆ కౌండిన్యుని యొక్కయీ యాక
ర్మపరిపాకమువలన నతని యైశ్వర్యమంతయు వావాటికి నశించిపోయెను.
శ్లో॥ గోధనం తస్య చౌరైర్నష్టం గృహం చాగ్నివిధాహితం। యత్రయత్ర స్థితం
గేహే తత్రతత్రవినాశితం॥ అర్థము, పశువులను దొంగలుతోలుకపోయిరి
యిల్లు దగ్ధమైపోయెను, ఎక్కడపెట్టినద్రవ్యమక్కడనే నశించిపోయెను.

శ్లో॥ స్వజనైః కలహోన్నిత్యం వర్జితంభాషితంజనైః। అనంతాక్షేప
తోషేణ దారిద్ర్యంచాగతంగృహే॥ అర్థము, తన బంధువులతో నిత్యము
పోట్లాడుట వలన నెవరును తనతో మాట్లాడక పోవుటయును దారిద్ర్యం
బును అనంతస్వామిని దూషించుట చేత సకల కష్టములు వచ్చి ప్రవేశిం
చెను. శ్లో॥ నకైశ్చిద్భాషితం లోకే తేనసార్ధంయుధిష్ఠిర। తతో జగామ
కౌండిన్యోనిర్వేదాద్వనగహ్వరం॥ అర్థము, ఓయి ధర్మరాజా ఆకౌండి
న్యునితో నెవరుమాట్లాడకపోయిరి, ఈలాగునున్న సమయమందు కౌండి
న్యుడు మిక్కిలి వ్యసనను నొంది మహారణ్యమందు ప్రవేశించెను. శ్లో॥ అనం
తం మనసా ధ్యాయన్ కదా ద్రక్ష్యామి కేశవం। ఏవం నిరశనం గూహ్యాం బ్రహ్మ
చర్యం వ్రతం చరన్ ॥ విహ్వలం ప్రయయౌ పార్థ అరణ్యం జనవర్జితం॥
తత్రాపశ్యన్మహాచూతం ఫలితం పుష్పితంతథా॥ అర్థము, ఎప్పుడనంస్వా
మినిజూతునోయనుచు స్వామిని మనస్సున ధ్యానము చేయుచు నన్నము
నీళ్లనుగానక ఇంద్రియములను జయించినవాడై యతిరహస్యమైన బ్రహ్మ
చర్య వ్రతము సేయుచు మనుష్య సంచారములేనట్టి మిక్కిలి కఠినమైన యడ
విలోబోవుచును పువ్వులు పిందెలు పండ్లు ఆకులు చిగుళ్లలో గూడుకొని
యున్న మామిడి చెట్టును జూచెను. శ్లో॥ వర్జితం పక్షిసంఘైశ్చ కీటకైశ్చ
వివర్జితం। తం పప్రచ్ఛ త్వయానంతః కచ్చిద్దృష్టో మహాద్రుమ॥ అర్థము,
పక్షులుగాని పురుగులుగాని ఆ చెట్టుమీదవాలుటలేదు యిట్లున్న మామిడి
చెట్టునుజూచి యోవృక్షరాజమా అనంతుండును పెరుగల దైవమును చూ
చితివాయని యడిగెను. శ్లో॥ త్వం బ్రూహిసోప్యువాచైనం నానంతం
వేద్మ్యహం ద్విజ। ఏవంనిరాకృతస్తేన గాందదర్శనవత్సకాం॥ అర్థము,
ఈప్రకారమడుగగా ఆ చూతవృక్షమనంత స్వామినినే నెరుగనని చెప్పెను,
దాని చేత తిరస్కరింపంబడి ముందుపోగా లేతదూడతో కూడుకొనినపశు

వృక్షకనుపించెను. శ్లో॥ తృణమధ్యే ప్రధావంతీమితశ్చేతశ్చ పాండవ । తాంపప్రచ్ఛచకౌండిన్యః కిమనంతస్త్వయేక్షితః ॥ అర్థము, ఓయి ధర్మరాజా పచ్చికడ్డిలో నీవల నావల తిరుగుచున్న యా యావును జూచి యనంతపద్మనాభస్వామిని జూచితివాయని యడిగెను. శ్లో॥ గౌరప్యువాచ కౌండిన్యం నానంతం వేద్మ్యహం ద్విజ । తతో వ్రజన్ దదర్శాగ్రే గోవృషం శాద్వలే స్థితం ॥ అర్థము, ఓ బ్రాహ్మణుడ అనంతపద్మనాభస్వామిని నేనెఱుంగనని యా పశువు చెప్పెను, మరికొంత దూరము పోగా పచ్చికపట్టులో నిలుచుండియున్న యాబోతులుజూచెను. శ్లో॥ దృష్ట్వాప్రపచ్ఛ గోస్వామిన్ననంతో వీక్షితస్త్వయా । గోవృషస్తమువాచైనం నానంతం వేద్మ్యహం ద్విజ ॥ అర్థము, ఆ వృషభమునుజూచి యో వృషభశ్రేష్ఠుడా అనంతస్వామిని జూచితివాయని యడుగగా ఓ బ్రాహ్మణుడా అనంతస్వామిని యెవరో నేనెఱుగనని చెప్పెను. శ్లో॥ తతో వ్రజన్ దదర్శాగ్రే రమ్యాం పుష్కరిణీద్వయం । అన్యోన్యం జలకల్లోలవీచిసంగతశోభితం ॥

అర్థము, పిమ్మట మఱికొంత దూరము పోగా జోడుగా నొకదానియందుండి మఱియొకదాని ప్రవహించుచు అలలుగలిగినిక్కిలి మనోహరమైయున్న రెండుకొలకులను జూచెను. శ్లో॥ ఛన్నం కమలకల్హారైః కుముదోత్పలమండితం । సేవితం భ్రమరైర్హంసైశ్చక్రకారండవైర్బకైః ॥

అర్థము, ఆ కొలకులు తామరపుష్పములు తెల్లగలువలు నల్లగలువ లెఱ్ఱగలువలు వీనిలో గూడుకొని ప్రకాశించుచున్నట్టియు తుమ్మెదలు హంసలు చక్రవాకములు జెగ్గురుపక్షులు కొంగలు గలిగి ప్రకాశించుచున్నట్టి యుదకములో గూడుకొనియుండెను. శ్లో॥ ప్రేక్ష్యాపృచ్ఛద్ద్విజో నంతో యువాభ్యాము పలక్షితః । ఊచతుః పుష్కరిణ్యౌతు నావాభ్యాము పలక్షితః ॥

అర్థము, అప్పుడు ఆ కౌండిన్యుండు కొలకులజూచి మీరు అనంతపద్మనాభస్వామిని జూచితిరాయని యడుగగా మేము చూడలేదని చెప్పినవి.

శ్లో॥ తతో వ్రజన్ దదర్శాగ్రే గార్దభం కుంజరం తథా । తావప్యువాచ కౌండిన్యో యువాభ్యాముపలక్షితః ॥ అర్థము, అచ్చటనుండి మఱికొంతదూరముపోయి యొకగాడిదెను యేనుగును చూచి అనంతస్వామిని చూచితిరాయని యడిగెను. శ్లో॥ నావాభ్యాం వీక్షితో నంత స్తచ్ఛ్రుత్వా విషసాదహ । తస్మిన్ క్షణే తు నిర్విణ్ణః కౌండిన్యో బ్రాహ్మణోత్తమః ॥

అర్థము, ఆ గజగార్దభములు మీ యనంతస్వామిని మేము చూడలేదని చెప్పగా నట్టి సమయమున బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుడైన కౌండిన్యమహాముని

క్కాలి దుఃఖము చేతను మూర్ఛనొందినవాడాయెను. శ్లో॥ కృప
యానంత దేవోపి ప్రత్యక్ష స్తత్క్షణాదభూత్ । వృద్ధబ్రాహ్మణరూపేణ హస్తే
గృహ్య కవాన్ ద్విజం ॥ అర్థము, అప్పుడు అనంతపద్మనాభస్వామి దయ
తో ముసలి బ్రాహ్మణుని వలె ప్రత్యక్షమై ఓయి బ్రాహ్మణుడ యిటురమ్ము
మ్మనుచు పిలిచెను. శ్లో॥ ప్రవేశయిత్వా స్వగృహం గృహీత్వా దక్షిణం
కరం । స్వాం పురీం దర్శయామాస దివ్యనారీగణైర్యుతాం ॥ అర్థము కుడి
చెయ్యి పట్టుకొని తన యింటికి పిలుచుకొనిపోయి యప్సర స్త్రీలతో గూడు
కొనియున్న తన పట్టణమును జూపించెను. శ్లో॥ తస్మిన్న ద్విష్ణుమాత్మానం పర
మాసనే శుభే । పార్శ్వస్థ శంఖచక్రాద్యం సదా గరుడసేవితం ॥
అర్థము, శేషమయిన సింహాసనము నందు విష్ణు స్వరూపముతో నున్న
దియు నెల్లప్పుడు గరుత్మంతునిచే చేతులు జోడించుకొని సేవింపబడుచు
న్నట్టియు తన స్వరూపమును జూపించెను. శ్లో॥ దర్శయామాస విప్రాయ
ప్రాగుక్త విశ్వరూపిణం । విభూతిభిరిహోష్టాభిరనంతం విశ్వతోముఖం ॥
అర్థము. పూర్వశ్లోకోక్త ప్రకారుడై నట్టియు సకలైశ్వర్యములతో
గూడుకొని యున్నట్టియు సర్వవ్యాపకుడై నట్టియు అనంత పద్మనాభ
స్వామియై యున్నట్టి తన్ను కౌండిన్యునకు జూపించెను. శ్లో॥ తం దృష్ట్వా సద్వి
జోనంత మువాచ పరయాముదా । నమోనమస్తే వైకుంఠ శ్రీవత్స శుభలాం
ఛన ॥ అర్థము, కౌండిన్యమునీంద్రుడు అట్టి మహాపురుషుని ఆ సింహా
సనమందు జూచి మిక్కిలి సంతోషముతో స్తోత్రము చేయుచున్నాడు, శ్రీ
వత్సమనెడు చిహ్నముతో గూడుకొనిన ఓయి వైకుంఠమూర్తీ మీకు నమ
స్కారములు శ్లో॥ త్వన్నామ స్మరణాత్పాపమశేషం నః ప్రణశ్యతు । నమో
నమస్తే గోవింద నారాయణ జనార్దన ॥ అర్థము, ఓ గోవింద ఓ నారా
యణమూర్తీ ఓ జనార్దన మీ స్మరణ చేయుటవలన నా పాపములన్నియు
నశించిపోవుగాక. మూ॥ త్వన్నామ స్మరణాత్పాపమశేషం నః ప్రణశ్యతు ।
వరేణ్య యజ్ఞపురుష ప్రజాపాలనతత్పర ॥ అర్థము, యజ్ఞపురుషుడా ప్రజ
లను సంరక్షణ చేయువాడా సకలదేవతాశ్రేష్ఠుడా నీ నామ స్మరణవలన
మా పాపములన్నియు నశించిపోవుగాక. మూ॥ ప్రళయాగ్నిమహాసింధో
మోహద్వీపశతస్య చ । సంసారవార్ధేర్నౌకాయ నమస్తుభ్యం జనార్దన ॥
అర్థము, అనేకప్రళయములనెడు బడబానలము గలిగి మోహమనెడు
అనేకద్వీపములుగలిగియున్న సంసారమనెడు సముద్రమునకు ఓడవంటివాడ
వైన యో జనార్దనస్వామీ నీకొరకు నమస్కారము. మూ॥ ప్రమాణేన

దిశశ్చైవ పాతాళంభూర్భువాదికం । సృజతేబ్రహ్మరూపేణత్రాయతే విష్ణు రూపధృక్ । సంహర్త్రే రుద్రరూపేణ నమస్తుభ్యం త్రిమూర్తయే ॥
అర్థము, దిక్కులనే పాతాళమును భూర్భువాదిలోకములను ప్రమాణానుసారముగా బ్రహ్మరూపముచేత సృజింపుచును విష్ణురూపముచేతపోషింపుచును రుద్రరూపముచే నశింపజేయుచును ఈ రీతిగా త్రిమూర్తి స్వరూపుడవైయున్న నీకు నమస్కారము. మూ ॥ పాపోహంపాపకర్మాహం పాపాత్మాపాపసంభవః । త్రాహిమాంపుండరీకాక్షశరణాగతవత్సల ॥
అర్థము, ఓ పుండరీకాక్ష శరణుబొందినవానిరక్షించువాడవు నేను పాపుడను పాపకర్ముడను పాపచిత్తుడను పాపములవలన నీ భూమియందు బుట్టినవాడను యిటువంటివాడనైన నేను శరణు బొందినాను గనుక నన్ను రక్షింపుము. మూ ॥ అద్యమేసఫలంజన్మజీవితంచసుజీవితం । యత్తవాంఘ్రియుగాంభోజే మన్మనోభ్రమరాయతే ॥ అర్థము, ఇప్పుడునీ యొక్క పాదకమలములయందు నా మనస్సు తుమ్మెదవలె నాసక్తమైయున్నదిగనుక నా జన్మము సఫలమైనదాయెను, నా బ్రదుకుయోగ్యమైనదాయెను.
మూ ॥ తతస్తుష్టోహ్యనంతోపిప్రదౌతస్మైవరత్రయం । దారిద్ర్యనాశనం ధర్మం విష్ణులోకంచ శాశ్వతం । లబ్ధ్వావరత్రయంవిప్రోప్యువాచ సురసత్తమం ॥ అర్థము, ఈ ప్రకారము స్తోత్రము చేయుగా ననంత పద్మనాభస్వామి సంతోషించి యా కౌండిన్య మునికి మూడు వరము లిచ్చెను, అవి యెవ్వియనిన దారిద్ర్యము లేకుండుటయు ధర్మముగా ప్రవర్తించుటయు అంత్య కాలంబున శాశ్వత విష్ణులోకమును బొందుటయు ఈ మూడు వరములను బొంది కౌండిన్యముని యనంత పద్మనాభస్వామిని గూర్చి పలుకుచున్నాడు. మూ ॥ కశ్చూతః కాచగౌఃకోపి వృషఃకేతత్సరోద్వయం ॥ కఃఖరః కుంజరః కోవా కోద్విజో బ్రూహి కేశవ ॥ అర్థము, ఓ స్వామీ ఆ మామిడిచెట్టు యెట్టిది ఆ యావు యొక్కడిది ఆవృషభమేలాటిది ఆ రెండు కొలకులవిధమెట్టిది ఆ గాడిదె తెలంగేమి ఆ యేనుగయొక్కడిదీ ఆ బ్రాహ్మణుడెవడు యిది యన్నియు నాకాన తియ్య వలయునని యడుగగా స్వామిచెప్పుచున్నాడు. మూ ॥ చూతంవిద్ధిమహావిద్వాన్ విద్యాగర్వసమన్వితః । శిష్యేభ్యోనదదౌవిద్యాం తస్మాద్వృక్షోభవద్ద్విజః ॥ అర్థము, పూర్వమందు ఒక బ్రాహ్మణుడు సకల విద్యలను జదువుకొని గర్వించి యెవరికిని విద్యచెప్పక పోవుటచేత నడవిలో నెవరికిని యుప యోగము గాని మామిడిచెట్టయి పుట్టెను. మూ ॥ సాగర్ధనాఢ్యావిప్రేభ్యః నదదాతిసుసత్కృతే

౦ । అన్నం తస్మాత్త్వంభు నాతిసాకారణాత్తతః । అర్థము, పూర్వ ౦ందు ఒకడు మహా భాగ్యవంతుడై బ్రాహ్మణుల కెన్నడును సత్కారము గూడ కొన్నగా నన్నము పెట్టలేదు గనుక, ఆవై గడ్డితిన సూరాడక చ్చికగడ్డిలో తిరుగుచున్నాడు. మూ । వృషోపిగర్వయుక్తస్సన్పూష త్త్రేత్రదోనృపః । ధర్మాధర్మౌసలోయుగ్మం సఖరఃపరనిందకః ॥ కుంజరో ాద్విజశ్రేష్ఠ ధర్మవిక్రయికోనరః । ఇత్యుక్తంచమయాసర్వ మనంతో ప్రహూపధృత్ । అర్థము, పూర్వమందు ఒకరాజు గర్వించినవాడై బ్రా హ్మణులకు చవిటి భూమి దానము జేసెనుగనుక, ఆ రాజు వృషభమై యడ లోదిరుగుచున్నాడు, ఆ కొలకులు రెండును ధర్మమొకటి యధర్మమొక గా దెలియుము, ఒక పురుషుడు పరులనునిందించుచుండెగాన వాడుగా దెమై పుట్టినాడు, పూర్వమందు పెద్దలుజేసిన ధర్మమును అమ్ముకొనిన రుషుడొకడు గలడు వాడే యేనుగై పుట్టినాడు, అనంతపద్మనాభుడనైన నే బ్రాహ్మణరూపుడనై నీకు ప్రత్యక్షమైతిని ఓ బ్రాహ్మణుడా నీ వడిగిన ్శ్నలకన్నిటికి నుత్తరముచెప్పితినని స్వామిచెప్పెను. శ్లో ॥ చరానంత ్రతంత్వంచ నవవర్షాణిపంచచ । తతస్తుష్టః ప్రదాస్యామి నక్షత్రస్థాన ా త్తమం ॥ అర్థము, పదునాలుగు సంవత్సరము లీవ్రతమును జేయుము మ్మట నేనుసంతోషించినవాడనైనీకు నక్షత్రస్థానమిచ్చుచున్నాను.

శ్లో ॥ ఇహలోకేతువిపులాన్ సర్వాన్కామానవాప్స్యసి । ఇతిదత్వా రం దేవస్తత్రైవాంతరధీయత ॥ అర్థము, ఈభూలోకమందు విస్తారము నకోరికెలనన్నిటినియథేచ్ఛముగా ననుభవించుమని వరమిచ్చియనంత ద్మనాభస్వామి యంతర్ధానమును బొందెను. శ్లో । కౌండిన్యోపి స్వ ోగేహేచచార వ్రతముత్తమం ॥ అర్థము, కౌండిన్యుడును తనయింటికి చ్చి యుత్తమమైన యీయనంత వ్రతము నాచరించెను. శ్లో ॥ శీలయా హధర్మాత్మా భుక్త్వాభోగాన్యథేప్సితాన్ । పుత్రపౌత్రైఃపరివృతస్తతో క్షత్రతాంగతః । కల్పస్థాయీచసంభూతో దృశ్యతేద్యాపినద్విజః । అర్థము, ధర్మాత్ముడైనయీకౌండిన్యముని శీలయనుభార్యతోగూడుకొని ులభోగముల ననుభవించి పుత్రపౌత్ర సంపదలనుబొంది పిమ్మటనక్షత్ర ాపుడై కల్పాంతరములయందును స్థిరమైనవాడై యిప్పటికిని నక్షత్రమం ంమందుకనుపడుచున్నాడు. శ్లో । కుంభజేనపురాచీర్ణం మర్త్యలోకేప్ర ాశితం । సగరేణదిలీపేన భరతేనమహాత్మనా । హరిశ్చంద్రేణభూపేనజన ాపిపాండవ । ఏతేచాన్యేచబహవోరాజ్యంభుక్త్వాదివంగతాః ॥ అర్థము

పూర్వకాలమందగస్త్యముని చేత నీవ్రతమాచరింపబడి భూలోకమందు ప్రసిద్ధి చేయబడెను సగరదిలీప భరత హరిశ్చంద్ర జనకప్రముఖులగు ననేకరాజలీవ్రతమునాచరించి రాజ్యములననుభవించి పిమ్మట స్వర్గమునుబొందిరి.

శ్లో॥ ఏతత్తే కథితంపార్థవ్రతానాముత్తమంవ్రతం। యత్కృత్వాసర్వపాపేభ్యోవిముక్తస్సుఖమశ్నుతే॥ అర్థము, ఓధర్మరాజా మనుష్యుడీవ్రతమునాచరించి సర్వపాపవిముక్తుడై సుఖమును బొందును. యట్టివ్రతములలో నెల్లనుత్తమంబైన యీవ్రతము నీకు దెలియజెప్పితిని. శ్లో॥ యేశ్రుణ్వంతిసతతం పఠ్యమానం నృపోత్తమ। అష్టైశ్వర్యాది భోగాంశ్చభుంక్త్వేహస్వజనైస్సహ। సర్వపాపైర్వినిర్ముక్తాస్తేయాంతిపరమాంగతిం॥

అర్థము, ఓ ధర్మరాజా యెవరైతే యీకథనుచదివించి యామూలాగ్రముగా వినుచున్నారో వారు వారి బంధువులతో గూడ అష్టైశ్వర్యాది భోగములననుభవించి సకలపాపవిముక్తులై యంత్యకాలమం దుత్తమమైన గతినిబొందుదురు.

ఇతిభవిష్యోత్తరపురాణే, శ్రీకృష్ణయుధిష్ఠిరసంవాదే
అనంతవ్రతకల్పస్సంపూర్ణః.

శుభమస్తు.

మథనద్వాదశీవ్రతకల్పారంభః.

తులస్యమృతజన్మాసి సదాత్వం కేశవప్రియే। కేశవార్థం చినోమిత్వాం వరదాభవసర్వదా॥ ధ్యాయామి॥ క్షీరస్థానందాశ్రితసంభూతే పరతేజసిన్వయం। త్వామద్యావాహయామ్యద్య కమలాపతివల్లభే॥ ఆవాహయామి॥ అనేకహారసంయుక్తంసువర్ణమణి సంయుతం। రత్నసింహాసనందివ్యం పీఠార్థం ప్రతిగృహ్యతాం॥ రత్నసింహాసనంసమర్పయామి॥ క్షీరోదధిసముత్పన్నే దేహిసురసుపూజితే। విష్ణుప్రియేమయాదత్తం గృహాణార్ఘ్యంనమోస్తుతే॥ అర్ఘ్యం॥ పద్మనాభప్రియే దేవిపాద్యమేతన్మయార్పితం। సంగృహాణశుభేశ్యామే వరదేలోకపావని॥ పాద్యం॥ ఏలాలవంగకర్పూర చందనాద్యైస్సువాసితం। పానీయంతుమయానీతం సమ్యగాచమనీయకం॥ ఆచమనీయం॥ క్షీరాజ్యేక్షురసైఃపుణ్యైర్దధ్నాచమధునా

క్షా । పంచామృతైస్స్నపయిష్యే తులస్యై తే సుమనోనమః ॥ పంచామృ
తస్నానం ॥ సుశీతలం సుప్రసన్నం సర్వౌషధిసమన్వితం । మయాహృతం జలం
దేవి స్నానం కురు హరిప్రియే ॥ శుద్ధోదకస్నానం ॥ పీతవస్త్రయుగం దేవి
సర్వాభీష్టప్రదాయిని । సర్వలక్షణసంపన్నే శుభే సంప్రదదామ్యహం ॥ వస్త్రం ॥
కంచుకం కాంచనం దివ్యం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా । అహం దాస్యామి దేవేశి
విష్ణుపత్ని నమోస్తు తే ॥ కంచుకాభరణం ॥ స్వచ్ఛం నిర్మలమత్యర్థం పుర
తస్త్రేకృతం శుభం । కంఠసూత్రం గృహాణ త్వం దదామ్యాభరణాని చ ॥ ఆభర
ణాని ॥ చందనాగరుకర్పూరమృగనాభిసమన్వితం । గంధం గృహాణ దేవేశి
దేవదేవాంగభూషణే ॥ గంధాన్ ॥ శాలీయాన్ చంద్రవర్ణాంశ్చ హరిద్రా
మిశ్రితాన్ శుభాన్ । అక్షతాంశ్చార్పయే తుభ్యం గృహాణ శ్రీహరిప్రియే ॥
అక్షతాన్ ॥ మయాదత్తమిదం పుష్పం తులసీదళసంయుతం । మాల్యాదిగృ
హాణ దేవేశి వరదే విష్ణువల్లభే ॥ పుష్పాణి సమర్పయామి ॥

అథాంగపూజా.

తులస్యై నమః, పాదౌ పూజయామి - విష్ణుప్రియాయై నమః, గుల్ఫౌ - రంభోర్వై నమః, ఊరూ - క్షీరాబ్ధితనయాయై నమః, కటిం - సకలసురపూజ్యాయై నమః, నాభిం - ఇందిరాయై నమః, ఉదరం - బృందావనవాసిన్యై నమః, వక్షః - మహాలక్ష్మ్యై నమః, స్తనౌ - భుజాయై నమః, భుజౌ - పద్మహస్తాయై నమః, హస్తౌ - సుముఖాయై నమః, ముఖం - రమాయై నమః, లలాటం - ఇందుసోదర్యై నమః, శిరః - శ్రీతులస్యై నమః, సర్వాణ్యంగాని పూజయామి ॥ విష్ణుపూజాం కృత్వా శ్రీమహావిష్ణుం పుష్పైరర్చయేత్ ॥

చందనాగరుకర్పూరఘృతగుగ్గులుసంయుతం । గృహాణ ధూపం తులసి వందేహం భక్తవత్సలే ॥ ధూపమాఘ్రాపయామి ॥ ఘృతవర్తిషు దీప్తం తే మయార్పితమిదం శుభే । గృహాణ మంగళం దీపం సర్వైశ్వర్యప్రదాయిని ॥ దీపం దర్శయామి ॥ క్షీరంచ గుడసంయుక్తం సర్పిషా యుతమాదరాత్ । మయా నివేదితం భుంక్ష్వ పంచభక్ష్యసమన్వితం ॥ నైవేద్యం ॥ పూగీఫలైశ్చ కర్పూరైర్నాగవల్లీదళైర్యుతం । తాంబూలం గృహ్యతాం దేవి వరదే భవశోభనే తాంబూలం ॥ వర్తిపూర్తిం మహాకీర్తిం దివ్యస్ఫూర్తిం హరిప్రియే । పాత్రపుత్రకామదకం దేవి సౌవర్ణం పుష్పమర్పయే ॥ సువర్ణపుష్పం ॥ పద్మనాభప్రియే నిత్యం పద్మసంభవపూజితే । పద్మపత్రవిశాలాక్షి వరదా భవ మే సదా ॥ నీరాజనం ॥ సర్వమంగళమాంగల్యే ఇతి మంత్రపుష్పం ॥ యాని కాని చేతి ప్రదక్షిణం ॥ నమస్కరోమి దేవి త్వాం విష్ణువక్షస్స్థలేస్థితాం । ప్రణతార్తిహరే నిత్యే మమాభీష్టఫల

దాభవ ॥ నమస్కారః ॥ యస్య స్మృత్యాచనామోక్త్యాతపఃపూజాక్రియ ఋషు । న్యూనం సంపూర్ణతాంయాతినద్యోవందే తమచ్యుతం ॥ పూః నిధానంసంపూర్ణం.

మథనద్వాదశీవ్రతకథ.

శ్రీకృష్ణఉవాచ ॥ నారదాశేషధర్మజ్ఞలోకానాం హితకారణ । కః యస్త్వమహాభాగవ్రతం దేవర్షిసత్తమ ॥ టీ ॥ శ్రీకృష్ణస్వామి నారదమహా మునినిగూర్చి సకలధర్మజ్ఞుండును మహానుభావుండును దేవర్షిశ్రేష్ఠుండు నైనఓనారదమునీ లోకములకు హితకారణమైన యొకవ్రతమును చెప్పుమః యడుగగానారదుండు పలుకుచున్నాడు. శ్లో ॥ నారదఉవాచ ॥ వ్రతానాము త్తమంపుణ్యంసర్వసౌభాగ్యకారణం । సర్వసంపత్కరంశీఘ్రంపుత్రపౌత్ర ప్రవర్ధనం ॥ ఇషేమాసేసితేపక్షే హ్యేకాదశ్యాముపోషితః । తులసీంచమ హావిష్ణుంపూజయిత్వాసమాహితః ॥ పంచపద్మాన్యలంకృత్య పంచదీపాః ప్రకల్పయేత్ । గంధాద్యక్షతనైవేద్యతాంబూలానిసమర్పయేత్ ॥ ప్రదక్షిణ నమస్కారాః పచంపంచ ప్రకల్పయేత్ । తదాదిమాసపర్యంతం ప్రత్యహంసుసమాచరేత్ ॥ ఊర్జేమాసేసితేపక్షే హ్యేకాదశ్యాముపోషితః । పూర్వవత్తులసీ పూజాంకృత్వానియమపూర్వకం ॥ రాత్రౌ జాగరణం కృత్వాశ్వద్ధశ్యాయ్యాజితేంద్రియః । తతఃప్రభాతవేళాయాం స్నాత్వాశుచి రలంకృతః ॥ కుడుపేనతుపిష్టేనకారయేత్పిష్టికత్రయం । ఏకంతులస్యైదత్వా తుబ్రాహ్మణాయైకమేవచ ।, ఉలూఖలేస్యాత్సంస్థాప్య ఇక్షుమూలేన ఘట్ట యేత్ । యావంతఃక్షీరపృషతాఃస్వశరీరేపతంతిహ । తావంత్యబ్దసహస్రాణి స్వర్గలోకేమహీయతే । టీ, పుణ్యఫలప్రదంబై సకలసౌభాగ్యకారణంబైన కలసంపద్వృద్ధికరంబై పుత్రపౌత్రాభివృద్ధికరంబై వ్రతములలో నెల్లనుత్త మంబైన యొక వ్రతము గలదు, అవ్రతమాచరించు క్రమంబెట్లనిన, ఆశ్వ యుజ శుక్ల పక్షైకాదశినాడు ఉపవాసముగానుండి సమాహిత చిత్తుండై తులసినిశ్రీమహావిష్ణువును బూజచేసి పంచపద్మముల నలంకరించి అయిదు దీపములుపెట్టి గంధపుష్పధూప దీపాదులు సమర్పించి యయిదు విధముల యిననైవేద్యతాంబూలములును అయిచేసి ప్రదక్షిణ నమస్కారములను సమర్పించిఆయాశ్వయుజశుక్లైకాదశి మొదలు నెలదినములవరకు ప్రతిదినము నీరీతిగా పూజచేయుచువచ్చి కార్తీక శుద్ధైకాదశినాడు ఉపవాసముగా నుండి పూర్వోక్తక్రమంబున నియమపూర్వకముగా తులసీపూజచేసిజితేం

ద్రియుడై రాత్రియందు జాగరణముచేసి ద్వాదశినాడు ప్రాతఃకాలమందు స్నానముజేసి పరిశుద్ధుడై శుద్ధవస్త్రాద్యలంకృతుడై యొకమాణికబియ్యపు పిండిచేత మూడు పిష్టికములుగా జేసి యందొకటి తులసికి నైవేద్యమిచ్చి బ్రాహ్మణునకొకటిచ్చి మిగిలినయొకటి రోటిలో వేసి పాలుబోసి చెరుకు గడలచే దంచవలసినదని ఇటుదంచగా నాక్షీరబిందువులెన్ని స్వశరీరమందు పడుచున్నవో అన్ని సంవత్సరములు స్వర్గలోకమందునివసించియుండు రని చెప్పగాశ్రీకృష్ణస్వామియిట్లనియె.

శ్లో॥ శ్రీకృష్ణః॥ పూర్వమాచరితంకైస్తువ్రతమేతత్ఫలైషిభిః। తద్వ్రతాచరణాత్కింవైఫలంప్రాప్తంమహామునే॥ టీ, ఓ నారదుడా యీవ్రతము నెవ్వరాచరించి యేమిఫలముపొందిరిచెప్పుమని యడుగగానారదు డిట్లనియె. నారదః॥ పురాకశ్చిన్మహాతేజోబ్రాహ్మణోభూన్మహాప్రభో। వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో దేవదత్త ఇతిస్మృతః। సకదాచిద్ద్విజశ్రేష్ఠో విచింత్యాస్మీత్యపుత్రకః। ఆరాధయామిదేవేశంకృష్ణంత్రైలోక్యపావనం॥ ఇతిసంచింత్యమనసాతపశ్చక్రేసుదుర్లభం। వృద్ధబ్రాహ్మణరూపేణప్రాదుర్భూత్వాతదంతికే। తపశ్చరంతంతందృష్ట్వావైష్ణుఃప్రాహమహావిభుః। కిమర్థంకృతమార్చర్యంతపోవదమహాద్విజ॥ టీ, మహాప్రభువైన యో శ్రీకృష్ణస్వామీ పూర్వకాలమందు అధికతేజోవంతుడై వేదశాస్త్రతత్త్వజ్ఞుడైనదేవదత్తుడను నొకబ్రాహ్మణుడుగలడు అతడు అపుత్రకుడై యున్నందు వలన లోకత్రయపావనుడైన శ్రీమహావిష్ణువునుగూర్చి తపస్సు చేయ వలెనని యాలోచించి బహుదుర్లభమైన తపస్సుచేయుచుండగా శ్రీ మహావిష్ణువు బ్రాహ్మణరూపుడై అతనియెదుటప్రత్యక్షమైనిలిచి తపస్సుచేయుచున్న ఈ బ్రాహ్మణునిజూచి యెందునిమిత్తము ఇట్టియాశ్చర్యకరమైనతపస్సు చేయుచున్నావనియడిగెను. శ్లో॥ శ్రుత్వాదద్వాక్యమచిరాత్ ప్రణమ్యశిరసాహరిం। దేవదేవజగన్నాథ త్రాహిమాంపురుషోత్తమ। అద్యమేసఫలం జన్మత్వత్పాదాంభోజదర్శనాత్। మదీప్సితంచసఫలంభవిష్యతినసంశయః। అపుత్రకోమహాదుఃఖశ్శరణంత్వాంవ్రజామ్యహం। పుత్రం దేహిమహాదేవ సర్వలోకవరప్రద॥ టీ, అప్పుడు దేవదత్తుండు ఆమాటవిని బ్రాహ్మణ రూపియై ప్రత్యక్షమైయున్న శ్రీమహావిష్ణువునకు దండప్రణామంబు లాచరించి యో దేవదేవ జగన్నాథపురుషోత్తమ నన్నురక్షించుము, ఇప్పుడు మీ యొక్క శ్రీపాదకమలదర్శనములవలన నాజన్మముసఫలమాయెను, నాయభీష్టము సఫలమౌటకు సంశయములేదు, నేను పుత్రహీనుడనై మిమ్ముశరణుబొంది

వాన్నుగనుక సకలలోక వరప్రముఖుడవైన యోస్వామీ నాకు పుత్రుని దయ
చేయవలయునని ప్రార్థించగా శ్రీమహావిష్ణు విప్రునియా నతిచ్చెను.

శ్లో॥ నారాయణ ఉవాచ। ఆయుర్హీనం సుతం వాపి సుతాం వాప్యథభర్తృ
కాం। తయోరేకం వృణీష్వ త్వం దదామి తవ సువ్రత॥ దేవదత్త ఉవాచ। స్వ
గృహం ప్రాప్య భార్యాయా పతిద్వార్తాం నివేద్య చ ఉభయోరేక మిచ్ఛా
మి హ్యేకమిష్యామి కేశవ। ఇతి ప్రణమ్య శిరసా జగామ స్వగృహం ప్రతి। నివే
ద్య సర్వం భార్యాయై బహుధాలోచ్య దంపతీ॥ భార్యోవాచ। సుతా హి
యాద్యతాం స్వామిన్ భర్తృహీనాపి చత్వయా। తథేత్యుక్త్వా స విప్రేంద్రః
పునస్తీర్థం ప్రవిశ్య చ। నారాయణ నమస్తేస్తు పుత్రికాం దాతు మర్హసి। తథే
త్యుక్త్వా మహావిష్ణు రంతర్ధానం యయౌ తదా॥ టీ. ఓ బ్రాహ్మణుడా
ఆయుస్సులేని కొమారునిగాని విధవకాగల కూతురినిగాని నీకుగలుగ జేయు
చున్నాను వీరిలో నెవరు నీ కిష్టమో చెప్పుమని యడుగగా నావిప్రుడు ఇంటికి
పోయి భార్య నడిగి తెలుసుకొని తిరుగా వచ్చి విజ్ఞాపనము చేసుకొను చు
న్నానని చెప్పి తన యింటికి పోయి భార్యతో నాలోచింపగా నామె భర్తృ
హీనురాలై కొమార్తెనే అడుగుమని చెప్పగా తాను ముందు తపస్సుచే
యుచున్న చోటికి వచ్చి శ్రీమన్నారాయణునకు నమస్కరించి కొమార్తెను
యివ్వమని అడుగగా ఆలాగే భర్తృహీనయగు కొమార్తె గలుగు గాక
యని చెప్పి శ్రీ మహావిష్ణువు అంతర్ధానమును బొందెను. శ్లో॥ అస్పృష్ట్వా
త సవిప్రశ్చాగత స్స్వగృహం ప్రతి। కించిత్కాలే వ్యతీతే తు పుత్రికా జా
తా శుభా। సర్వలక్షణసంపన్నా సర్వరోగవివర్జితా। పితుర్గృహే తు సా
కన్యా నర్ధితా చారురూపిణీ। తతః కాలే తు సంప్రాప్తే వివాహ మకరోత్పితా।
జన్మాంతరకృతాత్పాపాజ్జాతా సా వ్యర్థభర్తృకా। జననీ జనకౌ తస్యాస్తత
స్స్వర్గమవాపతుః। తద్గృహే విధవా సాపి సర్వధర్మవివర్జితా॥ నాస్తి
నారాయణేత్యుక్త్వా వదనే సా వ్యర్థభర్తృకా। అతిథిం నార్చయత్యేవ
కదాపి స్వగృహాగతం॥ టీ. పిమ్మట బ్రాహ్మణుడు తనయింటికి వచ్చి కొన్నిది
నములు గడపగానే సకలలక్షణసంపన్నురాలును సకలరోగహీనురాలును
సౌందర్యవతియు నగు కొమార్తె పుట్టి పెరుగుచుండెను, అంతట వివా
హకాలము రాగానే ఆకన్యకను తండ్రి వివాహము చేసెను, పూర్వజన్మకృత
పాపములవలన ఆ చిన్నది శీఘ్రముగానే వైధవ్యమును బొందెను, ఆ తరు
వాతదాని తల్లిదండ్రులు స్వర్గమును పొందిరి, విధవయగు ఆ చిన్నది సకల
ధర్మహీనురాలై తండ్రి యింటనే యుండి యింటికి అతిథులు భిక్షుకులు

ఎవరువచ్చి నను నారాయణ నారాయణ నారాయణయని చెప్పుచు భిక్షమయిన బెట్టక కఠినచిత్తురాలై యుండెను. శ్లో॥ ఏవం కఠిన చిత్తా సా స్థితా నిష్ఠురభాషిణీ। కశ్చిదుచ్చార్యతే సా ధ్యాన్నమన్నామాధవయా తయా। ఇతి తుష్టోఽప్యపి శ్రీశో ద్విజో భూత్వా సమాహితః। తాం వ యాచత విష్ణుశ్చ తద్వచస్సా బ్రవీత్పునః। కాలోపపన్నా సతిథిః కిమర్థం వా వమన్యసే ఇతి బ్రువాణం తం విష్ణుం రుషా లేపాంశుకం దదౌ। తన్మధ్యే బాధకం బీజం దృష్ట్వా హరిరవాపయత్। మృతా కాలేన సా కీటో భూత్వా తత్పూర్ణాభుక్ స్థితా॥

టీ, ఈరీతినుండగా శ్రీమహావిష్ణువు ఈ విధవస్త్రీ కఠినచిత్తురాలై నను ఇడుక నానామమును స్మరింపుచున్నదని సంతోషించి బ్రాహ్మణరూపుడయివచ్చి ఆవిధవస్త్రీని యాచించగా నారాయణ యను మాటనే చెప్పెను. అప్పుడు నారాయణుండు కాలమందు వచ్చిన యతిథుల నేమి నిమిత్తము ఈరీతిగా నవమానింపుచున్నావని చెప్పగా విధవస్త్రీ కోపముతో తాను అలుకుచున్న గుడ్డను బ్రాహ్మణరూపియైవచ్చియున్న యతిథి పాత్ర ముందువేసెను, అప్పుడు నారాయణుండు ఆగుడ్డయందు కందిగింజ యొకటి యుండగా దాన్ని చెట్టు వేసెను, ఆవిధస్త్రీ కొన్ని దినములకు మృతిబొంది పురుగై పుట్టి ఆకందిచెట్టునందన యాకులు తినుచుండెను. శ్లో॥ తతః కదా చిత్తాం స్మృత్వా దేవీం హరిరువాచ వా। ద్రష్టుం యాస్యామి హే దేవి ఏహి నారాయణాభిధాం॥ ఇత్యుక్త్వాథ గతే విష్ణౌ సహ తేన రమా యయౌ। అగత్య కిన్ను భద్రం తే హరిరిత్యవదీన్స తాం॥ కీట ఉవాచ। ఏవం తిష్ఠామి హే దేవ ప్రసిద్ధ జగతీశ్వర। ఇతి ప్రణమ్య శిరసా కీటస్తూష్ణీం స్థిత స్తదా। దేవ్యువాచ। కిమర్థ మేషా కీటోభూద్దేవ దేవ వదస్వ మే। ఇతి పృష్టశ్శ్రియా విష్ణుస్తద్వృత్తాంత మప్రోచత। తచ్ఛ్రుత్వా కమలా దేవీ తన్మోక్షం చాప్యపృచ్ఛత। శ్రీభగవానువాచ। ఊర్జే మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యాం మస్తు యద్వ్రతం। తద్వ్రతస్య ఫలం కించిద్దాతుమర్హసి శోభనే। ఇత్యుబిందుఫలేనైవ ముచ్యతే పాపబంధనాత్। తథేతి శ్రీర్దదౌ తస్యై కీటోపి స్త్రీత్వమాప్య హి॥ సా ప్రాహ॥ అద్య మే సఫలం జన్మ జీవితం చ సుజీవనం। ప్రీతానిసఫలాన్యద్య భవత్పాదాబ్జదర్శనాత్॥ ఇతి స్తుత్వాథ సా నారీ శ్రియం ప్రాహ ముదాయుతా। అహమేతద్వ్రతం దేవి కరిష్యామి వదస్వ మే।

టీ, పిమ్మట శ్రీమహావిష్ణువు ఒకానొకప్పుడు ఆ విధవస్త్రీ స్థితిని దలచి లక్ష్మీదేవినిగూర్చి ఓ దేవీ నారాయణశబ్దము నుచ్చరింపుచున్న దానిని జూచబోదము రమ్మని పిలుచుకొని లక్ష్మీసహితుండై వచ్చి కందిచెట్టునందు

పురుగైయున్నదానిం జూచి చక్కగానున్నావాయని యడుగగా ఆ పురుగు ఓ జగదీశ్వర ఓ ప్రసిద్ధుడైన దేవుడా యీతీరుగానున్నానని చెప్పి యూరక యుండును, అప్పుడు లక్ష్మీదేవి యిది యేందువలన పురుగైనది నాకు జెప్పుమని నారాయణునడిగి దాని వృత్తాంతమంతయు నతనివలన తెలుసుకొని దీనికి ఈ కీటజన్మమెట్లు నివర్తించును చెప్పుమని యడుగగా కార్తీక శుద్ధద్వాదశినాడాచరింపబడు వ్రతము యొక్క ఫలమును కొంచెమిచ్చితి వేని దీనికి ఈ కీటకజన్మవిముక్తి యగునని చెప్పగా లక్ష్మీదేవి యాప్రకారమే యిచ్చెను, అంతట పురుగు స్త్రీరూపమును బొంది లక్ష్మీనారాయణులారా యిప్పుడు మీ పాదకమలం దర్శనమువలన నా జన్మము సఫలమాయెను, నా శ్రుతుకు యోగ్యమైనదాయెను, నా వ్రతములన్నియు సఫలమాయెను, అని స్తోత్రము చేసి, యా స్త్రీ సంతోషముతో గూడుకొన్నదై ఓ శ్రీ మహాలక్ష్మి యీ వ్రతము నేను నాచరించెదను నా కుపదేశము సేయుమమ్మా యని యడుగగా లక్ష్మీదేవియిట్లనియె.

శ్లో, దేవ్యువాచ ॥ కార్తీకేచసితేపక్షే ఏకాదశ్యాముపోష్యచ । తులసీంపూజయిత్వాథపంచవర్ణైశ్చ చూర్ణకైః । పంచపద్మైరలంకృత్య ధూపదీపాదిభిఃక్రమాత్ । రాత్రౌజాగరణంకృత్వా పురాణపఠనాదిభిః । తతఃప్రభాత వేళాయాం స్నాత్వాధృత్వాంబరంశుచి । తులసీం పూర్వవత్పూజ్య కృత్వావైపిష్టకత్రయం । ఏకంతులస్యాఏకంతుబ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ । అవశిష్టంతుయచ్చైకంనిధాయోలూఖలేపయః । పోత్యేత్సు సూలైర్నారీసా హన్యాత్పుణ్యాంగనాన్వితా ॥ కీర్తనీయా మహావిష్ణోః కథాస్తల్లగ్నచేతసా । షడ్రసోపేతమన్నంచ దద్యాద్దక్షిణయాసహ । స్వయంచాపిహిభుంజీయాదిష్టకామ్యార్థసిద్ధయే । ఏవంపంచాబ్దపర్యంతమూ కేత్సుసమాహితః । ఆదావంతేచమధ్యేచకుర్యాదుద్యాపనంముదా ॥

టీ, కార్తీకశుక్లైకాదశినాడు ఉపవాసముండి తులసీ బృందావనమును పంచవర్ణపు వ గ్గుల చేతను పందపదములచేతను అలంకరించి ధూపదీపనైవేద్యాదులచే విధ్యుక్తప్రకారముగా తులసినిపూజచేసి యారాత్రియందు పురాణపఠనశ్రవణాదులతో జాగరణము చేసి మఱునాడు ప్రాతఃకాలమందు స్నానము చేసి శుద్ధవస్త్రమును ధరించి పూర్వవత్తుగా తులసీపూజచేసి బియ్యపుపిండిచే మూడు పిష్టకములు చేసి యొకటి తులసికి నైవేద్యము చేసి బ్రాహ్మణునకొకటి యిచ్చి శేషించినయొకటి రోటిలో వేసి కొంచెము పాలుపోసి యనేకసువాసినీ స్త్రీలతోగూడుకొని శ్రీ విష్ణుకథలు

భావించి తదేకాయత్తచిత్తులై వినుచు చెఱకుగడలచేత దంచవలసినది,
శిష్టబ్రాహ్మణులకు దక్షిణతాంబూలములిచ్చి షడ్రసోపేతముగా భక్ష్యభో
జ్యాదులతో గూడ నన్నముపెట్టి తృప్తిచేసి తానును భోజనముచేయవలసి
ది, ఈప్రకారముగా నైదుసంవత్సరములు ఈవ్రతము నాచరింపుచు వ్రతా
రంభమందును అంతమందును ఉద్యాపనముచేయవలసినది. శ్లో॥ కుర్యా
త్ప్రతిమే విష్ణులక్ష్మ్యోర్విత్తానుసారతః। గోమయేనానులిప్యాథ రంగవల్లీం
ప్రకల్పయేత్। తన్మధ్యే పంచకుడుపాన్ సంస్థాప్య శ్వేతతండులాన్। నిక్షిప్య
ప్రతిమాయుగ్మం తత్రనారాయణం రమాం। లక్ష్మీనారాయణం దేవం పూ
జయేద్భక్తిపూర్వకం। అఖండితం నవం వస్త్రమేకైకస్య పృథక్పృథక్॥ గంధ
పుష్పాక్షతైర్ధూపైర్దీపైర్నైవేద్యసంయుతైః। నానావిధోపచారైశ్చ పూజ
యిత్వా యథావిధి। ప్రదక్షిణప్రణామాంశ్చ పంచపంచక్రమేణతు। రాత్రౌ
జాగరణం కుర్యాత్పురాణపఠనాదిభిః। తతః ప్రభాతవేళాయాం నద్యాం
స్నాత్వా సమాహితః। గృహమాగత్య మేధావీ పునః పూజాం సమాచరేత్।
ఏవం కృత్వా విధిజ్ఞాయ ఆచార్యాయ కుటుంబినే। సుశీలాయ సుశాంతాయ
ప్రతిమాదానమర్పయేత్। సువాసినీద్వయం పంచదశబ్రాహ్మణసత్తమాన్।
తృప్త్వాతుష్టాన్ భోజనాద్యైర్వస్త్రాద్యైశ్చ విశేషతః। బ్రాహ్మణాన్భోజయే
త్పశ్చాత్స్వయం భుంజీత బంధుభిః। ఏవం శక్త్యనుసారేణ విత్తశాఠ్యం నకార
యేత్। సోద్యాపయేద్వ్రతం యస్తు పునః కోటిర్భవిష్యతి। ఏవమాచరితం
యైస్తు సర్వాభీష్టప్రదం వ్రతం। తేషాం భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ భవత్యత్ర నసంశయః॥

టీ, ఉద్యాపనక్రమంబెట్లనిన లక్ష్మీనారాయణప్రతిమలనువారివారి
శక్త్యనుసారముగా జేయించి భూమిని గోమయముతోనలికి ముగ్గులుపెట్టి
యందైదుమానికల తెల్లబియ్యముపోసి లక్ష్మీనారాయణప్రతిమలనుఅక్కడ
ప్రతిష్ఠించి భక్తిపూర్వముగా ప్రతిములకు వేఱువేఱుగా క్రొత్తవస్త్రములు
గట్టి గంధపుష్పాక్షతలచేతను ధూపదీపనైవేద్యములచేతను నానావిధోప
చారములచేతను నయిదేసి ప్రదక్షిణనమస్కారములచేతను యథావిధిగా
లక్ష్మీనారాయణులను పూజించి ఆరాత్రియందు పురాణశ్రవణాదులచేత
జాగరణము చేయుచు మఱునాడు ప్రాతఃకాలంబున నదియందు స్నాన
ముచేసి యింటికివచ్చి సావధానమనస్కుడై పునఃపూజచేసి శాస్త్రజ్ఞుం
డును కుటుంబముగలవాడును సుస్వభావుండును శాంతుండును నగు ఆచా
ర్యునకు ప్రతిమాదానముచేసి, ఇద్దరుసువాసినులను, పదియైదుగురుబ్రాహ్మ
ణులను వస్త్రాలంకారభోజనాదులచేత సంతుష్టులంగావించి విడువవచ్చి

ద్యుంచెడు బ్రాహ్మణుల భుజియింపజేసి యా వెనుక బంధువులతోగూడ తానును భోజనముచేయవలసినది, ఈ ప్రకారము ధనలుబ్ధులుగా వారివారి శక్త్యనుసారముగా వ్రతోద్యాపనముజేయవలసినది, ఎవరైతేఉద్యాపనము జేయకున్నారో వారు పురుగై పుట్టుదురు, ఈరీతిగా సర్వాభీష్టప్రదమైన యీ వ్రతము నాచరించువారికి భుక్తిముక్తులు నిస్సంశయముగాగలుగును,

శ్లో॥ ఇత్యుక్త్వాథ మహాలక్ష్మీ రంతర్ధానంయయౌతదా। ఏవంక్రమేణసా కన్యా కృత్వావ్రతమనుత్తమం। ఇహభుక్త్వాధికసుఖం మంతేస్వర్గంజగామహ। యేపఠంతిదమాఖ్యానం శృణ్వంతిశ్రద్ధయాన్వితాః। తేసర్వేపాపనిర్ముక్తా యాస్యంతిపరమాంగతిం॥ టీ ఈ ప్రకారముగా లక్ష్మీదేవి ఆ స్త్రీకి వ్రతక్రమమునుదెలియజేసి అంతర్ధానమైపోయెను, ఆ స్త్రీయును ఆ క్రమంబుననే ఈ వ్రతమును ఆచరించి భూలోకమందు సకలసౌఖ్యంబుల ననుభవింపుచుండి యంత్యకాలంబున స్వర్గమును బొందెను, ఈ కథను శ్రద్ధాయుక్తులై చదువువారును వినువారును సకలపాపవిముక్తులై యుత్తమగతినిపొందుదురు. ఇతిభవిష్యోత్తరపురాణే, మథనద్వాదశీ వ్రతకల్పస్సంపూర్ణః.

శుభమస్తు.

కేదారేశ్వరవ్రతకల్పారంభః.

శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్ణంచతుర్భుజం।
ప్రసన్నవదనంధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥

ప్రారిప్సమాణస్యకర్మణః నిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య। షోడశోపచారైఃగణాధిపతి పూజాం కుర్యాత్॥

శుభతిథౌ, శోభనేముహూర్తే. ఆద్యబ్రహ్మణః, ద్వితీయపరార్థే, శ్వేతవరాహకల్పే, వైవస్వతమన్వంతరే, కలియుగే, ప్రథమపాదే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే, అస్మిన్వర్తమానే, వ్యావహారికచాంద్రమానేన, ప్రభవాదిషష్టిసంవత్సరాణాం, మధ్యే, సంవత్సరే,దక్షిణాయనే, శరదృతౌ, ఆశ్వయుజమాసే, కృష్ణపక్షే, శుభతిథౌ. వాసరయుక్తాయాం, శుభ

నక్షత్ర శుభయోగ శుభకరణాద్యనేక గుణవిశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ, అస్మాకం సహకుటుంబానాం క్షేమస్థైర్యవిజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షచతుర్విధపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, ఇష్టకామ్యార్థసిద్ధ్యర్థం, సత్సంతానసౌభాగ్యశుభఫలావాప్త్యర్థం, వర్షేవర్షే ప్రయుక్త కేదారేశ్వర ముద్దిశ్య కేదారేశ్వరప్రీత్యర్థం, భవిష్యోత్తరపురాణకల్పోక్త ప్రకారేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం కరిష్యే, తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే, కలశం గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య కలశస్యోపరిహస్తం నిధాయ ॥ శ్లో ॥ కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్రస్సమాశ్రితః । మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మా మధ్యే మాతృగణాస్స్మృతాః । కుక్షౌ తు సాగరాస్సర్వే కలశాంబుసమాశ్రితాః । ఆయాంతు దేవపూజార్థం దురితక్షయకారకాః । గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి । నర్మదే సింధు కావేరి జలేస్మిన్ సన్నిధిం కురు । ఏవం కలశపూజాం కృత్వా తతః కేదారేశ్వర పూజామారభేత్ ॥



శూలం డమరుకం చైవ దధానం హస్తయుగ్మకే । కేదారదేవమీశానం ధ్యాయేత్ త్రిపురఘాతినం ॥ ధ్యానం ॥ కైలాసశిఖరే రమ్యే పార్వత్యా సహితప్రభో । ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ మద్భక్త్యా చంద్రశేఖర ॥ ఆవాహనం ॥ సురాసురశిరోరత్న ప్రదీపితపదాంబుజ । కేదారదేవ మద్దత్త మాసనం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ఆసనం సమర్పయామి ॥ గంగాధర నమస్తేస్తు త్రిలోచన వృషధ్వజ । మౌక్తికాసనసంస్థాయ కేదారాయ నమో నమః ॥ పాద్యం సమర్పయామి ॥ అర్ఘ్యం గృహాణ భగవన్ భక్త్యా దత్తం మహేశ్వర ॥ ప్రయచ్ఛ మే మనస్తుష్టం భక్తానామిష్టదాయక ॥ అర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥ మునిభిర్నారదప్రఖ్యైర్నిత్యమాఖ్యాతవైభవ । కేదారదేవ భగవన్ గృహాణాచమనం విభో ॥ ఆచమనం సమర్పయామి ॥ కేదారదేవ భగవన్ సర్వలోకేశ్వర ప్రభో । మధుపర్కం ప్రదాస్యామి గృహాణ త్వం శుభేనవై ॥ మధుపర్కం ॥ స్నానం పంచామృతం దేవ శ్రితశుద్ధోదకైరపి । గృహాణ గౌరీరమణ త్వద్భక్తేన మయార్పితమ్ ॥ పంచామృతస్నానం సమర్పయామి ॥ నదీజలసమాయుక్తం మయాదత్తమనుత్తమం । స్నానం స్వీకురు దేవేశ సదాశివ నమోస్తు తే ॥ శుద్ధోదకస్నానం ॥ వస్త్రయుగ్మం సదాశుభ్రం మనోహరమిదం శుభం । దదామి దేవ దేవేశ భక్త్యేదం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి ॥ స్వర్ణయజ్ఞోపవీతం చ కాంచనం చోత్తరీయకం । రుద్రాక్షమాలయా యుక్తం దదామి స్వీకురు ప్రభో । యజ్ఞోపవీతం ॥ సమస్తగంధద్రవ్యాణాం దేవత్వమసి

న్న భూః । భక్త్యా సమర్పితం ప్రీత్యా మయా గంధాది గృహ్యతాం ॥ గంధాంత్సమర్పయామి ॥ అక్షతోఽసి స్వభావేన భక్తానామక్షతం పరం । దదాసి నాథ మద్దత్తైరక్షతైః ప్రీయతాం భవాన్ ॥ అక్షతాన్ ॥ కల్పవృక్ష ప్రసూనైస్త్వం పూర్వైరభ్యర్చితః సురైః । కుంకుమైః పార్థివైరేభిరిదానీమర్చ్యతాం మయా ॥ పుష్పాణి ॥ తత ఇంద్రాదిలోకపాలపూజాం కుర్యాత్ । శివస్య దక్షిణేభాగే బ్రహ్మణే నమః ॥ ఉత్తరభాగే విష్ణవే నమః । మధ్యే కేదారేశ్వరాయ నమః ॥ అథాంగపూజా । మహేశ్వరాయ నమః । పాదౌ పూజయామి । ఈశ్వరాయ నమః । జంఘే పూజయామి ॥ కామరూపాయ నమః ॥ జానునీ పూజయామి । హరాయ నమః ॥ ఊరూ పూజయామి । త్రిపురాంతకాయ నమః । గుహ్యం పూజయామి । భవాయ నమః । కటిం ॥ గంగాధరాయ నమః ॥ నాభిం పూజయామి ॥ మహాదేవాయ నమః ॥ ఉదరం పూజయామి ॥ పశుపతయే నమః । హృదయం పూజయామి । పినాకినే నమః ॥ హస్తాన్ పూజయామి । శివాయ నమః । భుజౌ పూజయామి ॥ శితికంఠాయ నమః ॥ కంఠం పూజయామి । విరూపాక్షాయ నమః ॥ ముఖం పూజయామి । త్రినేత్రాయ నమః । నేత్రాణి పూజయామి । రుద్రాయ నమః । లలాటం పూజయామి ॥ శర్వాయ నమః ॥ శిరః పూజయామి ॥ చంద్రమౌళయే నమః । మౌళిం పూజయామి । పశుపతయే నమః । సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

—※—

శివాష్టోత్తరశతనామపూజా.

ఓం శివాయ నమః.	౧	విష్ణువల్లభాయ నమః.	౧౩
ఓం మహేశ్వరాయ నమః.	౨	శిపివిష్టాయ నమః.	౧౪
శంభవే నమః	౩	అంబికానాథాయ నమః.	౧౫
పినాకినే నమః.	౪	శ్రీకంఠాయ నమః.	౧౬
శశిశేఖరాయ నమః.	౫	భక్తవత్సలాయ నమః.	౧౭
వామదేవాయ నమః-	౬	భవాయ నమః.	౧౮
విరూపాక్షాయ నమః.	౭	శర్వాయ నమః.	౧౯
కపర్దినే నమః.	౮	త్రిలోకేశాయ నమః.	౨౦
నీలలోహితాయ నమః.	౯	శితికంఠాయ నమః.	౨౧
శంకరాయ నమః.	౧౦	శివాప్రియాయ నమః.	౨౨
శూలపాణయే నమః.	౧౧	ఉగ్రాయ నమః.	౨౩
ఖట్వాంగినే నమః.	౧౨	కపాలినే నమః.	౨౪

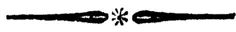
కామారయేనమః ౨౫
అంధకాసురసూదనాయనమః ౨౬
గంగాధరాయనమః ౨౭
లలాటాక్షాయనమః ౨౮
కాలకాలాయనమః ౨౯
కృపానిధయేనమః ౩౦
భీమాయనమః ౩౧
పరశుహస్తాయనమః ౩౨
మృగపాణయేనమః ౩౩
జటాధరాయనమః ౩౪
కైలాసవాసినేనమః ౩౫
కవచినేనమః ౩౬
కఠోరాయనమః ౩౭
త్రిపురాంతకాయనమః ౩౮
వృషాంకాయనమః ౩౯
వృషభారూఢాయనమః ౪౦
భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయనమః ౪౧
సామప్రియాయనమః ౪౨
స్వరమయాయనమః ౪౩
త్రయీమూర్తయేనమః ౪౪
అనీశ్వరాయనమః ౪౫
సర్వజ్ఞాయనమః ౪౬
పరమాత్మనేనమః ౪౭
సోమసూర్యాగ్నిలోచనాయ ౪౮
హవిషేనమః ౪౯
యజ్ఞమయాయనమః ౫౦
సోమాయనమః ౫౧
పంచవక్త్రాయనమః ౫౨
సదాశివాయనమః ౫౩
విశ్వేశ్వరాయనమః ౫౪
వీరభద్రాయనమః ౫౫
గణనాథాయనమః ౫౬
ప్రజాపతయేనమః ౫౭
హిరణ్యరేతసేనమః ౫౮
దుర్ధర్షాయనమః ౫౯
గిరిశాయనమః ౬౦
గిరీశాయనమః ౬౧
అనఘాయనమః ౬౨
భుజంగభూషణాయనమః ౬౩
భర్గాయనమః ౬౪
గిరిధన్వినేనమః ౬౫
గిరిప్రియాయనమః ౬౬
కృత్తివాససేనమః ౬౭
పురారాతయేనమః ౬౮
భగవతేనమః ౬౯
ప్రమథాధిపాయనమః ౭౦
మృత్యుంజయాయనమః ౭౧
సూక్ష్మతనవేనమః ౭౨
జగద్వ్యాపినేనమః ౭౩
జగద్గురవేనమః ౭౪
వ్యోమకేశాయనమః ౭౫
మహాసేనజనకాయనమః ౭౬
చారువిక్రమాయన.... ౭౭
రుద్రాయనమః ౭౮
భూతపతయేనమః ౭౯
స్థాణవేనమః ౮౦
అహిర్బుధ్న్యాయనమః ౮౧
దిగంబరాయనమః ౮౨
అష్టమూర్తయేనమః ౮౩
అనేకాత్మనేనమః ౮౪
సాత్త్వికాయనమః ౮౫
శుద్ధవిగ్రహాయనమః ౮౬

శాశ్వతాయనమః. ౮౭
ఖండపరశవేనమః. ౮౮
అజాయనమః. ౮౯
పాశవిమోచకాయనమః ౯౦
మృడాయనమః. ౯౧
పశుపతయేనమః. ౯౨
దేవాయనమః. ౯౩
మహాదేవాయనమః. ౯౪
అవ్యయాయనమః ౯౫
ప్రభవేనమః. ౯౬
పూషదంతభిదేనమః. ౯౭
అవ్యగ్రాయనమః. ౯౮
దక్షాధ్వరహరాయనమః. ౯౯
హరాయనమః. ౧౦౦
భగనేత్రభిదేనమః. ౧౦౧
అవ్యక్తాయనమః. ౧౦౨
సహస్రాక్షాయనమః. ౧౦౩
సహస్రపదేనమః. ౧౦౪
అపవర్గప్రదాయనమః. ౧౦౫
అనంతాయనమః. ౧౦౬
తారకాయనమః. ౧౦౭
పరమేశ్వరాయనమః. ౧౦౮

శ్రీకేదారేశ్వరస్వామినే నమః, నానావిధపరిమళ పుష్పాణి పూజయామి ॥ అథసూత్రగ్రంథిపూజా ॥ శివాయనమః, ప్రథమగ్రంధిం పూజయామి ॥ శాంతాయనమః, ద్వితీయగ్రంధింపూజయామి ॥ మహాదేవాయనమః, తృతీయగ్రంధింపూజయామి ॥ వృషభధ్వజాయనమః, చతుర్థగ్రథిం పూజయామి ॥ గౌరీశాయనమః, పంచమగ్రంధిం ॥ రుద్రాయనమః, షష్ఠగ్రంథిం ॥ పశుపతయేనమః, సప్తమగ్రథింపూజయామి ॥ భీమాయనమః, అష్టమగ్రంథిం పూజయామి ॥ త్ర్యంబకాయ నమః ॥ నవమగ్రంథిం పూజయామి ॥ నీలలోహితాయనమః, దశమగ్రంథిం పూజయామి ॥ హరాయనమః, ఏకాదశగ్రంధింపూజయామి ॥ స్మరహరాయనమః ద్వాదశగ్రంథిం పూజయామి ॥ భగాయనమః, త్రయోదశగ్రంథిం పూజయామి ॥ శంభవే నమః, చతుర్దశగ్రంథింపూజయామి ॥ శర్వాయనమః, పంచదశగ్రంథిం పూజయామి ॥ సదాశివాయ నమః, షోడశగ్రంథిం పూజయామి ॥ ఈశ్వరాయనమః, సప్తదశగ్రంథిం ॥ ఉగ్రాయనమః, అష్టాదశ గ్రంథిం ॥ శ్రీకంఠాయనమః, ఏకోనవింశతిగ్రంథిం, నీలకంఠాయనమః, వింశ గ్రంధిం ॥ మృత్యుంజయాయ నమః, ఏకవింశతిగ్రంథిం పూజయామి ॥ శ్లో ॥ దశాంగం ధూపముఖ్యంచహ్యంగారవినివేశితం । ధూపంసుగంధైరుత్పన్నంత్వాంప్రీణయతుశంకర ॥ ధూపం ॥ యోగినాంహృదయేష్వేవజ్ఞాన దీపాంకురోహ్యసి దాహ్యదీపోమయాదత్తో గృహ్యతాంభక్తగౌరవాత్ ॥ దీపం ॥ త్రైలోక్యమపినైవేద్యంనతేతృప్తిస్తథాబహిః। నైవేద్యంభక్తవాత్సల్యాద్గృహ్యతాం త్ర్యంబకత్వయా ॥ నైవేద్యం ॥ నిత్యానందస్వరూపస్త్వం యోగిహృత్క

పళేస్థితం । గృహాణభక్త్యామద్దత్తంతాంబూలంప్రతిగృహ్యతాం ॥ తాంబూ
లం ॥ అర్ఘ్యంగృహాణభగవన్భక్త్యాదత్తంమహేశ్వర । ప్రయచ్ఛమేమన
స్తుష్టింభక్తానామిష్టదాయక । పునరర్ఘ్యం ॥ కర్పూరంచంద్రసంకాశంజ్యో
తిస్సూర్యమివోదితం ॥ భక్త్యాదాస్యామికర్పూరనీరాజనమిదంశివ ॥ నీరా
జనం ॥ భూతేశభువనాధీశసర్వదేవాదిపూజిత । ప్రదక్షిణంకరోమిత్వాంవ్ర
తంమేసఫలంకురు ॥ ప్రదక్షిణం ॥ హరశంభోమహాదేవవిశ్వేశామరవల్లభ ।
శివశంకరసర్వాత్మన్నీలకంఠనమోస్తుతే ॥ నమస్కారం ॥ అభీష్టసిద్ధిం కురు
మేశివావ్యయమహేశ్వర । భక్తానామిష్టదానార్థం మూర్తీకృతకళేబర ॥
ప్రార్థనా ॥ కేదారదేవదేవేశభగవన్నంబికాపతే । ఏకవింశద్దినేతస్మిన్
సూత్రంగృహ్ణామ్యహంప్రభో ॥ సూత్రగ్రహణం ॥ ఆయుశ్చ విద్యాంచత
థాసుఖంచసౌభాగ్యవృద్ధిం కురుదేవదేవ । సంసారఘోరాంబునిధౌ నిమ
గ్నంమాంరక్షకేదార నమోనమస్తే ॥ దోరబంధనం ॥ కేదారఃప్రతిగృహ్ణాతి
కేదారోవైదదాతిచ । కేదారస్తారకస్త్వాభ్యాం కేదారాయనమోనమః ॥
ఉపాయనదానం ॥ కేదారప్రతిమాయస్మాదాజ్యసౌభాగ్యవర్ధనీ ॥ తస్మా
దస్యాఃప్రదానేనమమాస్తుశ్రీరచంచలా ॥ ఇతిప్రతిమాదానమంత్రః ॥

ఇతిపూజావిధానం సంపూర్ణం.



అథకథా.

సూతఉవాచ ॥ యస్యప్రసాదాద్భువనంత్రియతేసచరాచరం । తం
ప్రణమ్యమహాదేవంభగవంతముమాపతిం ॥ కేదారవ్రతమాహాత్మ్యంసర్వ
కల్యాణకారణం ॥ ప్రవక్ష్యామి జగద్భర్త్రా మునిభిశ్చ పూజితం ॥ ౨ ॥
కృతంశంకరదేహార్ధం దేవ్యాయద్వ్రతచర్యయా । యద్వ్రతంచరతాం
లోకేసంభవంతి విభూతయః ॥ 3 ॥ ఆరోగ్యమాయుఃకీర్తిశ్చ వర్ధంతేశ్వ
ర్యతామిదం । ఏకవింశతివారాన్యశ్చరత్యేతద్వ్రతోత్తమం ॥ ౪ ॥ ఇహాము
త్రచకల్యాణంవిందతిధ్రువముత్తమం । వ్రతంసమాచరన్మర్త్యః సౌభాగ్యం
లభతేమేవచ ॥ ౫ ॥ ఆయుశ్శ్రియంచలభతేశివలోకేమహీయతే । తస్మా
ద్విజోవారాజావావైశ్యోవాశూద్రఏవవా ॥ ౬ ॥ యేచాప్యన్యే నరాః
స్సంయతాః వ్రతముత్తమమ్ ॥ అస్తిపూర్వోత్తరేభాగేపృథివ్యాంధరణీ
ధః ॥ ౭ ॥ కైలాసఇతివిఖ్యాతశ్శ్రీమాన్లోకనమస్కృతః । రాజితైర్వివి
ధైశ్శృంగైస్సర్వరత్నవిచిత్రితైః ॥ ౮ ॥ తటద్గణసమాకీర్ణైర్నిర్ఝరద్భి
రలంకృతైః ॥ నానాద్రుమలతాకీర్ణైర్నానాపుష్పఫలైర్యుతైః ॥ ౯ ॥ నానా

విహఙ్గసంఘుష్టైర్నానానిర్ఝరసంకులైః । సాలైస్తమాలైస్తిలకైర్హిం
తాళైర్వకుళైరపి । ౧౦ ॥ అశోకైః కరకైర్నింబైశ్చందనైర్దేవదారుభిః ।
నారికేళామ్రపనసపున్నాగచంపకైః ॥ ౧౧ ॥ ఏతైశ్చాన్యైశ్చతరు
భిశ్శోభితః పుణ్యకాననైః । ఏతస్య శిఖరే రమ్యే యోగిబృందనిషేవితే ॥ ౧౨ ॥
యక్షకిన్నరగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరైర్వృతే । సమాతసలివిశ్వాత్మా పినాకిప్ర
మథైర్వృతః । ౧౩ ॥ అంబికా సహితశ్శ్రీమాన్ సర్వదేవ నమస్కృతః ।
ఏకదా తన్య పర్వంతే రుద్రాణీసహితశ్శివః । ౧౪ ॥ తథా ప్రకుర్వన్ వసతింసు
రాణాం దర్శనం దదౌ । అగ్నిర్వాయుస్తథాదిత్యశ్చంద్రమాస్సహతారకః ।
౧౫ ॥ బ్రహ్మాదయో వసిష్ఠాద్యాస్తే సర్వే తం సిషేవిరే । రంభా తిలోత్తమా చై
స్పహాజన్యా చ మేనకా । ౧౬ । యాశ్చాన్యా దేవవనితాః పరితస్తు పినా
కినం । మాతరశ్చండికాద్యాశ్చ కార్తికేయో గజాననః ॥ ౧౭ ॥ నంద్యా
దయో దేవగణాస్సారూప్య సహితాస్థితాః । ఏవం ప్రవర్తమానాయాం
సభాయాం రుద్రసన్నిధౌ । ౧౮ ॥ నారద ప్రముఖాస్తత్ర గాయకాస్తే నవ్రచ
ణాః । తేషాం ప్రవృత్తే మధురే గీతే సర్వమనోహరే । ౧౯ । వాదిత్ర
గోసంయుక్తాన నృతుశ్చాప్సరో గణాః । తాసామప్సరసాం మధ్యే రంభా
సర్వాంగసుందరీ ॥ ౨౦ । మధురం లాస్యమకరోత్సర్వగీర్వాణసమ్మతం । తత్ర
భృంగిరిటిర్నామ సమయే శివసమ్మతం ॥ ౨౧ ॥ అద్భుతం వికటం నృత్తమకరో
ద్ధరసన్నిధౌ । తత్ర ప్రవర్తతే హాసస్సురాణాం శివయోః పురః ॥ ౨౨ ॥ మహా
కలకలశ్చాసీద్గిరికందరపూరణః । ఏవం ప్రహసనాంతే తు శ్రీమాన్ సర్వేశ్వరో
బ్రవీత్ ॥ ౨౩ ॥ సాధు భృంగిరిటే సమ్యక్కృతం ప్రహసనం త్వయా । ఇత్యు
క్త్వా భగవాంస్తస్మై ప్రసాదమకరోద్విభుః ॥ ౨౪ ॥ హరప్రసాదాత్సప్రీత
స్సురైశ్చ సుబహూకృతః । హరం ప్రదక్షిణీకుర్వన్ వినా దేవీం సమాహితః
౨౫ ॥ ప్రణామమకరోత్తస్మై వినయేన సమన్వితః । తతో దేవ్యబ్రవీద్వాక్య
దేవముద్వీక్ష్య హస్మితా । ౨౬ ॥ మద్భాగం పరిహృత్యాయ సౌకృతవాం
త్ప్రదక్షిణమ్ । ప్రణామస్యాకృతేరస్య కారణం పరమేశ్వర ॥ ౨౭ ॥ బ్రూహి
మేతత్త్వతస్సర్వం శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే । తయైవముక్తో భగవాన్
బభాషే శశిశేఖరః ॥ ౨౮ ॥ యోగినోనన్యమంత్వాం పరమార్థవిదః ప్రియే
యే భజంతి ప్రియే త్వాం తు తేషాం నాస్తి ప్రయోజనం । ౨౯ ॥ ఇత్యుక్తా స
మహేశేన తత్యాజ ప్రియమీశ్వరీ । శక్త్యా వినాకృతస్సోపి తత్యాజ గస్త్విషమాం
గభృత్ । ౩౦ । అంబాత్యగస్థి శేషాసౌ నిస్సారా వికటాకవత్ । తతస్తు దే
కుపితాం దేవతాభిః ప్రసాదితా । ౩౧ ॥ జగామ సు కాళేశలాసం వతసేగ

తమాశ్రమం సింహైర్నాగైశ్చ శార్దూలైర్హరిణైశ్చ నిషేవితం ॥ ౩౨ ॥
పన్నగైర్గరుడైశ్చాపి విముక్తాన్యోన్యమత్సరైః । నానాద్రుమలతాకీర్ణం
సేవితం పరమర్షిభిః ॥ ౩౩ ॥ సర్వలోకప్రియకరం సర్వకామఫలప్రదం ।
జ్ఞాతమోపి మహాతేజాస్సమిత్కుశఫలాని చ ॥ ౩౪ ॥ వన్యాని హర్తుమగమద్యో
గ్యాని వనాద్బాహ్యత్యనిగతః । మునిస్తు స్వాశ్రమాభ్యాసే శోభాముద్వీక్ష్య
విస్మితః ॥ ౩౫ ॥ కిమిదం తాపసారణ్యమిదానీం శోభతే భృశమ్ । ఇతి చింతా
సమావిష్టో వివేశ స్వాశ్రమం మునిః ॥ ౩౬ ॥ ప్రవిశ్య పద్మపత్రాక్షీం భవానీం
వీక్ష్య భూషితాం । సోపృచ్ఛదభిపూజ్యైనాం తత్రాగమనకారణమ్ ॥
౩౭ ॥ పృష్టా చ మునినా దేవీ స్వవిషాదస్య కారణం । ఉక్త్వా చ సుఖమాసీనం ప్ర
ణమ్య పునరబ్రవీత్ ॥ ౩౮ ॥ భగవన్ హరదేహార్ధం యాదృశే నాప్త
మయా । తాదృశం మే వ్రతం బ్రూహి యద్భవేద్యోగిసంమతం ॥ ౩౯ ॥
తచ్ఛ్రుత్వాథ మహాతేజా భవాన్యా వాక్యమీరితం । సమీక్ష్య సర్వశాస్త్రాణి
పురాణాని చ సర్వశః ॥ ౪౦ ॥ అభీష్టవరదం చైవ శ్రీమత్కేదారనామకం । ఆచ
చక్షే మునివరో భవాన్యై సువ్రతం మహత్ ॥ ౪౧ ॥ ఆపృష్టా చాబ్రవీద్వా
క్యం వ్రతస్యాస్య విధిక్రమః । కథం కథయ తం దేవ యథాశాస్త్రప్రచోదితమ్ ॥
౪౨ ॥ ఏవం బ్రువాణాం తాం దేవీమువాచ మునిపుంగవః । మాసి భాద్రపదేష్ట
మ్యాం శుక్లపక్షే సమాహితః ॥ ౪౩ ॥ క్షౌమైః కార్పాసకైర్వాపి యథారుచి
సుశోభనైః । హస్తే బద్ధ్వా ప్రతిసరం హ్యేకవింశతితంతుభిః ॥ ౪౪ ॥ ఉపో
ష్య రజనీం తాం తు కృత్వా బ్రాహ్మణభోజనం । తదారభ్య ప్రకర్తవ్యం మహా
వాస్యావధి వ్రతం ॥ ౪౫ ॥ నిత్యం ప్రాతస్సముత్థాయ కృత్వా పూజాం ప్రయ
త్నతః । కేదారదేవపూజాం తు కుర్యాదపి విశేషతః ॥ ౪౬ ॥ శుచి క్షేత్రే శుచిదే
శే తు ధాన్యరాశిం నిధాయ చ । తస్యోపరి నిధాయాథ పూర్ణకుంభం సుశో
భనం ॥ ౪౭ ॥ సంవేష్ట్య సూత్రజాలైశ్చ హ్యేకవింశతిసంఖ్యకైః । క్షౌమే
నవాథవా తేన కార్పాసేనాపి వేష్టయేత్ ॥ ౪౮ ॥ నవరత్నాని వా తస్మిన్
సువర్ణం వా తథా ఫలం । నిధాయ గంధపుష్పాద్యైరర్చయిత్వా యథావిధి ॥
౪౯ ॥ త్రిసప్తసంఖ్యకాన్ దేవి బ్రాహ్మణాన్ వేదపారగాన్ । సమాహూయ
ప్రతిష్ఠాప్య పాదశౌచం విధాయ చ ॥ ౫౦ ॥ పూజయేదథ తాన్ సర్వాన్ పురో
హితపురస్సరాన్ । తతః కేదారదేవస్య కుర్యాదావాహనం పునః ॥ ౫౧ ॥
ఆవాహ్య దేవం తత్రైవ ప్రతిష్ఠాప్య యథావిధి । చందనాగరుకర్పూరకస్తూరి
కుంకుమాదికాన్ ॥ ౫౨ ॥ గంధాంశ్చ వివిధాన్ దేవి పుష్పాణి వివిధాని చ ।
తాంబూలాని విచిత్రాణి వాసాంసి చ నివేదయేత్ ॥ ౫౩ ॥ ధూపైర్దీపైః

విధివద్ధూపదీపాదిభిశ్శివం । గోధూమపిష్టసంక్లృప్తానేకవింశతిసంఖ్యకాన్ ॥
౫౪ ॥ అపూపాన్ సుఘృష్టమన్నంచ పాయసం గుడసంయుతం । దధ్యాజ్యమధు
సంయుక్తమన్నైశ్చ వ్యంజనైర్యుతం ॥ ౫౫ ॥ ఫలైరన్యైశ్చ సంపూర్ణం కదళీఫల
సామగ్రిభిః । సర్వాన్ని వేద్య దేవాయ కృత్వాదాచమనీయకం ॥ ౫౬ ॥ తాం
బూలంచ నివేద్యాథ స్తోత్రం కుర్యాద్యథేప్సితం । కృత్వా దేవస్య పూజాం చ
దేవి కేదారనాయకం ॥ ౫౭ ॥ యథాశక్తి సువర్ణాదిబ్రాహ్మణేభ్యః ప్రదా
య చ । వ్రతం సమాప్య విధివత్ప్రీణయస్వ త్రిలోచనం ॥ ౫౮ ॥ ఇత్యాచచ
క్షే మునిరవ్యథా ర్వా తద్వ్రతైః ప్రీషితా । తతః ప్రీతో మహాదేవస్సర్వతే వగణై
స్సహ । ఆగత్య స్వశరీరార్ధం భవత్యై దాస్యతి స్వయం ॥ ౫౯ ॥ ఏతద్వ్ర
తం సుప్రీత్యా కృత్వా గౌతమభాషితం । యథానిర్దిష్టమృషిణా తథా సర్వం
సమాచరత్ ॥ ౬౦ ॥ తతః ప్రీతమనా భూత్వా భగవాన్ వృషభధ్వజః ।
గత్వా దేవగణైస్సార్ధం స్వదేహార్ధం దదౌ హరః ॥ ౬౧ ॥ తతో భవానీ సు
ప్రీతా శంకరార్ధం సమేత్య చ । దేవం ప్రసాదయామాస లోకానాం హిత
కామ్యయా ॥ ౬౨ ॥ దేవప్రసాదాత్తే లోకే చరంత్వేతద్వ్రతం జనాః । పూ
యిత్వా ప్రార్థనాయాం తే బుద్ధ్వా తత్స్వర్గం సమవాప్నుయాత్ ॥ ౬౩ ॥ ఇతి ప్రసా
దితో దేవ్యా భగవానంబికాసఖః । తథేత్యుక్త్వా సురగణైస్తత్రైవాంతర
ధీయత ॥ ౬౪ ॥ తత్రశ్చిత్రాంగదో నామ గంధర్వశ్శివభక్తిమాన్ । వ్రతచ
ర్యాక్రమం లేభే నందికేశ్వరపార్శ్వతః ॥ ౬౫ ॥ మనుష్యవిషయం ప్రాప్య వ్రత
మేతద్విశాంవ్యహం । ఏవం స తు వినిశ్చిత్య జగామోజ్జయినీం పురీం ॥ ౬౬ ॥
వజ్రదంతాయ విధివద్దౌరాజ్ఞే వ్రతం సుధీః । వ్రతమేతన్మనుష్యాయ సమిహో
న భవత్ప్రభుః ॥ ౬౭ ॥ అథాభూతాం వైశ్యసుతే తస్యాం చ పురి కన్యకే । ఏకాం
పుణ్యవతీం ప్రాహురన్యాం భాగ్యవతీం విదుః ॥ ౬౮ ॥ తే కన్యే పితరం ప్రాప్య
బభాషాతే ప్రియం వచః । మహత్కేదారదేవస్య వ్రతం కర్తుం ప్రసీదనౌ ॥
౬౯ ॥ తాభ్యామేవం నిగదితే పితేత్థం వాక్యమబ్రవీత్ । వత్సే బ్రూతం దరి
ద్రోహం కథమాసాద్య తే మయా ॥ ౭౦ ॥ సామగ్రీ చాస్య నాస్త్యేవ యువా
భ్యాం తద్విముచ్యతాం । ఇతి పిత్రా సమాదిష్టే కన్యే పునరవోచతాం ॥ ౭౧ ॥
అనుజ్ఞాతే త్వయా తాత కర్తుముచ్చావసువ్రత । త్వదనుజ్ఞైవ నియతమావ
యోః పరమం ధనం ॥ ౭౨ ॥ ఇత్యుక్త్వా తేన వైశ్యేన కృతాజ్ఞే అథ కన్యకే ।
కస్మింశ్చిద్రుచిరే దేశే వటవృక్షసమాశ్రితే ॥ ౭౩ ॥ లబ్ధ్వా ప్రతిసరం తత్ర చ క్రి
తేఽర్చాం యథావిధి । ఏతయోర్భక్తిశీలేన తత్సామగ్రీం దదౌ హరః ॥ ౭౪ ॥
వ్రతచర్యాం సమాసాద్య ప్రీతే వై చక్రతుర్వ్రతం । తతః ప్రీతో మహాదేవ

స్సాంబస్సన్నిహితో౽భవత్ ॥ ౭౫ ॥ తతయోః కన్యయోః ప్రీతో రూపవత్యవర
సాందరా । అనంతమాయురైశ్వర్యం దత్వాస్సాంతర్హితో౽భవత్ ॥ ౭౬
అథపుణ్యవతీంవవ్రే రాజావ్యుజ్జయినీపతిః । అపరాంచోళ భూపాలోవ
వ్రే భాగ్యవతీంతథా ॥ ౭౭ ॥ దత్వాత్త జేతదావైశ్యస్సమృద్ధో౽న్వవసత్సు
ఖమ్ । సామ్రాజ్య సంపదంప్రాప్య పుత్రాంల్లబ్ధ్వా మహాజనః ॥ ౭౮ ॥
తేసుతేపితరంహృష్టంచక్రుతేమాతరంచతా । అథభాగ్యవతీకామమైశ్వర్య
మదమోహితా ॥ ౭౯ ॥ కాలేగతేబహుతిథేవ్రతమేతన్ముమోచసా । సౌభా
గ్యహీనాపుత్రేణసహభర్తానివాసితా ॥ ౮౦ ॥ వనసంచార ఖిన్నాహిజ
గామళోబరాలయం । తతఃపుత్రంసమాహూయవాక్యమేతదువాచసా ॥ ౮౧ ॥
ఉజ్జయిన్యాంమమస్వసారమ్యోజ్యేష్ఠాముజ్జయినీపతిః । తాందృష్ట్వా ధనమాదాయ
శీఘ్రమాగచ్ఛపుత్రక ॥ ౮౨ ॥ ఇతిమాతుర్వచఃశ్రుత్వాజగామోజ్జయినీం
పురీం ॥ ౮౩ ॥ గత్వానివేదయామాసపుణ్యవత్యైసపుత్రకః । మాతుర్వివా
సతంగాజ్యాద్వనవాసంచదుస్సహం ॥ ౮౪ ॥ తతఃపుణ్యవతీశ్రుత్వాదదౌ
తస్మైమహద్ధనం । ధనమాదాయసుప్రీతః ప్రయయౌమాతరంప్రతి ॥ ౮౫ ॥
గచ్ఛన్మార్గేహృతస్సోభూద్దేవేనాదృశ్యరూపిణా । పునర్గత్వాభగినీగృ
హం గచ్ఛతేస్తస్యతద్ధనం ॥ ౮౬ ॥ జహారేశో౽జనాద్దైనంనితరాం దీనమా
ననమ్ । గచ్ఛభాగ్యమహేపుత్రమావిషాదంవృథాకృథాః ॥ ౮౭ ॥ అయోగ్యం
భవతో౽ప్యేత ద్వ్రతంమేదరతాంధనం । ఇతిశ్రుత్వావచస్తస్యాః కిమేతదితివి
స్మితః ॥ ౮౮ ॥ పుణ్యవత్యైజగాదైతత్పునర్గత్వాసుతస్తదా । సాతద్వి
జ్ఞాయనిపుణాః కారయామాసతద్వ్రతం ॥ ౮౯ ॥ భగిన్యాచయథాపూర్వం
క్రియతామిత్యువాచహ । వ్రతాంతేధనమాహృత్యగచ్ఛన్పూర్వహృతం
ధనం ॥ ౯౦ ॥ సప్రాప్యతత్రదేకాంతేప్రీతఃస్థిత్వామహానిశం । ఆదాయమ
హాంతంసేనాంగజాశ్వరథసంకులాం ॥ ౯౧ ॥ జగామ కాంచీనగరంపిత్రా
ప్రత్యుద్గతో౽బలీ । తామాప్యపిత్రాచసహితశ్చిరకాలమవర్ధత ॥ ౯౨ ॥ తదా
ప్రభృతిమాతాచచకారవ్రతమాదరాత్ । సచచోళనృపఃప్రీతస్తదాప్రభృ
తిసద్వ్రతం ॥ ౯౩ ॥ యథోక్తేనవిధానేనయఃకరోతీప్సితంలభేత్ । ఇతివ్ర
తస్యమాహాత్మ్యంయేశృణ్వంతి పఠంతివా ॥ ౯౪ ॥ తేషామపి మహాదేవః
ప్రీతో౽భవతిసర్వదా । ఆయుష్కరంపుష్టికరంశ్రీకరంచయశస్కరం ॥ ౯౫ ॥
వ్రతమేతత్సముద్దిష్టంగౌతమేనమహాత్మనా । ఆత్మనోహితమాకాంక్షన్వ్ర
తమేతత్సమాచరేత్ ॥ ౯౬ ॥ మహతీంసంపదంప్రాప్య శివసాయుజ్యమ
శ్నుతే । ఇతిశ్రీస్కాందపురాణోక్త కేదారవ్రతకల్పస్సంపూర్ణః.

కేదారప్రతిమాయస్మాద్రాజ్య సౌభాగ్య వర్థనః। ... ప్రదానేన మమాస్తు శ్రీరచంచలా॥

ఇతి ప్రతిమాదానమంత్రః, మంగళంభవతు.

కేదారేశ్వరవ్రతకథా టీక.



ఎవ్వనియొక్క అనుగ్రహమువలన చరాచరాత్మకంబగు లోకములు సృష్టింపబడినవో అట్టి ఉమాపతియగు షడ్గుణైశ్వర్యసంపన్నుఁడైన మహాదేవునినమస్కరించి పూర్వకాలమున ఋషులచేత లోకానుగ్రహార్థముగ కొనియాడఁబడినట్టి సకలశ్రేయస్సాధకంబై యున్న కేదారేశ్వర వ్రతమాహాత్మ్యమును వచించెదనని సూతుండు చెప్పుచున్నాడు ముందే వ్రతమాచరించి పార్వతీదేవిచేత భర్తయగు శ్రీ శంకరుని శరీరార్థము పొందఁబడెనో మరియు వ్రతమనుష్ఠించువారలకు లోకమును సకలసంపదలు గలిగి యారోగ్యైశ్వర్యములు వృద్ధిఁబొందుచున్నవో యట్టి వ్రతమాహాత్మ్యమును ఎల్లవారును వినవలయు నెవ్వఁడయిన నిట్టి సర్వోత్తమంబైన వ్రతమును కల్పోక్తప్రకారంబుగ నిరువదియొక్కమారు లాచరించిన యెడల నెల్లప్పుడు నిశ్చయముగ సకలకల్యాణభాజనుండై యుండును మరియు నీ వ్రతమును మనుష్యులలో నెవ్వరైన యథాక్రమముగ నాచరించిరేనివారలు కాంతి సౌభాగ్యాదిసంపదలనుభవించి పిమ్మట శివలోకమందు మాననీయులై యుందురుగాన నీ వ్రతము ధర్మాది పురుషార్థచతుష్టయ సాధకంబగుటం జేసి, బ్రాహ్మణక్షత్రియ వైశ్యశూద్రులు మొదలైన సజ్జనులందరు దీనిం భక్తియుక్తులై నిరువమతో నాచరింపవలయును దీని మాహాత్మ్యమెట్టిదనిన పృథివియందీశాన్యభాగమున మెఱుపుగుంపులతోఁగూడియున్న శరత్కాలమేఘములంబోలుచు నిఖిలమణి విచిత్రితంబైన శిఖరముల చేతను బలుదెరంగులైన లతావిశేషముల చేతను బహువిధంబులగు పుష్పఫలాదులచేతను నానావిధములైన పక్షుల చేతను మరియు ననేకములైన కొండకాలువ చేతను వ్యాప్తంబై సాల తమాల తిలకహింతాల వకుళాశోక చందన దేవదారు నారికేళామ్రపనసపూగ పున్నాగ చంపకాదివృక్షముల చేతను నిండియుండుగాక నానాతరువిశేషముల చేత భాసిల్లునట్టి యుద్యానవనముల చేత బ్రకాశించుచు నిఖిలకల్యాణప్రదంబై సర్వజన నమస్కృతంబై కైలాసంబనిపేరొనఁగినయొక్క పర్వతశ్రేష్ఠము గలదందు షడ్గుణైశ్వర్యసంపన్నులును

కేదారేశ్వర వ్రత కథ

సహనీయులగు యోగులచేతను సిద్ధగంధర్వ కిన్నర కింపురుషాదుల చేతను సేవింపబడి మనోహరంబై యున్న యా పర్వత శిఖరమందు జగత్కర్తయైన పరమేశ్వరుడు ప్రమథగణముల చేబరివేష్టింపబడి భవానీసమేతుండై సకలదేవముని బృందములచేత నమస్కరింపబడుచుండి ప్రసన్నుడై కూర్చుండి యొక సమయంబున చతుర్ముఖాది సురులకందరికి దర్శనమిచ్చె నంత సూర్యాగ్నిపవనులు నక్షత్రయుక్తుడైన నిశాకరుండును మరియు ఇంద్రాది దేవతలును వసిష్ఠాది మహర్షులును రంభ మొదలగు దేవతాస్త్రీలును బ్రాహ్మీ మొదలగు సప్తమాతృకలును సేనానియు గణపతియును తత్సారూప్యమును బొందియున్న నందిభృంగి మొదలగు ప్రమథగణములును తన్ను పరివేష్టించి కొలుచుచుండ నిట్టి భవానీవల్లభుని యత్యద్భుతంబగు సభయందు నారదుడు మొదలగు దేవగాయకులా స్వామియనుజ్ఞవడసి గానముచేసి రట్టి రమణీయంబై శ్రావ్యంబగు గానము ప్రవర్తిల్లుచుండగా ఘృతాచీ మేనకాదులు వీణాదిచతుర్విధవాద్యములలయలతో గూడిన నృత్యమొనర్చి రప్పుడా వేల్పుబానిసెలలోపల మిగుల సొగసుకత్తెయగు రంభ నిఖిలసుర బృందముల యొక్క యుల్లములు రంజిల్లునటుల విశేష నాట్యమొనరించె, ఆ సమయంబున భృంగిరిటయని భక్తవరుండా స్వామి సన్నిధియందు తత్ప్రీతికరంబగు వికటనాట్యము చేయగా నా పార్వతికైలాసాధిపతి యొక్క పూర్వభాగమునందు నిఖిల దేవతలకు మిక్కుటమైన హాసము జనించె నట్టి యాశ్చర్యకరంబగు హాసమువలన నప్పుడా పర్వతగుహలు నిండునటుల గొప్ప కలకలధ్వనిగలిగె నిట్లు హాసము విస్తరిల్లుచుండ సర్వేశ్వరుండగు శంకరుండా భృంగిరిటినింజూచి నీ చేత మిగుల హాస్యప్రవర్ధకంబైన నాట్యము జేయబడెనని సెలవిచ్చి ముదరంబున [illegible] స్తుతియందను గ్రహించె నంతట నా భృంగిరిటికి శివానుగ్రహంబులు గలుగుటం జేసి యుఱుందు ప్రీతుండైన కవి విబుధుల చేత గ[illegible] సమాహితచిత్తుడై వినయముతో గూడి యా పార్వతీదేవిని విడలి యీశ్వరునికి మాత్రము ప్రదక్షిణమొనర్చుచు నా స్వామికి వందనమాచరించె నప్పుడు అప్పూజ్యురాలగు మృడానియు చిఱునవ్వుతో గూడిన దైవభర్తయగు నప్పరమేశ్వరునుద్దేశించి యో స్వామీ యీ భృంగిరిటి నన్ను విడిచి మీకు మాత్రము ప్రదక్షిణంబాచరించుటకు గారణం బేమి విన వేడుకై యున్నది యానతీయ వేడుదునని వేడగా నా శశిశేఖరుండో ప్రియురాలా చెప్పెద వినుము.

పరమార్థ విదులగు యోగులకు నీవలనం బ్రయోజనంబు లేమిం జేసి

నన్ను నమస్కరించిరని సెలవివ్వగా నా పరమేశ్వరి మిగుల పీడన వాం
ఛితయై యున్నతనశక్తినాకర్షించగా నా స్వామి త్వగస్థి విశేష
యయ్యె. నాడెయౌనంతట నా దేవియు సారహీనురాలయ్యె నకటిరాలాయెను
పిదప నా దేవి కోపించి దేవతలచేత నూరడింపబడిన గౌరి కైలాసమును వదలి
తపంబాచరించుటకు బహువిధంబులగు సింహశరభశార్దూలగజమృగాదుల
చేత సేవింపబడియు, నిత్యవైరంబుడిగియున్న పన్నగగరుడాది సకల జంతు
వుల చే నిబిడంబయి నానావిధ వృక్షలతాగుల్మాది భూయిష్ఠంబై ఋషిశ్రే
ష్ఠసేవితమై సర్వాభీష్టప్రదంబై యొప్పుచున్న గౌతమాశ్రమమును బ్రవేశించె
నంతట నా గౌతముండు పన్యంబులై హోమయోగ్యంబులగు సమిత్కుశ
ఫలాదులను సంగ్రహించుకొని వనమునుండివచ్చు నెడ తనయాశ్రమాభ్యం
తమున వెలుంగుచున్న ప్రకాశమునుజూచి ఋష్యాశ్రమంబగు నిది మిగుల శోభి
ల్లుచున్నదని యని విస్మయంబంది తత్కారణంబు జింతించుచు తనయాశ్ర
మమును ప్రవేశించి తామరరేకులవంటి కన్నులుగలిగి యలంకృతురాలై
యున్న యామహేశ్వరింగనుంగొని యోపూజ్యురాలవైన భగవతీ నీవిచ్చ
కేతెంచుటకు గారణంబేమియని యడుగ నద్దేవియు నా జగదాంబిక సవిషాద కా
రణంబును వచించి నమస్కరించుచున్నంత నమ్మునీశ్వరుడామె వ్రతము యో
సమ్మతమైనది యే వ్రతానుష్ఠానముచేత శంకర దేహార్ధము నాకు ఘటించు
చున్నది యట్టి వ్రతము నుపదేశింపవనగా నా మహర్షి సకలశాస్త్రపురాణ
ములను బాగుగ విచారించి యీప్సితార్థప్రదంబగు శ్రీమత్కేదారనామకంబై
న ఉత్తమవ్రతము నాచరింపుమని యుపదేశించెను. తానంతట నా దేవియు నావ్రత
మును సాంగక్రమంబుగా నాతీయవేయని పేటగా నిట్లని చెప్పందొడంగె, భాద్రప
ద శుక్లాష్టమియందు శుద్ధమనస్కురాలవై మంగళకరంబులనేకవింశతి తంతువు
లచే హస్తమునందు ప్రతిసరమును ధరియించి యా దివసమునందు నుపవాస
మొనరించి మరునాడు బ్రాహ్మణభోజనము జేయించి అది మొదలు అమావాస్య
వరకు నీవ్రతమునిట్లు సలుపుచు ప్రతిదినమునందును శ్రీమత్కేదారదేవునారా
ధించవలయును మఱియు శుద్ధంబగు నొక్క ప్రదేశంబున ధాన్యరాశి నిం
డియుంచి పూర్ణకుంభముంచి యిరువది యొక్క సూత్రములచేత జుట్టిపట్టు
వస్త్రములచేత గప్పియుంచు నవరత్నములనుగాని శక్తిగొలది సువర్ణమును
గాని నునిచి గంధపుష్పాక్షతలచేత నర్చించి యిరువదియొక్కరైన బ్రాహ్మణుల
నిలిపి పాదప్రక్షాళనాది కృత్యంబులాచరించి కూష్మాండము నియోగి
యమ్మహాకేదారదేవుని ప్రదక్షిణము చేసి చందనాగరుకర్పూరాదికంబుల

ఋశ్రీగంధమును నానావిధపుష్పములను తాంబూలమును వస్త్రములను నివి
వేదన మొనరించిరి. యథాశాస్త్రముగ ధూపదీపాదులచేత పూజించి యనేకవిం
ప్రసంఖ్యాకదండంబు వగు పూపములను పాయసమును షడ్రసోపేతంబులైన
భక్ష్యలేహ్యాదులను కదళీవనన మామిడిఫలములను నైవేద్యము చేసి తాంబూ
ములొసంగి చక్కగా స్తోత్రము జేసి బ్రాహ్మణులకు యథాశక్తి దక్షిణ లిచ్చి
తమను లెస్సగా ననుష్ఠించి ఈశ్వరునకు సంతుష్టి చేసిరి. యట్టుల ప్రీతుం
డు యా వృషభధ్వజుండు సంతుష్టాంతరంగుడై యప్పటికి [illegible]బుల
డంజని స్వశరీరార్ధము నీకిచ్చెదనని యివ్వగా నప్పార్వతిదేవియు పొంది
శంకరదేహార్ధమును బొంది లోకానుగ్రహము జేయదలంచి భర్తయగు
శ్వరునితో నీ వ్రతము నాచరించువారలకు నిఖిలాభీష్టసిద్ధి గలుగునట్లు
ననుగ్రహించితి రేని యెల్లవారు నాచరింతురనగా నట్లుగాక యని యంగీ
కరించి సురసంఘములతోగూడ నచ్చట నంతర్హితుండయ్యె. మఱికొంత
కాలంబునకు శివభక్తియుక్తుండగు చిత్రాంగదుడను గంధర్వుండు నంది
కేశ్వరునివలన నా వ్రతచర్యాక్రమంబెఱింగి మనుష్యలోకమునకు
వచ్చి [illegible]కుపదేశింపవలయునను నిచ్ఛగలవాడై యుజ్జయినిపట్టణమును పొంది
[illegible] తుండను రాజునకుపదేశింప నతండు ఆ వ్రతమును కలో[illegible]
బుగ నాచరించి సార్వభౌముండాయెను.

మఱికొంతకాలమునకు నా పట్టణంబున నొక్క వైశ్యునకు పుణ్యవతి
యనియు భాగ్యవతియనియు నిద్దరుకొమార్తెలు గలిగిరి వారిద్దరును
తండ్రి యొద్దకుం బోయి కేదారవ్రత మాచరించు నట్లాజ్ఞ యొసంగుమని
యడుగగా నేను మిగుల దరిద్రుడను దానికి వలయు సామగ్రి లేమి జేసి యీ
కల్పంబుమానుడనగా ఓయి తండ్రీ నీ యనుజ్ఞయె మాకు పరమధనంబు
న నాజ్ఞ యొసంగుమని సెలవుబుచ్చుకొని [illegible] వటవృక్షమూలంబున
కూర్చుండి ప్రతిసరము గట్టికొని యథావిధిగా పూజించువారల భక్తికి మెచ్చి
యీశ్వరుండప్పుడు వలయు సామగ్రి నిచ్చెను, అంతట వారలు చక్కగా
వ్రతము నాచరించుటవలన నమ్మహాదేవుండు ప్రీతుండై యక్కన్యలకా
రారోగ్యైశ్వర్యములను దివ్యరూపంబు నొసంగి యంతర్హితుం
డయ్యె, పిమ్మట నా వ్రతమాహాత్మ్యమువలన నుజ్జయినీ పట్టణమేలుచున్న
రాజు పుణ్యవతియను నొక కన్యను చోళభూపాలుడు భాగ్యవతియను
కన్యను పాణిగ్రహణ మొనరించి రందువలన నా వైశ్యుండు ధనసమృ
ద్ధుడై సామ్రాజ్య సంపదలను పుత్రులను బొంది సుఖంబుననుండె, నంత

కేదారేశ్వర వ్రతకథ

వాళ్లిలో విడవఁబడినదైన భాగ్యవతియను నది యైశ్వర్యమదమోహితులరా లయి కొంతకాలమునకు నా వ్రతమును విడిచెను, అందువలన భాగ్యహీను లాలయి పుత్రునితోఁగూడ పరిమితిచేత వెడలనంపబడి యడవిదిరిగి సు చారుస్సన్నరాత్రి [illegible] బోయవానియిల్లు జేరి యచ్చట పుత్రుఁజూచి యా పుత్రునితో నా యక్కయగు పుణ్యవతిని యుజ్జయినీ పట్టణపురాజు భార్య గా మైయున్నవాడు నీ వచ్చటికింజని దానింజూచి ధనము దీసుకొని శీఘ్రి ముగ రమ్మనగా నతఁ డాపట్టణమునకుఁబోయి పెద్దతల్లితో తనతల్లియొక్క దుస్సహంబగు కష్టమును దెలుపగా నా పుణ్యవతియు నతనిచేతికి విస్తార ముగ ధనమునిచ్చె నంత యతండాధనము దీసికొని వచ్చునెడల మార్గమం బున నప్పరమేశ్వరుఁ [illegible] యద్దేవునివలన నా ధనంబపహరింపబడెగా నతండును మరల నచటికేతెంచి యావృత్తాంతము విన్నవించ మరికొంతధనమ సంగ్రహించుకొని రాగా నా ధనమును గూడ హరించగా దుఃఖము మానస పుత్రి పిలుపబడియున్న వానితో నీశ్వరుం డదృశ్యుండై రూపుచే వ్రతాచరణ నష్టులు [illegible] ధనంబు గ్రహింప నలవిగాదని చెప్పగా నా వృత్తమునంతయు విస్మయంబంది యా చిన్నవాడు మరల పూర్వమువలె నచటికే తెంచి తల్లికి వృత్తాంతమును దెలుపగా నా పుణ్యవతి యతని -చి చి పుత్రుని చేత వ్రతంబొనరింపజేసి తనచెల్లెలు వ్రతమాచరించునట్టు చెప్పవలయు ద్రవ్యము నొసంగిపంపగా నతండు బయలు వెడలివచ్చు నెడ మార్గంబున నపహరించినవన్నియుఁ బూర్వము గోనిపోయిన ధనమంతయు ప్రత్యక్షమైనందున సంతసించి సర్వము గ్రహించుకొని కాంచీపట్టణమును బ్రవే శించు నప్పుడు [illegible] చతురంగబలములతోడ తనతండ్రి యెదుర్కొ వచ్చి [illegible] జనియె నంతట తల్లిదండ్రులతోఁగూ సుఖంబుల [illegible] ట తల్లియగు పుణ్యవతియను తండ్రి యగు [illegible] వ్రతము నాచరించుచు నవిచ్ఛిన్నంబగు నిఖిలసంపదల [illegible] గాన, నెవ్వారైనను యథోక్త ప్రకారమ నీ వ్రతమాహాత్మ్యమును భక్తియుక్తులై వినినం జదివిననట్టివారలందరును శ్రీ మహాదేవుని యనుగ్రహమువలన ననంతంబులగు నాయురారోగ్య యశములను బొంది సుఖంబులనుభవించి శివసాయుజ్యమును బొందుదుర గౌతమమహర్షిచే జెప్పంబడెనని సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పినట్లు శ్రీ వ్యాసభట్టారకుండు స్కాందపురాణమునందు వివరించెనుట.

దారేశ్వరవ్రతకల్పము సంపూర్ణము.